

การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคู้ายายหมี่
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

นางสาวสุชาทิพย์ คำเกิด

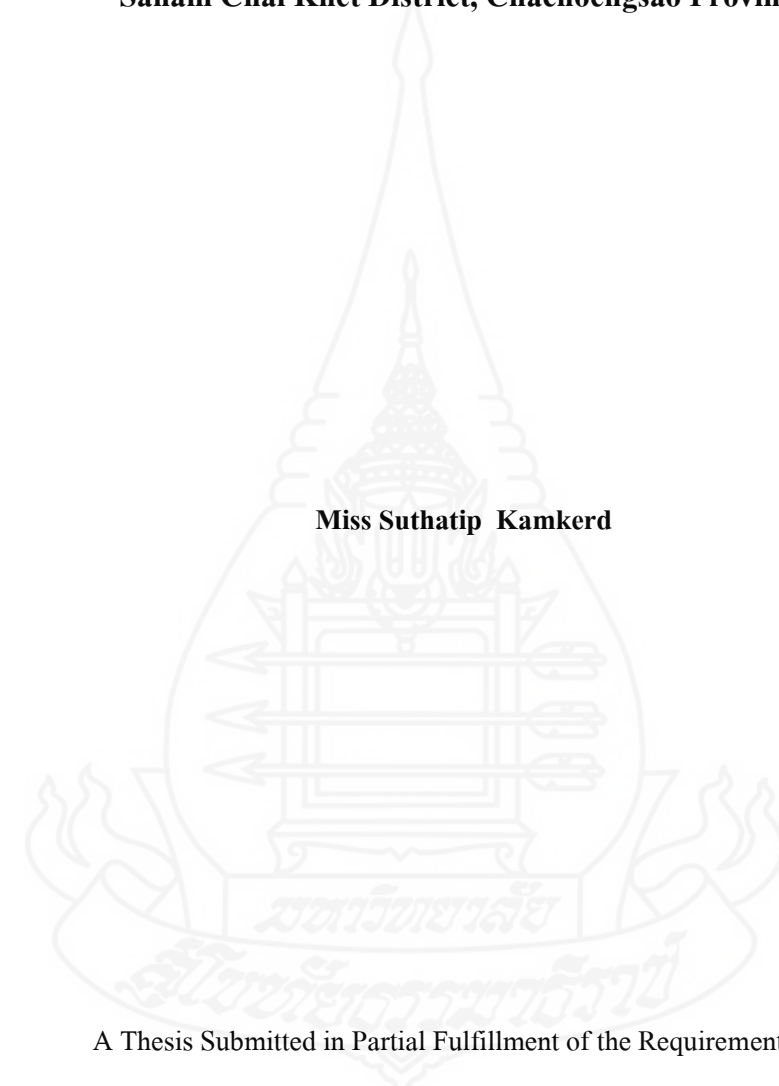

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Extension of Durian Plantation of Farmers in Kuyaymee Sub – district,
Sanam Chai Khet District, Chachoengsao Province**

Miss Suthatip Kamkerd

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสันามชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุรชาติพิศ คำเกิด
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อ 16 มีนาคม 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย นางสาวสุรชาติพิศ คำเกิด **รหัสนักศึกษา** 2619000868 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สรานูรมย์
(2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน 3) สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร 4) ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร 5) ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ 1) เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในพื้นที่ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี 2563 จำนวน 134 รายศึกษาจากทั้งหมด 2) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 6 ราย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรอายุเฉลี่ย 55.53 ปี จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 28.56 ต้น ได้รับข้อมูลข่าวสารและจากสื่อมวลชนในระดับมาก ต้นทุนการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 25,089.89 บาท/ปี และปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 115.14 กิโลกรัมต่อต้น 2) เกษตรกรมีความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรว่าด้านสังคมเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนในระดับมากที่สุด ส่วนด้านกายภาพและด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนในระดับมาก 3) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูกไม้วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง สภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียนเป็นพื้นที่ว่างเปล่าและปลูกแซมพืชเดิม ปลูกฤดูฝนและให้น้ำแบบสปริงเกอร์ 4) เกษตรกรร้อยละ 50.7 ขาดความรู้ว่าทุเรียนพันธุ์หอมทองเป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า และร้อยละ 64.2 ขาดความรู้การกำจัดวัชพืชในทุเรียนระยะต้นกล้าสามารถใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้ 5) เกษตรกรพบปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้วและมีข้อเสนอแนะการปลูกทุเรียนในระดับมาก ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนแก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ได้แก่ การส่งเสริมการปลูกทุเรียนคุณภาพและปลอดภัย การถ่ายทอดความรู้ การรวมกลุ่มของเกษตรกรและส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์และภูมิปัญญาในการปลูกทุเรียนของชุมชน

คำสำคัญ การปลูกทุเรียน การตัดสินใจ แนวทางการส่งเสริม จังหวัดฉะเชิงเทรา

Thesis title: Extension of Durian Plantation of Farmers in Kuyaymee Sub – district, Sanam Chai Khet District Chachoengsao Province

Researcher: Miss Suthatip Kamkerd; **ID:** 2619000868;

Degree: Master of Agriculture (Agriculture Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Ponsaran Saranrom, Assistant Professor;

(2) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal characteristics , economic and social condition of farmers, 2) factors relating to the decision in durian production of durian production farmers, 3) durian production conditions of farmers, 4) knowledge regarding durian production of farmers, 5) problems suggestions and extension guideline of durian production of farmers.

The population of this study were 1) the entire 134 durian production farmers in Khuyaimiee sub-district, Sanam Chai Khet district, Chachoengsao province, in 2020, and 2) the entire 6 agricultural extension officers from Sanam Chai Khet district agricultural office in Chachoengsao province. The tool used was interview form. The data were analyzed by using descriptive statistics including frequency, percentage, minimum, maximum, mean and standard deviation and ranking .

The results showed that 1) the farmers had an average age of 55.53 years, and the number of plants in the durian planting area was 28.56 on average and received information from mass medias at the high level .The average cost of durian cultivation was 25,089.89 baht / year and the average yield was 115.14 kg /plant. 2) Opinions toward factors related to farmers' decision to plant durian, it was found that social aspect was the factor most related to farmers' decision to plant durian at the highest level while physical and economic aspects were at a high level. 3) Most farmers did not either leveling the cultivated area for planting nor measure pH.of soil The land condition prior to durian plantation was an empty land and the farmers grew durian in between the already existed plants. They grew durian during rainy season and used sprinklers as the form of watering system. 4) 50.7% of farmers Lack of knowledge on the issues of ; Monthong durian was resistant to root rot (Phytophthora rot) and 64.2% lacked of knowledge on weeding issues that herbicides can be used in seedling stage. 5) Farmers encountered with the cultivation problem at the moderate level on the issues of lack of experience/role model from experienced farmers .They had suggestions on durian cultivation at high level on the issues of ; related agencies should provide a study visit on durian planting and maintenance. agriculture extension officers should provide more information on techniques for growing durian and related agencies should provide training and transfer knowledge on durian cultivation so that farmers have knowledge about durian planting and production planning for quality. Extension guideline in durian plantation included the quality and safety durian production extension, the knowledge transfer, the farmer group formation, and the creation of identity and wisdom in durian production of the community.

Keywords: Durian production, Durian plantation , Decision, Extension guideline, Chachoengsao province

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม และคณาจารย์สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาสละเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำที่ได้ให้ความรู้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ พร้อม ทั้งให้กำลังใจด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งเสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง ที่กรุณาเป็นประธานในการสอบปกป้องวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้เป็นอย่างดี สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต จังหวัด ฉะเชิงเทรา และรวมทั้งเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลคู้ายามิทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการทำ วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับกำลังใจและแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่และมีค่ายิ่งจากครอบครัว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการ ดำเนินงาน คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ บิдамารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นางสาวสุชาทิพย์ คำเกิด

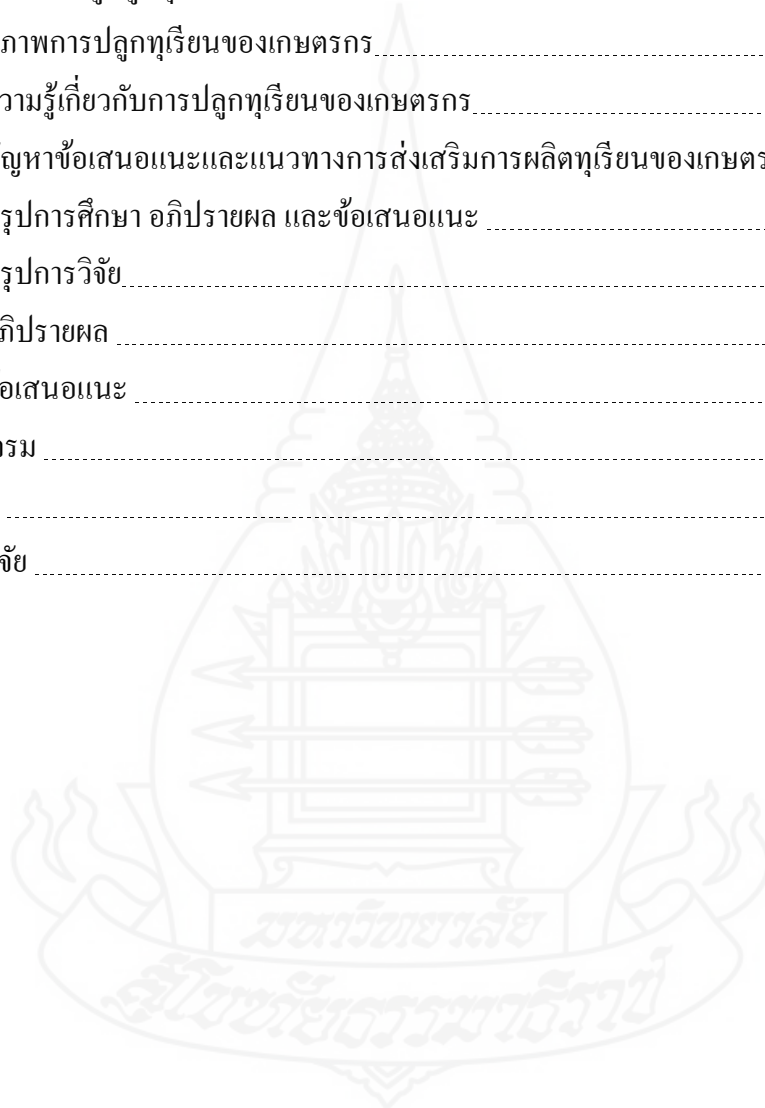
กันยายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัยขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
บริบทของตำบลคู้ายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา	6
แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ	14
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	17
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	18
การปลูกทุเรียน	26
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกร	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน	63
สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร	66
ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร	74
ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร	78
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปการวิจัย	86
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	98
ประวัติผู้วิจัย	111

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ลักษณะชุดดินพานทอง..... 7
ตารางที่ 2.2	ลักษณะชุดดินร้อยเอ็ด..... 8
ตารางที่ 2.3	ลักษณะชุดดินหุบกระพง..... 9
ตารางที่ 2.4	ลักษณะชุดดินเชียงคาน..... 10
ตารางที่ 2.5	ปฏิทินกิจกรรมการผลิตพืชหลักของเกษตรกรตำบลคู์ชัยหมี..... 11
ตารางที่ 4.1	เพศ อายุ ระดับการศึกษาของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร..... 46
ตารางที่ 4.2	การประกอบอาชีพของหลักและอาชีพรองของครัวเรือนที่ปลูกทุเรียน และตำแหน่งทางสังคม..... 48
ตารางที่ 4.3	ประสบการณ์การปลูกทุเรียน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร..... 49
ตารางที่ 4.4	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน ระดับการ ได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร และความเชื่อถือ จากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร..... 51
ตารางที่ 4.5	การเปรียบเทียบระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร และความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร..... 54
ตารางที่ 4.6	ปริมาณผลผลิต ต้นทุน และแหล่งเงินทุน รายได้ หนี้สินของ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน..... 55
ตารางที่ 4.7	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร..... 63
ตารางที่ 4.8	สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร..... 66
ตารางที่ 4.9	การปรับพื้นที่ การไถ ดินปลูกทุเรียน การวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง วิธีการปลูกทุเรียน ระยะปลูก ความลึกของหลุมปลูก การพรางแสง ฤดูปลูก พันธุ์ แหล่งซื้อพันธุ์ สภาพพื้นที่ก่อนปลูก..... 67
ตารางที่ 4.10	การรองก้นหลุม การให้น้ำ การกำจัดวัชพืช การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช โรคราบาด การใช้สารเคมีกำจัดโรคราบาด แมลงศัตรู และการใช้สารเคมีกำจัดศัตรู..... 71
ตารางที่ 4.11	ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร..... 74

ญ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร.....	78
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	หน้า 3
------------	-------------------------	-----------

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทุเรียนเป็นผลไม้เขตร้อนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพสูงในด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพดี สามารถสร้างชื่อเสียงทั้งด้านคุณภาพและรสชาติว่าดีที่สุดในโลก ทุเรียนไทยจึงได้รับขนานนามว่าเป็น “ราชาแห่งไม้ผลเมืองร้อน” เนื่องจากทุเรียนมีความแปลกทั้งรูปร่าง กลิ่น และรสชาติ กล่าวคือ มีขนาดของผลที่ใหญ่และมีหนามเป็นจำนวนมาก เนื้อทุเรียนมีรสชาติอร่อย หวานมัน มีกลิ่นหอม และมีคุณค่าทางอาหารสูง ทุเรียนจึงเป็นที่รู้จักและนิยมกันอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตทุเรียนเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยปี 2559 มีพื้นที่ปลูกทุเรียน 621,689 ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลแล้ว 495,981 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.78 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ ผลผลิตรวม 613,593 ตัน และในปี 2560 มีพื้นที่ปลูกทุเรียน 827,263 ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลแล้ว 642,315 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 77.64 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ ผลผลิตรวม 661,731 ตัน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่มีการปลูกทุเรียนในพื้นที่อำเภอต่างๆหลายอำเภอ โดยมีพื้นที่ปลูกในอำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต มากที่สุดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตำบลคูยายหมี เป็นหนึ่งในตำบลของอำเภอสนามชัยเขตที่มีอาชีพการเกษตรที่สำคัญคือการทำนา และการเพาะปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง และมีบางพื้นที่ปลูกยางพาราและไม้ผลแม้ว่าตำบลคูยายหมีจะไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตสำคัญของทุเรียนและมีพื้นที่ปลูกทุเรียนมาก แต่มีบางจุดบางพื้นที่ที่มีศักยภาพสามารถปลูกทุเรียนได้ แต่เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพการเกษตรอื่นๆเริ่มหันมาสนใจปลูกทุเรียนในพื้นที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งปัญหาสภาวะอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ได้แก่ภัยธรรมชาติ ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนที่ยังมีไม่มากนักสถานการณ์การผลิตทุเรียนตำบลคูยายหมี ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นประเด็นที่น่ากังวลในอนาคตว่าเกษตรกรจะมีความรู้ ความสามารถในการปลูกทุเรียนจนสามารถให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ไม่

เกิดภาวะล้นตลาดเหมือนกับพืชความหวังอื่นๆ ซึ่งปัจจุบันมีเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนจำนวน 134 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต, 2563) จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเหล่านั้นตัดสินใจปลูกทุเรียน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้ทราบถึงสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรปลูกทุเรียน สภาพการผลิต และเพื่อศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงการปลูกทุเรียนของเกษตรกรว่าเป็นไปในทิศทางใด เพื่อนำไปสู่การวางแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการปลูกทุเรียนและการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนในพื้นที่อื่นๆต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.3 เพื่อศึกษาสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.4 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.5 เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

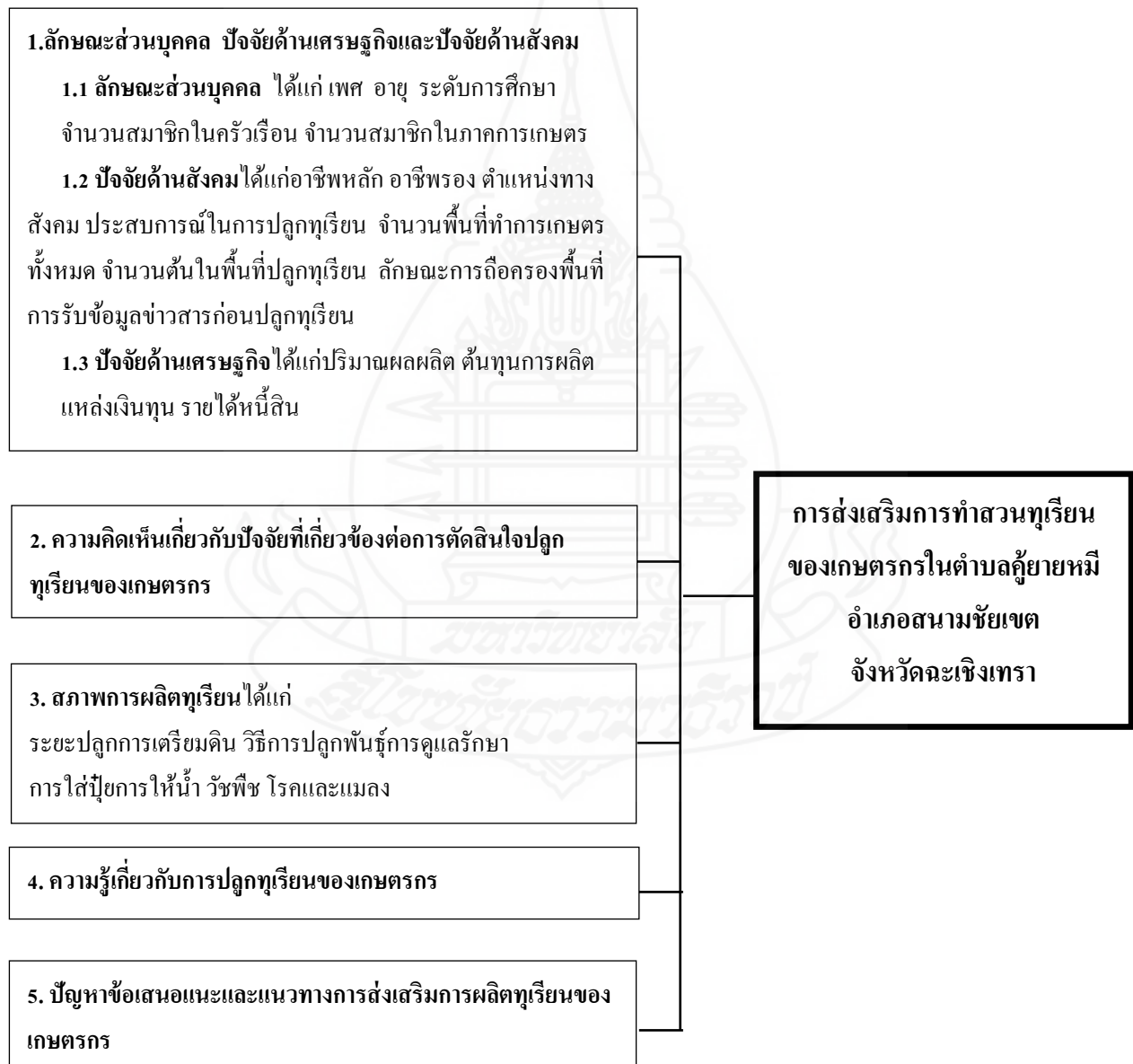
3.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2562

3.2 ขอบเขตเชิงเวลาการวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนระหว่างเดือนกันยายน ปี พ.ศ.2562 ถึงกรกฎาคม ปี พ.ศ.2563

3.3 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ได้แก่ เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร สภาพการปลูกทุเรียนความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกรปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

4.กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ปลูกทุเรียน พื้นที่ตำบลคูยาศหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.2 ทุเรียน หมายถึง ทุเรียนพันธุ์ต่างๆที่ปลูกในพื้นที่ตำบลคูยาศหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.3 ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกของครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร การประกอบอาชีพของครัวเรือน การใช้ประโยชน์ที่ดิน การรับข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์การปลูกทุเรียน

5.4 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ได้แก่ รายได้ แหล่งเงินทุน

5.5 สภาพการทำสวนทุเรียน หมายถึง การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับสภาพการผลิต ใน 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) สภาพการปลูก ได้แก่ ระยะเวลาปลูก การเตรียมดิน วิธีการปลูก และพันธุ์ 2) การดูแลรักษา ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ และโรคและแมลง

5.6 การตัดสินใจปลูกทุเรียน หมายถึง การตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยาศหมีจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ทางด้านกายภาพ ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคมและทางด้านเทคนิค

5.7 แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตทุเรียน ประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางด้านประเด็นการส่งเสริมการผลิตทุเรียนด้านวิธีการส่งเสริมการผลิตทุเรียน และด้านการสนับสนุนการผลิตทุเรียน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เกษตรกรสามารถนำข้อมูลจากการศึกษามา เป็นแนวทางในการตัดสินใจและการวางแผนปลูกทุเรียนของเกษตรกรให้มีผลผลิตและคุณภาพที่ดีขึ้น

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนแก่เกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น

6.3 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการปลูกทุเรียนให้สอดคล้องกับพื้นที่และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

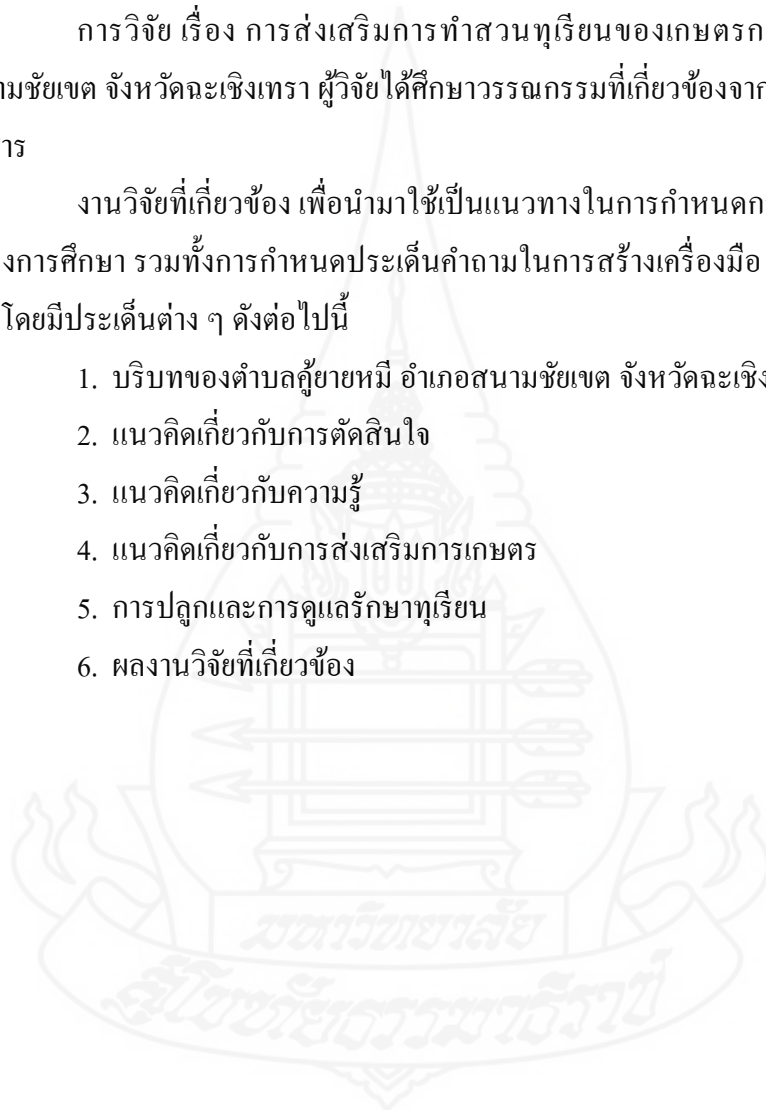
บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ ตำราวารสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตัวแปรของการศึกษา รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ และการอภิปรายผล การศึกษา โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บริบทของตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
5. การปลูกและการดูแลรักษาทุเรียน
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

บริบทของตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย ข้อมูลทางกายภาพ ข้อมูลชีวภาพ ข้อมูลทางสังคม (สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต, 2562) รายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลทางกายภาพ

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต ตั้งอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นหนึ่งใน 4 ตำบลของอำเภอสนามชัยเขต ระยะทางอยู่ห่างจังหวัด 50 ก.ม. มีพื้นที่ถือครองของตำบล คูยายหมี ทั้งหมด 105,625 ไร่ พื้นที่ถือครองทำการเกษตรจำนวน 101,055 ไร่

1.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

มีภูมิอากาศเช่นเดียวกับภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทรา กล่าวคือ ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อน ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ และฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม

1.1.3 ลักษณะดิน

ตำบลคูยายหมี มีชุดดินหลักประกอบด้วย 4 ชุดดิน ดังนี้ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

1) ชุดดินพานทอง (Phan Thong series: Ptg)

เป็นกลุ่มชุดดินที่ 16 เกิดจากตะกอนน้ำทะเลพามาทับถมอยู่บนที่ราบ น้ำทะเลเคยท่วมถึง สภาพพื้นที่ ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 % การระบายน้ำ เลว การไหลบ่า ของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง การซึมผ่านได้ของน้ำช้า พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ เหมาะสำหรับการทำนาการแพร่กระจาย ด้านตะวันตกเฉียงใต้ของที่ราบลุ่มภาคกลาง การจัดเรียง ชั้น Apg-Bag-Bg-BCg-Cg

ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลิก หน้าดินมีสีเข้ม ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง มีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือสีเหลืองปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลืองและสีน้ำตาลปนเขียวมะกอก จะพบดินเลนสีเทาปนเขียวมะกอกในดินล่างลึกกว่า 150 ซม. ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างปานกลาง (pH 7.0-8.0) จะพบเปลือกหอยในดินล่างนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ ทำนา ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี ในอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสมและการปลูกพืชคลุมดินจำเป็นอย่างยิ่งในการบำรุงรักษาดินนี้ เมื่อใช้ประกอบการเกษตรกรรม

ตารางที่ 2.1 ลักษณะชุดดินพานทอง

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
0-25	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
50-100	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

2) ชุดดินร้อยเอ็ด (*Roi-et series: Re*)

เป็นกลุ่มชุดดินที่ 17 เกิดจากตะกอนของหินตะกอนเนื้อหยาบชะมาทับถมบนพื้นผิวของการถล่มผิวแผ่นดิน สภาพพื้นที่ ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลางถึงช้า พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทำนา ปลูกพืชไร่หรือพืชผักในฤดูแล้ง การจัดเรียงชั้น Apg-Btg

ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินสีกรมก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาหรือสีน้ำตาล ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนทรายอาจพบชั้นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียว สีเทาปนน้ำตาลอ่อนหรือเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนแดงตลอด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 4.5-6.5) ในดินล่างข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ หากใช้ทำนาควรมีการชลประทานเข้าช่วยและมีการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการใส่ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น ถ้าปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝน ควรเลือกระยะเวลาปลูกที่เหมาะสมเพื่อลดอัตราเสี่ยงของการขาดแคลนน้ำ

ตารางที่ 2.2 ลักษณะชุดดินร้อยเอ็ด

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อึดตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

3) ชุดดินหุบกระพง (Hup Krapong Series: Hg)

เป็นกลุ่มชุดดินที่ 40 เกิดจากตะกอนลำน้ำพา และ/หรือ เคลื่อนย้ายมา เป็นระยะทางใกล้ๆ โดยแรงโน้มถ่วงของโลกของหิน หินไมกาไนส์ หินไมกาชีสต์ หรือหินแกรนิต ทั่วมอยุ่บนเนินตะกอนรูปพัดติดต่อกัน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 % การระบายน้ำ ดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลางถึงเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำ รวดเร็ว พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง บางแห่งปลูกไม้ผล การจัดเรียงชั้นดิน Ap-Bt

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นดินลึก เป็นดินร่วนปนทรายตลอดและ อนุภาคทรายมีขนาดหยาบขึ้นตามความลึก ปฏิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา ดินบนตอนล่างเป็นดินร่วนปนทรายมีสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีน้ำตาลแก่ ดินล่างตอนล่างเนื้อดินเป็นร่วนปนทรายหยาบ ปฏิริยาดินเป็น กรดเล็กน้อยถึงต่ำปานกลาง (pH 6.0-8.0) ในดินล่างลึกลงไปอาจพบจุดประสีในดินชั้นนี้ พบเกลือแร่ไมกาคัดลอกหน้าตัดของดิน

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ ปลูกพืชไร่ ควรเลือกปลูกพืชที่ทนแล้ง ได้ดี ควรมีการปรับปรุงบำรุงรักษาดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและเคมีให้ดีขึ้นและควรใส่ปุ๋ยเคมีควบคู่ไปด้วย เพื่อช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารให้แก่ดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น

ตารางที่ 2.3 ลักษณะชุดดินหุบกระพง

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อึดตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
0-25	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
25-50	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
50-100	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

4) ชุดดินเชียงคาน (Chiang Khan series: Ch)

เป็นกลุ่มชุดดินที่ 48 เกิดจากการผุพังของหินตะกอนเนื้อละเอียดและหินที่แปรสภาพ เช่น หินดินดาน หินทรายแป้ง หินโคลน หินชนวน หินฟิลไลต์ เป็นต้น บริเวณพื้นที่ภูเขา และรวมถึงที่เกิดจากวัสดุหินหรือหินที่เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางใกล้ๆ โดยแรงโน้มถ่วง บริเวณเชิงเขา สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นลูกคลื่นลอนชัน ความลาดชัน 4-20 % การระบายน้ำดี การไหลบ่าของน้ำบนผิวดินปานกลางถึงเร็ว การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลาง พืชพรรณธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ป่าเบญจพรรณ พืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่ว และใช้เป็นวัสดุทำถนน การจัดเรียงชั้นดิน Ap(A)-Btc

ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินตื้นหรือตื้นมากถึงชั้นลูกรังหนาแน่น ภายใน 50 ซม. จากผิวดิน ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียวปนลูกรัง สีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนแดงเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรังหนาแน่นมาก สีแดงหรือสีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) พบจุดประสีน้ำตาล เหลืองหรือแดงในชั้นหินที่ผุพังสลายตัว ลูกรังในชุดดินเชียงคานส่วนใหญ่เป็นเศษหินที่ถูกเคลือบด้วยสารประกอบออกไซด์ของเหล็กที่เรียกว่าลูกรังเทียม (pseudo-laterite)

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ บริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนัก (ไม่เกิน 12%) และดินไม่ตื้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดินน้อยที่สุด พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืช เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืช โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี พื้นที่ลาดชันสูงไม่ควรนำมาใช้เพาะปลูก ควรให้คงสภาพป่าหรือฟื้นฟูสภาพป่า

ตารางที่ 2.4 ลักษณะชุดดินเชียงกาน

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อึดตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2562)

กล่าวโดยสรุปว่า ตำบลคูยายหมี มีชุดดินหลักประกอบด้วย 4 ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินพานทอง ชุดดินร้อยเอ็ด ชุดดินหุบกระพง และชุดดินเชียงกาน ชุดดินที่มีความเหมาะสมกับการปลูกทุเรียนมากที่สุด คือ ชุดดินหุบกระพง ที่มีลักษณะและสมบัติของดิน เป็นดินร่วนปนทราย มีความกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) สามารถปลูกไม้ผลได้

1.1.4 แหล่งน้ำ

- แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำ ลำห้วย	2	สาย
บึง หนอง	10	แห่ง
อ่างเก็บน้ำ	2	แห่ง

- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย	6	แห่ง
บ่อน้ำตื้น	70	แห่ง
บ่อโยก	21	แห่ง
สระน้ำ	24	แห่ง
ถังเก็บน้ำฝน	8	แห่ง

กล่าวโดยสรุปว่าพื้นที่ตำบลคูยายหมี มีแหล่งน้ำแหล่งใหญ่ เพื่อใช้ในการเกษตรจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรตำบลคูยายหมี ส่วนใหญ่สามารถปลูกทุเรียนและมีน้ำเพียงพอได้ตลอดทั้งปี

1.2 ข้อมูลชีวภาพ

1.2.1 ประชากร

จำนวนประชากรทั้งหมด รวม 12,287 คน เป็นจำนวนประชากรชายรวม 6,210 คน และจำนวนประชากรหญิง รวม 6,077 คน ความหนาแน่นของประชากร 100 คนต่อตารางกิโลเมตร (ศูนย์บริการอำเภอบึงสามพัน, 2562)

1.2.2 การปลูกพืช

ชนิดพืชที่เกษตรกรปลูกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพาราและปาล์มน้ำมัน รายละเอียดตามตารางที่ 1.5

ตารางที่ 2.5 ปฏิทินกิจกรรมการผลิตพืชหลักของเกษตรกรตำบลคูยงวิทยุ

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
จำนวนปี	←————→											
จำนวนไร่	→————→											
พืชไร่/พืชสวน	←————→											
ไม้ผล/ไม้	←————→											
การปลูสัตว์												
- การเลี้ยงโค	←————→											

ที่มา: แผนพัฒนาตำบลคูยงวิทยุ (2562)

ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนในตำบลคูยงวิทยุ ได้แก่ จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในตำบลคูยงวิทยุ จำนวน 134 ราย มี พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์หมอนทอง และแหล่งซื้อพันธุ์ทุเรียนเพื่อปลูก ได้แก่ ร้านขายพันธุ์ไม้ในพื้นที่

1.3 ข้อมูลทางสังคม

ตำบลคูยงวิทยุแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 17 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หมู่ที่ 1 บ้านบางมะเฟือง
2. หมู่ที่ 2 บ้านบางพะเนียง
3. หมู่ที่ 3 บ้านดอนท่านา
4. หมู่ที่ 4 บ้านโพรงงาม
5. หมู่ที่ 5 บ้านสระไม้แดง
6. หมู่ที่ 6 บ้านยางแดง
7. หมู่ที่ 7 บ้านอ่าวทอง
8. หมู่ที่ 8 บ้านอ่าวตาดึง
9. หมู่ที่ 9 บ้านป่าอิแทน
10. หมู่ที่ 10 บ้านอ่าวทอง
11. หมู่ที่ 11 บ้านอ่าวตาดึง
12. หมู่ที่ 12 บ้านป่าอิแทน
13. หมู่ที่ 13 บ้านโพธิ์ทอง
14. หมู่ที่ 14 บ้านบึงตะเข้
15. หมู่ที่ 15 บ้านห้วยกบ

7. หมู่ที่ 7 บ้านวังไทร	16. หมู่ที่ 16 บ้านโพธิ์งาม
8. หมู่ที่ 8 บ้านหนองยาง	17. หมู่ที่ 17 บ้านเนินทราย
9. หมู่ที่ 9 บ้านท่าม่วง	

1.3.1 อาชีพหลัก ได้แก่ การเพาะปลูกข้าว ยางพารา ปาล์ม มันสำปะหลัง พืชผัก และไม้ผล

1.3.2 อาชีพเสริม ได้แก่ การเพาะเห็ดฟางกองเดี่ยว การปศุสัตว์ เช่น โค สุกร เป็ด ไก่ ประมง เช่น ปลาชุก ปลานิล และกบ

1.3.3 ศาสนาและวัฒนธรรม ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีวัดทั้งหมดในตำบล จำนวน 10 แห่ง (วัด 4 แห่ง สำนักสงฆ์ 6 แห่ง) โบสถ์ศาสนาคริสต์ 1 แห่ง เชื่อชาติอพยพมาจาก อีสานตอนบนและล่าง มีประเพณีสารทลาวช่วงเดือน 10 และเข้าวัดทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา ต่าง ๆ

1.3.4 โรงเรียนและสถานีนอนามัย มีโรงเรียน 10 แห่ง เป็นโรงเรียนของสำนักงาน เขตการศึกษา 9 โรงเรียน (ระดับ ป.1 ถึง ม.3) และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 แห่ง และมีสถานีนอนามัย จำนวน 2 แห่ง บริการเรื่องการเจ็บป่วยเบื้องต้น

1.3.5 การศึกษา การศึกษาของคนในตำบลคูยายหมี มีภาคบังคับของ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีโรงเรียนในระดับการประถมจำนวน 9 แห่ง และมัธยมศึกษา 7 แห่ง

1.3.6 ข้อมูลสาธารณูปโภค ประปาหมู่บ้านมีทุกหมู่บ้านและเขตเทศบาลมีประปา ส่วนภูมิภาค มีไฟฟ้าใช้จากหมู่บ้าน จำนวน 17 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 98% มีโทรศัพท์ ขององค์การโทรศัพท์หมู่บ้านละ 2 แห่ง

1.3.7 ข้อมูลสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มีหอกระจายข่าว จำนวน 16 หมู่บ้าน ๆ ละ 1 แห่ง นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างไฟฟ้าส่องสว่างทุกหมู่บ้าน ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ทุกหมู่บ้าน และศูนย์การตลาด 5 หลัง ที่ทำการ อบต. 1 หลัง โรงเรียนประถมศึกษา 9 แห่ง โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง วัด 10 แห่ง โบสถ์ศาสนาคริสต์ 1 แห่ง สถานีนอนามัย 2 แห่ง บั๊มน้ำมันและ ก๊าซ 4 แห่ง โรงงานอุตสาหกรรม 2 แห่ง โรงสีข้าว 5 แห่ง

1.3.8 องค์กรและสถาบันเกษตรกร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร / วิสาหกิจชุมชน

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองยาง หมู่ 8 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 35 คน กิจกรรมแปรรูปข้าวและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน และเห็ดฟาง

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าม่วง หมู่ 9 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 30 คน กิจกรรม แหมพู, ครีมนวดสมุนไพร, ครีมอาบน้ำขมิ้น และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสระไม้แดง หมู่ 5 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 30 คน กิจกรรม ข้าวเหนียวสมุนไพร, ผ้าทอมือ, ผ้าขาวม้า, ผ้าห่ม, การเพาะเห็ดฟาง และไร่นาสวนผสม

4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรป่าอิแทน หมู่ 12 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 35 คน กิจกรรม การแปรรูปกล้วย การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

5. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านล่าง หมู่ 1 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 25 คน กิจกรรม การแปรรูปกล้วย ขนุนทอดกรอบ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

6. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบึงตะเข้ หมู่ 14 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 25 คน กิจกรรม การทำข้าวซ้อมมือ, ข้าวมะลิแดงบรรจุถุง, ขนมหอกจอก การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

7. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโพรงงาม หมู่ 4 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 17 คน กิจกรรม แยมพุด, คุกกี้รสสมุนไพร, คุกกี้อบน้ำมัน

8. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรห้วยกบ หมู่ 15 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 35 คน กิจกรรม การแปรรูปขนุน, กล้วย, สุราพื้นบ้าน การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

กลุ่มยุวเกษตรกร

1. ยุวเกษตรกรคอนท่านา หมู่ 3 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 42 คน กิจกรรมปลูกผักสวนครัว, เลี้ยงไก่, เลี้ยงปลา

2. กลุ่มยุวเกษตรกรท่าม่วง หมู่ 9 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 15 คน กิจกรรม ปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์

3. กลุ่มยุวเกษตรกรบ้านยางแดง หมู่ 6 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 10 คน กิจกรรม ปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์

4. กลุ่มยุวเกษตรกรบ้านสระไม้แดง หมู่ 5 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 15 คน กิจกรรม ปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์

5. กลุ่มยุวเกษตรกรมัธยมสนามชัยเขต หมู่ 4 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 50 คน กิจกรรม เลี้ยงสัตว์

กลุ่มส่งเสริมการเกษตร มีกลุ่มส่งเสริมกิจกรรมด้านการเกษตร จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ศูนย์หลักมี 2 ศูนย์ ศูนย์เครือข่ายมี 4 ศูนย์ ศูนย์หลักอยู่ที่หมู่ 8, 9 และศูนย์ขยายฯ อยู่ที่ หมู่ 12, 14, 15 และ 16 สมาชิกศูนย์หลัก 2 ศูนย์ 50 ราย สมาชิกศูนย์เครือข่าย 4 ศูนย์ 100 ราย จัดทำเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ให้กับเกษตรกรในตำบลคูยายหมี

กลุ่มแปรรูปข้าวตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรพักชำระหนี้ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 8 ตำบล
คูยายหมี สมาชิก 30 ราย กิจกรรมแปรรูปข้าวสารจำหน่ายในท้องตลาด กลุ่มไร่นาสวนผสม
ตั้งอยู่ที่หมู่ 5, 9, 11 ตำบลคูยายหมี สมาชิก 30 คน กิจกรรมไร่นาสวนผสม และเกษตรผสมผสาน

กลุ่มส่งเสริมการเกษตรในเขต ส.ป.ก. ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 ตำบลคูยายหมี กิจกรรม
ไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน

กล่าวโดยสรุปว่า บริบททั่วไปของตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัด
ระยองประกอบด้วย เนื้อที่ทั้งหมด ประมาณ 936.04 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง
ออกเป็น 17 หมู่บ้าน เป็นพื้นที่เป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ตามแนวความลาดเอียง อากาศร้อนชื้น
สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเหมาะกับการทำนา 70% และสภาพที่ดอน เหมาะกับการปลูกพืชไร่ 30%
ลักษณะดินชุดดินซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ซึ่งเป็นดินร่วน และดินเหนียว
ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำถึงปานกลาง แหล่งน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำคลองสียัด ชนิดพืชที่ปลูก
มากในพื้นที่ คือข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ซึ่งการปลูกทุเรียนในพื้นที่ตำบลคูยายหมี
เริ่มมีการปลูกจนสามารถเก็บผลผลิตได้หลายพื้นที่ แต่เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมามีการปลูกทุเรียนในพื้นที่
เพิ่มมากขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย ความหมายของการตัดสินใจ ปัจจัยที่มี
ผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของการตัดสินใจ

Gore and Dyson ออร์พิน สุขเกษม (2551, น.8) อ้างถึงใน Gore and Dyson
(1964) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การพิจารณาทางเลือกปฏิบัติ
จากทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทาง เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้
กำหนดไว้

Simon ออร์พิน สุขเกษม(2551, น.8) อ้างถึงใน Simon (1960) ได้กล่าวถึง
ความหมายของของ “การตัดสินใจ” ไว้ว่า คือกระบวนการที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมทาง
เซวาร์ปัญญา การหาโอกาสตัดสินใจ มีการเสาะหาข่าว สาระ สภาพทางสิ่งแวดล้อมสำหรับที่จะใช้
ในการตัดสินใจกิจกรรมออกแบบหรือการหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้ เป็นการสร้างการพัฒนา
วิเคราะห์แนวทางต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติได้ กิจกรรมการคัดเลือกทางเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่
หมายถึง ทางเลือกที่เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง

Gelatt ปวีณา ยอดสิน(2551,น.15)อ้างถึงใน Gelatt (1991) ได้กล่าวถึงความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า คือ การใช้สิ่งที่บุคคลรู้ สิ่งทีบุคคลเชื่อ ดังนั้นบุคคลจึงสามารถเลือกได้ว่าจะทำอะไรเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ การตัดสินใจนั้นจึงเกี่ยวข้องกับอนาคต การวางแผนอาชีพก็เกี่ยวกับอนาคต การตั้งเป้าหมาย ก็เกี่ยวกับอนาคตทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเกี่ยวข้องกับและมีผลกระทบต่ออนาคต

Peterson et al. ปวีณา ยอดสิน(2551, น.15) อ้างถึงใน Peterson et al (2003) ได้กล่าวถึงความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการแก้ปัญหาทางด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เพื่อที่จะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะทำหรือจะเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างไร

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกร

Shaner,Philipp&Schmeh อรพิน สุขเกษม (2551,น.10)Shaner,Philipp & Schmeh (1973) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อพิจารณาระบบนิเวศน์เกษตร (Agro-Ecosystem) ทั้งระบบจะเห็นได้ว่าครัวเรือนเกษตรกรเป็นระบบการผลิตขนาดเล็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบใหญ่ ในระบบนี้จะประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางนิเวศวิทยา ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การตัดสินใจและการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร แบ่งได้เป็น 4 ประการ ได้แก่

1) ปัจจัยทางด้านกายภาพ ซึ่งกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าปัจจัยทางนิเวศวิทยา เช่น ลักษณะของดิน แหล่งน้ำและระบบชลประทาน ปริมาณการกระจายตัวของน้ำฝนและสภาพภูมิอากาศ

2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง จำนวนและคุณภาพของทรัพยากรที่เกษตรกรมีอยู่รวมถึงโอกาสที่เกษตรกรสามารถได้มาซึ่งทรัพยากรและ โครงสร้างเศรษฐกิจ เช่น ภาวะราคาและตลาดของผลผลิต บริการด้านสินเชื่อ

3) ปัจจัยทางด้านสังคม เช่น สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ และศาสนาซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพส่วนบุคคล

4) ปัจจัยทางด้านเทคนิค ได้แก่ โอกาสการได้รับข่าวสาร เกี่ยวกับนวัตกรรมจากองค์กรที่ส่งเสริมการเกษตรซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารด้วย

2.3 คุณลักษณะของบุคลิกภาพบางประการของบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรม

1. กลัวความล้มเหลว เป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะอธิบายได้ว่าเหตุใดหลายคนจึงไม่กล้าที่จะกระทำ ทั้งนี้เพราะยังไม่แน่ใจในสิ่งที่คาดหวัง ไม่คุ้นเคยกับแนวทางหรือวิธีการเหล่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นตัวการทำให้เกิดความกลัวการล้มเหลว

2. ความรู้สึกไม่มั่นคง เมื่อบุคคลเริ่มต้นทำการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างจากเดิมที่ไม่เคยทำมาก่อน จึงเกิดความรู้สึกไม่มั่นคง เมื่อบุคคลถูกขอร้องให้เปลี่ยนวิธีการทำงานบางอย่างเท่ากับว่าถูกขอร้องให้ทำในสิ่งใหม่ ต้องใช้ทักษะที่แตกต่างออกไป การเปลี่ยนแปลงเป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง

3. การยึดติดอยู่กับสิ่งเดิม ลักษณะเช่นนี้ทำให้ปัจเจกบุคคลติดอยู่กับการกระทำเป็นประจำเคยชิน และติดเป็นนิสัย ทำให้ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ถ้าปัจเจกบุคคลนี้ได้รับการช่วยเหลือให้เปลี่ยนแปลง ก็ไม่สามารถที่จะรับรู้หรือลิ้มแบบอย่างของเขาได้

4. การขาดข่าวสารข้อมูล เป็นเหตุผลสำคัญมากที่อธิบายว่า ทำไมบุคคลจึงล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหมายความว่าบุคคลกำลังก้าวเข้าสู่ขอบเขตไม่ทำในสิ่งที่เขาค้นเคย ดังนั้นการทำให้บุคคลเป้าหมายเปลี่ยนแปลง จึงหมายความว่าจะต้องได้รับการศึกษาใหม่อีก ได้รับการฝึกอบรมใหม่อีก พร้อมทั้งต้องช่วยให้มีข่าวสารข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อให้ประกอบการตัดสินใจ

5. ขาดทักษะในการตัดสินใจ บุคคลเป็นผู้ทำการตัดสินใจก็จริง แต่โดยทั่วไปแล้วยังขาดกระบวนการทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบการณ์นี้นับเป็นความล้มเหลวเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

6. ไม่มีประสบการณ์ในการเปลี่ยนแปลง ถ้ากลุ่มเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และมีชีวิตอยู่ด้วยการปฏิบัติเช่นนี้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นก็สามารถทำได้ปกติ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงนั้นย่อมขาดประสบการณ์นี้

2.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรม

ดิเรก ฤกษ์หรัย (2527) ได้กล่าวว่า กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคน เริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับนวัตกรรมจนถึงการยอมรับนวัตกรรมนั้น กล่าวถึงปัจจัยของเกษตรกรว่ามีอยู่ 5 ประการ ได้แก่

1. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์
2. สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง
3. บุคคลเป้าหมายหรือผู้รับการเปลี่ยนแปลงซึ่งหมายถึงเกษตรกร
4. ลักษณะของนวัตกรรม
5. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจและการยอมรับเทคโนโลยี สามารถสรุปได้เป็น 4 ประการ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและสามารถนำมาปรับใช้กับ

การศึกษา การตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรใน ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัด ฉะเชิงเทรา ได้แก่

1. ปัจจัยทางด้านกายภาพ ตำบลคูยายหมี มีความเหมาะสมของดินที่มีสภาพ เป็นดินร่วนปนทรายและเป็นดินตะกอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีการระบายน้ำที่ดี แหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่อ่างเก็บน้ำคลองสิียดและระบบชลประทานที่ดี ปริมาณการกระจายตัวของน้ำฝนและสภาพภูมิอากาศ ที่เหมาะสมที่ทำให้ตำบลคูยายหมีมีศักยภาพในการปลูกทุเรียนได้

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จากภาวะราคาทุเรียนที่สูงขึ้นทำให้ เกษตรกรสนใจที่จะหันมาปลูกทุเรียนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

3. ปัจจัยทางด้านสังคม ด้วยสภาพพื้นที่ตำบลคูยายหมีที่เป็นพื้นที่ในเขตใกล้ อำเภอสนามชัยเขตมีความเหมาะสมด้านชลประทาน อีกทั้งการหาพันธุ์ทุเรียนในการปลูกที่มีการคมนาคมที่สะดวกและใกล้แหล่งชุมชนเมือง

4. ปัจจัยทางด้านเทคนิค ประกอบไปด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพื้นที่ ขั้นตอนที่ 2 การให้น้ำ ขั้นตอนที่ 3 การดูแลรักษาเพื่อให้ผลผลิตได้คุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้แบบสัมภาษณ์วัดความคิดเห็นด้านปัจจัยต่าง ๆ โดยคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อ ทำให้ทราบว่ามีความคิดเห็น ด้านปัจจัยต่าง ๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ และการจัดการความรู้ โดยมี รายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของความรู้

สารานุกรมเสรี (2559) ให้คำอธิบายว่า ความรู้คือความเข้าใจในบางเรื่องหรือบางสิ่ง ซึ่งอาจจะรวมไปถึงความสามารถในการนำสิ่งนั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายบางประการความสามารถ ในการรับรู้บางอย่างเป็นสิ่งสนใจหลักของวิชาปรัชญา และมีสาขาที่ศึกษาด้านนี้ โดยเรียกว่าญาณ วิทยา (epistemology) ความรู้ในทางปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทราบกันในกลุ่มคนและในความหมายนี้ ที่ความรู้นั้นถูกเปลี่ยนและจัดการในหลาย ๆ แบบ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 232) ได้ให้ความหมายของความรู้ คือสิ่งที่สั่งสมมา จากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ

ความเข้าใจหรือสารสนเทศ ที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติของคณาจารย์ในแต่ละสาขา

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2554, น. 1 – 8) อธิบายความหมายของความรู้ว่าเป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด ซัดเกล้า เปรียบเทียบ เลือกรู้ เชื่อมโยง และบูรณาการ กับความรู้และประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้อื่น เกิดการผสมผสานระหว่างสถานการณ์ คำนิยาม ความรู้ในบริบท และความรู้แจ้ง จนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น หรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ซึ่งความรู้เหล่านี้เมื่อนำไปใช้ประโยชน์จะไม่หมดหรือสึกหรอ แต่จะยิ่งองกองยิ่งขึ้น

บุญดี บุญญากิจ และคณะ (2547, น. 13 – 14) ได้อธิบายความรู้โดยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของความรู้กับสารสนเทศ ตามแนวคิดของ ฮีเค โอะ ยามาซากิ ผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่น ซึ่งได้ให้นิยาม ความรู้ และอธิบายให้เห็นถึงลำดับขั้นในรูปพีระมิด

สรุปได้ว่า ความรู้ การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการแบบหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดพัฒนาการของความรู้ภายในองค์กร การพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็จำเป็นจะต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้แบบสอบถามวัดความคิดเห็นต่อความรู้และแหล่งความรู้ในงานวิจัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ โดยคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อ ทำให้ทราบว่ามีความคิดเห็นต่อความรู้และแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรประกอบด้วย ความหมาย การส่งเสริมการเกษตร สภาพการส่งเสริมการเกษตร ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร แนวทางการส่งเสริมการเกษตร แนวคิดการพัฒนาการเกษตร และโดยมีรายละเอียดดังนี้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบไปด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร สภาพการส่งเสริม ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการเกษตร ระบบส่งเสริมการเกษตร T & V System มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ธเนตร ฤทธิมหันต์ (2561) อ้างถึง พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2554) ไว้ว่า ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ของ

เกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนชนบท ให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งในที่สุด

4.2 สภาพการส่งเสริมการเกษตร

4.2.1 ประเด็นการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560) ระบุว่า การส่งเสริมการเกษตรมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการผลิต รู้จักวิธีการวิเคราะห์ตลาด ปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหา จนกระทั่งเกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งขอบเขตของการส่งเสริมการเกษตร มี 7 ด้าน คือ การพัฒนาการเกษตร การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ การตลาดและการดำเนินการอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร การจัดการไร่นาและครัวเรือนเกษตรกรพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชนบท การพัฒนาเยาวชน การพัฒนาผู้นำเกษตรกรและแม่บ้าน และการพัฒนาชุมชนชนบท

4.2.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2560, น. 4-41) ระบุว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการของการนำความรู้วิชาการ และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่า วิธีการสอนหรือฝึกอบรม วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถสร้างความสนใจ ความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (number of target population oriented) เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยเอาจำนวนเกษตรกรหรือบุคคลที่จะรับการถ่ายทอดเป็นหลัก คือ

(1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (individual method) เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ และถ่ายทอดความรู้กับเกษตรกร โดยตรงเป็นรายบุคคล เช่น การเยี่ยมชมไร่นาและบ้านของเกษตรกร เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ เช่น พบกันที่ตลาดนัด งานเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ งานพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีโอกาสสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้าน ศึกษาความต้องการและปัญหา และสามารถแจ้งข่าวสารให้ทราบอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรได้

(2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มต่อบุคคล (group method) เป็นการส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคลจะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริม จากขั้นสนใจ (interest) ไปสู่การทดลองทำดู (trial) และหากเป็นที่พอใจแล้ว ก็อาจไปถึงขั้นยอมรับ (adoption) วิธีการที่นิยมใช้ได้แก่ การประชุมกลุ่ม ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายมาก การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งของการส่งเสริมที่มีการใช้กันมากและเป็นประจำ การสาธิต เป็นการบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ “ได้ฟัง” และ “ได้เห็น” ไปพร้อมกัน การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้รับการส่งเสริมได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เพราะผู้ร่วมในการศึกษาและดูงานจะมีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นที่ได้ทำสำเร็จแล้ว อันจะมีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นและยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น

(3) วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน (mass method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดยสื่อมวลชน (Mass Media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (innovations) ให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้นๆ เกิดขึ้นแล้วและก็มีอยู่ บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนี้สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีและใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และการจัดนิทรรศการ

4.2.3 องค์ประกอบการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตร

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560, น. 6) ใ้ห้องค์ประกอบการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้

- 1) นักส่งเสริม หมายถึง ผู้ให้บริการวิชาการ ไปสู่เกษตรกร
- 2) ความรู้หรือข่าวสาร หมายถึง สิ่งที่เกษตรกรควรรู้ ควรปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
- 3) สื่อ หมายถึง สิ่งที่บรรจุความรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำเสนอสู่เกษตรกร
- 4) ช่องทาง หมายถึง เส้นทางของการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร เป็นช่องทางที่สื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร
- 5) การรับรู้ หมายถึง ความสามารถในการถอดรหัส หรือความสามารถในการเข้าใจในข้อมูล
- 6) เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ทำการเกษตร เป็นเป้าหมายหลักของการส่งเสริมการเกษตร
- 7) สิ่งรบกวน หมายถึง สิ่งที่รบกวนทำให้การส่งข้อมูลข่าวสารของนักส่งเสริมและการรับรู้ของเกษตรกรเกิดความผิดพลาด

8) ประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

9) การจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเพื่อให้ได้ประโยชน์จากความรู้

4.2.4 ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2560) ไว้ว่า การศึกษาชุมชน เพื่อให้ทราบความต้องการต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ ความต้องการผลผลิตและนวัตกรรมการเกษตร รวมถึงปัญหาของชุมชนและแนวทางแก้ไข

4.2.5 แนวทางการส่งเสริมการเกษตร

บำเพ็ญ เขียวหวาน (2560, น. 6-15) ไว้ว่า ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า งานส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐจะเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร การให้บริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูล ข่าวสารความรู้ ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรและชุมชน การส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้เข้มแข็งและดำเนินการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน และการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับการพัฒนาระดับพื้นที่

ธนตร ฤทธิมหันต์ (2561) อ้างถึง สุกัญญา อธิปอนันต์ และคณะ (2556) ไว้ว่า แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมี 6 แนวทาง ดังนี้

4.2.6 การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน

คือระบบการจัดการทรัพยากรการผลิตทางการเกษตรโดยดำเนินการให้สภาพวัฒนธรรม วิถีชีวิต และผลผลิตที่พอเพียง ตามการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ให้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจนถึงคนรุ่นหลัง อีกทั้งเป็นรูปแบบและวิธีการทำงานเกษตรที่เน้นการผสมผสานและการเกื้อกูลกันระหว่างสิ่งมีชีวิตและกิจกรรมการผลิตต่างๆ ในแปลงเกษตร โดยให้มีสภาพคล้ายคลึงกับธรรมชาติมากที่สุด และพยายามลดการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากภายนอกให้เหลือน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารเคมีการเกษตรทุกประเภท โดยมีปัจจัยการดำเนินการ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ระบบนิเวศเกษตร เป็นการทำการเกษตรที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาตินิเวศวิทยา 2) ภาวะเศรษฐกิจ ทำการเกษตรเพื่อให้ผลดี คู่มีค่าและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 3) ปัจจัยทางสังคมเกษตร ควรสอดคล้องสภาพวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา การศึกษา ของครอบครัวเกษตรกร และ 4) เทคนิคและวิชาการ ประยุกต์ให้ใช้ได้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม

รูปแบบการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนในประเทศไทยมี 5 รูปแบบคือ

1) เกษตรทฤษฎีใหม่ เน้นการจัดการทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เพียงพอ เพื่อผลิตพืชอาหาร เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเป็นรายได้เสริม และเกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ จุดเด่น คือ เป็นรูปแบบการเกษตรในพื้นที่ขนาดเล็ก (10-15 ไร่) มีกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลาย เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดินและสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ

2) เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) ผลิตทางการเกษตรมากกว่าสอง กิจกรรมขึ้นไปในเวลาเดียวกัน โดยแต่ละกิจกรรมเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์คือ ลดความเสี่ยง ลดค่าใช้จ่ายในไร่นาลง มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น มีรายได้สม่ำเสมอ ลดการว่างงานตามฤดูกาล ลดการอพยพแรงงาน และลดการพึ่งพิงปัจจัยภายนอก

3) เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ผลิตโดยไม่ใช้สารเคมี ควบคุมและกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดินด้วยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก จุลินทรีย์ และสร้างความปลอดภัยของอาหารเพื่อให้ผู้บริโภคได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย และเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่

4) เกษตรธรรมชาติ (Natural Farming) สร้างผลผลิตให้สอดคล้องกับนิเวศของพื้นที่ โดยหลีกเลี่ยงการรบกวนธรรมชาติให้มากที่สุด ด้วยการไม่ไถพรวน ไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี และไม่กำจัดวัชพืช แต่มีการคลุมดินและใช้ปุ๋ยพืชสดได้ ปล่อยให้ธรรมชาติควบคุมกันเอง และก่อให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติได้ในพื้นที่ที่สุด จุดเด่นของเกษตรธรรมชาติ คือ เป็นการฟื้นฟูความสมดุลของระบบนิเวศ และลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก

5) วนเกษตร (Agroforestry) ให้มีต้นไม้ใหญ่ และพืชเศรษฐกิจหลายระดับในพื้นที่ เพื่อการใช้ประโยชน์ป่าไม้ของพืชหรือสัตว์ชนิดต่างๆ ที่เกื้อกูลกัน ป่าและการเกษตรสามารถอยู่ร่วมกันได้

4.2.7 การส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม

มีลักษณะสำคัญคือ การดำเนินการส่งเสริมโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กิจกรรมต้องเป็นการเพิ่มศักยภาพ เสริมพลังของชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกร การสร้างแรงบันดาลใจ แก่กันและกัน จนเกิดเป็นเครือข่ายในการดำเนินการ เกษตรกรที่ร่วมมือการทำกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาเป็นองค์กร และมีเครือข่ายสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและการดำเนินกิจกรรมที่กว้างขวางต่อไปได้ โดยมีกระบวนการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การประเมินและวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Participator Assessment and Planning: PAP) เป็นกระบวนการพื้นฐานจากแนวทางการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น เกษตรกรเป็นศูนย์กลางการตัดสินใจ และให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผน ประกอบด้วย เกษตรกรจำนวน 30-40 ราย ที่เป็นตัวแทนของชุมชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกฐานะอย่างเท่าเทียมกัน

รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายนำไปสู่ข้อตกลงที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย คนส่วนใหญ่รู้สึกเป็นเจ้าของ และต้องปฏิบัติตามแผนที่ได้จากกระบวนการนี้เป็นแผนที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ต้องอยู่บนพื้นฐานการพึ่งตนเองเป็นอันดับแรก ด้วยอาศัยทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน บุคลากรในพื้นที่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ในชุมชน แนวทางการทำแผนแบบมีส่วนร่วม (PAP) ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) การวิเคราะห์ปัญหา ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา 3) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา และ 4) การวิเคราะห์ศักยภาพในอนาคต เมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปหรือมีความผิดปกติเกิดขึ้น

2) โรงเรียนเกษตรกร (Farmer Field School :FFS) เป็นการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมที่ใช้เทคนิค การเรียนรู้จากการทดลองลงมือทำด้วยตนเอง กิจกรรมการฝึกอบรม และเรียนรู้ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก โดยมีการฝึกอบรมและเรียนรู้ในแปลงปลูกพืชทุกระยะพัฒนาการของพืช รวมทั้งการปฏิบัติการจัดการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด กระบวนการฝึกอบรมจะใช้วิธีการมีส่วนร่วม โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการปลูกพืชทุกชนิด หลักการสำคัญ คือ เกษตรกรหรือผู้เรียนจำเป็นต้องร่วมเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต โดยจัดกลุ่มเกษตรกรที่มีกิจกรรมเดียวกัน กลุ่มละประมาณ 20-30 คน ในการจัดกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR) เป็นการดำเนินงานส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐ เกษตรกร ชุมชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งเกษตรกร นักส่งเสริม และภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนา แก้ไขปัญหาที่ตรงจุดกับความ ต้องการของเกษตรกรด้วยการผสมผสานระหว่างการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ และการแสวงหาความรู้ร่วมกันในระหว่างผู้เกี่ยวข้องด้วยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดจากการดำเนินงาน จากนั้นสรุปบทเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการที่ทำให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

4.2.8 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อช่วยให้การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารเป็นไปได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และประหยัดค่าใช้จ่าย เช่น การเรียนรู้ผ่าน e-Learning เป็นการจัดทำหลักสูตรส่งเสริมการเกษตรสำหรับนักส่งเสริมการเกษตร เพื่อเรียนรู้หลักการส่งเสริมการเกษตรที่สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ เป็นต้น

4.4.4 การส่งเสริมการเกษตรแบบบูรณาการ มีลักษณะสำคัญ คือการพัฒนาแบบองค์รวม วิธีการนี้เป็นการนำศาสตร์ของสาขาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน มีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเกิดประโยชน์สูงสุดในการส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการพัฒนาโดยใช้ศาสตร์เพียงด้านเดียว ในปัจจุบันปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจึงต้องอาศัยศาสตร์จากหลายสาขา จึงจะประสบความสำเร็จ และการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว สิ่งสำคัญในการส่งเสริมรูปแบบนี้คือ การสร้างทีมนักวิชาการจากหลากหลายสาขาเพื่อให้บริการแก่เกษตรกรในหมู่บ้านแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว เช่น คลินิกเกษตรเคลื่อนที่

4.2.9 การส่งเสริมพัฒนาระบบฟาร์ม มีลักษณะคือ ความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย

4.2.10 การส่งเสริมการเกษตรที่เน้นการตลาดนำการผลิต ราชการผลิตตามความต้องการของการตลาด เน้นการผลิตและเสริมสร้างนวัตกรรมตามที่ตลาดต้องการ ส่วนใหญ่ดำเนินการร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุน สำคัญคือเน้นข้อมูลข่าวสารการตลาด เกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตต้องมีความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด สามารถรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมในการแข่งขันในอนาคต เพื่อสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า เกษตรกรคิดค้นเองไม่ต้องรอการวิจัย เน้นการรวมกลุ่มและ เพื่อประสานงานสนับสนุนกันในการส่งสินค้าไปจำหน่าย เน้นการจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน เน้นการพัฒนาผู้ส่งเสริมการเกษตร นักส่งเสริมจึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมในด้านการจัดการฟาร์ม การตลาด การผลิตพืช การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีราคาสูง กองทุนชุมชน และธุรกิจการเกษตร

4.3 ทฤษฎีการสื่อสาร

ลินินุช ครุฑเมือง แส่นเสริม (2556) กล่าวว่า รูปแบบและทฤษฎีการสื่อสารที่สำคัญ มีดังนี้

4.3.1 รูปแบบจำลองการสื่อสาร SMCR Model ของเบอร์โล (David K.Berlo) ประกอบด้วย

1) ผู้ส่งสาร (Source) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการเข้ารหัส (encode) เนื้อหาข่าวสาร มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับ เพื่อผลในการสื่อสาร มีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่ง และควรมีความสามารถในการปรับระดับของข้อมูลให้เหมาะสม และง่ายต่อระดับความรู้ของผู้รับ ตลอดจนพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับผู้รับด้วย

2) ผู้สาร (Message) เกี่ยวข้องทางด้านเนื้อหา สัญลักษณ์ และวิธีการส่งข่าวสาร

3) สื่อหรือช่องทางในการส่ง (Channel) หมายถึง การที่จะส่งข่าวสารโดยการให้ผู้รับได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลโดยการได้ยิน การดู การสัมผัส การลิ้มรส หรือการได้กลิ่น

4) ผู้รับสาร (Receiver) ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญในการสื่อสาร โดยมีความสามารถในการถอดรหัสสาร (decode) เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร มีระดับความรู้และพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม ที่คล้ายคลึงกันหรืออยู่ในทิศทางเดียวกันกับผู้ส่งสาร จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จได้

4.3.2 แบบจำลองการสื่อสารทางเดียวเชิงเส้นตรงของแซนนอนและวีเวอร์ (Sannon and Weaver) มีองค์ประกอบพื้นฐานของการสื่อสารเช่นเดียวกับเบอร์โล แต่จะให้ความสำคัญกับสิ่งรบกวน (Noise) ที่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร

4.3.3 แบบจำลองการสื่อสารของชแรมม์ (Wilber Schramm) ที่เน้นพื้นฐานประสบการณ์ร่วม (Field of Experience) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ยิ่งมีประสบการณ์ร่วมกันมากจะเกิดความเข้าใจในการสื่อสารมากขึ้น ส่งผลให้การสื่อสารมีโอกาสบรรลุเป้าหมายมากขึ้น

4.3.4 ปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถของผู้ส่งและผู้รับ

1) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ทักษะที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ควรจะมีความเชี่ยวชาญในการส่งและการรับสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งสารต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสาร โดยการใช้ภาษาพูดที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการแสดงสีหน้าหรือท่าทางให้เข้ากับการพูด มีน้ำเสียงที่มีท่วงทำนองลีลาในการพูดเป็นจังหวะน่าฟัง หรือเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องสละสลวยน่าอ่าน เป็นต้น ส่วนผู้รับสาร ต้องมีความสามารถในการแปลความหมาย มีทักษะด้านภาษา การฟัง และการอ่านที่ดี เป็นต้น

2) ทัศนคติ (Attitudes) ผู้ส่งสารและผู้รับสารควรมีทัศนคติที่ดีต่อกัน จะส่งผลต่อการยอมรับข่าวสาร ซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าผู้ฟังมีความนิยมชมชอบในตัวผู้พูดก็มักจะเห็นคล้อยตามได้ง่าย ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้พูด เมื่อฟังแล้วจะไม่เห็นด้วยหรือมีความคิดเห็นขัดแย้งในสิ่งที่ได้ยิน หรือหากทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน ถ้อยคำหรือคำพูดอาจจะไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกัน มักจะพูดด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานไพเราะน่าฟัง เป็นต้น

3) ระดับความรู้ (Knowledge Levels) ระดับความรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่เท่าเทียมกัน ก็จะทำให้การสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่า หากมีระดับความรู้ที่ต่างกัน จะต้องมีการปรับวิธีการสื่อสาร หรือภาษาในการสื่อสารให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้รับสาร

4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Socio – Culture System) เป็นสิ่งที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชน ซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่ยึดถือปฏิบัติ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละชาติย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโสกว่า วัฒนธรรมการกินอยู่ เป็นต้น จำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนาด้วย

จากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หากจะส่งเสริมเกษตรกรให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องรู้พื้นฐานของเกษตรกร ได้แก่ ระดับความรู้ ระดับการศึกษา สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร รูปแบบและวิธีการที่เกษตรกรต้องการในการรับ เพื่อนำมาวางแผนในการกำหนดวิธีการสื่อสาร ข้อมูล รูปแบบในการสื่อสาร รวมทั้งผู้สื่อสาร ในการส่งเสริมเกษตรกรได้อย่างเหมาะสม

5. การปลูกทุเรียน

การปลูกทุเรียน ประกอบด้วย การเลือกพื้นที่ปลูกทุเรียน การปลูก การปฏิบัติดูแลรักษา ทุเรียน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551และฐานข้อมูลทุเรียนจังหวัดยะลา, 2561)

3.1 การเลือกพื้นที่ปลูกทุเรียน

3.1.1 แหล่งน้ำ ต้องมีแหล่งน้ำจัดให้ต้นทุเรียนได้เพียงพอตลอดปี

3.1.2 อุณหภูมิและความชื้น ทุเรียนชอบอากาศร้อนชื้นอุณหภูมิ ที่เหมาะสมอยู่ในช่วงประมาณ 25-30 องศาเซลเซียสความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศประมาณ 75-85% ถ้าปลูกในพื้นที่ที่มีอากาศแห้งแล้ง มีอากาศร้อนจัดเย็นจัด และมีลมแรง จะพบปัญหาใบไหม้หรือ ใบร่วง ต้นทุเรียนไม่เจริญเติบโตหรือเติบโตช้าให้ผลผลิตช้าและน้อยไม่คุ้มต่อการลงทุน

3.1.3 สภาพดิน ควรเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำดีและมีหน้าดินลึก เพราะทุเรียนเป็นพืชที่อ่อนแอต่อสภาพน้ำขัง ความเป็นกรดต่างของดิน อยู่ระหว่าง 5.5-6.5 ถ้าจำเป็นต้องปลูกทุเรียนในสภาพดินทราย จำเป็นต้องนำหน้าดิน จากแหล่งอื่นมาเสริม ต้องใส่ปุ๋ยคอกและต้องดูแลเรื่องการให้น้ำมากเป็นพิเศษ

3.1.4 พันธุ์ทุเรียน

1) พันธุ์ชะนี

- ข้อดี - ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่าพอสมควร
- ออกดอกง่าย
- เนื้อแห้ง รสดี สีสวย

ข้อเสีย - ออกดอกดกแต่ติดผลยาก

- เป็นไส้ซิมง่าย
- อ่อนแอต่อโรคใบติด

2) พันธุ์หอมทอง

- ข้อดี
- ราคาสูงกว่าพันธุ์อื่น
  - ติดผลดีมาก น้ำหนักดี
  - เนื้อมาก เมล็ดลีบ มีกลิ่นน้อย เนื้อแห้ง

ละเอียดไม่ละผลสุกเก็บไว้ได้นาน

- ไม่ค่อยเป็นโรคไส้ซิม

- ข้อเสีย - อ่อนแอต่อโรครากเน่าโคนเน่า

3) พันธุ์ก้านยาว

- ข้อดี
- ติดผลดี
  - ราคาค่อนข้างดี
  - น้ำหนักดี

- ข้อเสีย - อ่อนแอต่อโรครากเน่าโคนเน่า

- เปลือกหนา เนื้อน้อย

- เป็นไส้ซิมค่อนข้างง่าย

- ผลสุกเก็บไว้ไม่ได้นาน ก้นผลแตกง่าย

- อายุการให้ผลช้า

4) พันธุ์กระดุม

- ข้อดี - ไม่มีปัญหาเรื่องไส้ซิม เพราะเป็นพันธุ์เบา

เก็บเกี่ยวก่อนฝนตกชุก

- ออกดอกเร็ว ผลแก่เร็ว จึงขายได้ราคาดี

- ผลดกติดผลง่าย

- อายุการให้ผลเร็ว

- ข้อเสีย - อ่อนแอต่อโรครากเน่าโคนเน่า

3.2 การปลูก

พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียนควรเป็นพื้นที่ดอน ซึ่งไม่มีน้ำท่วมขังและเป็นดินที่มีการระบายน้ำดี ถ้าเป็นพื้นที่เปิดใหม่สภาพพื้นที่ไม่ราบเรียบมีไม้ยืนต้นต่อไม้จำพวก ก้อนหิน ขนาดใหญ่กีดขวางในพื้นที่ต้องกำจัดสิ่งกีดขวางเหล่านี้ออกไปให้หมด กำจัดวัชพืช และปรับพื้นที่

ให้เรียบก่อน กำหนดฝังปลูก ติดตั้งระบบน้ำและลงมือปลูกต้นทุเรียน ควรปรับพื้นที่เป็นแบบเนินลูกฟูก เพื่อปลูกทุเรียนบนสันของเนิน ซึ่งการทำให้รากในบริเวณหน้าดินระบายน้ำให้ดีและเร็วขึ้น ทางนี้ในการปรับ การไถปรับสภาพพื้นที่ต้องระวังอย่าให้ดินสูญเสียไปจากพื้นที่ ฤดูปลูก ถ้ามีการจัดระบบการให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดูแลให้น้ำกับต้นทุเรียนได้สม่ำเสมอช่วงหลังปลูก ควรปลูกตั้งแต่เดือนมีนาคม-เมษายน แต่ถ้าหากจัดระบบน้ำไม่ทันหรือยังไม่อาจดูแลเรื่องน้ำได้ ควรปลูกต้นฤดูฝนเตรียมพื้นที่การปลูกทุเรียน

1. ไถ ขุดตอ ขุดรากไม้เก่า ออกจากแปลง

- พื้นที่ดอนไม่มีปัญหาน้ำท่วมขัง : ไถกำจัดวัชพืชอย่างเดียว
- พื้นที่ดอน มีแอ่งที่ลุ่มน้ำขัง : ไถปรับสภาพพื้นที่ให้เรียบ
- พื้นที่ลุ่มหรือค้ำมีน้ำท่วมขัง : ทำ ทางระบายน้ำหรือยกร่อง

2. กำหนดระยะปลูก ระยะระหว่างต้นและระยะระหว่างแถวด้านละ 9 เมตร ปลูกได้ไร่ละ 20 ต้น การทำ สวนขนาดใหญ่ ควรขยายระยะระหว่างแถวให้กว้างขึ้น เพื่อสะดวกต่อการนำ เครื่องจักรกลต่างๆ ไปทำงานในระหว่างแถว

3. วางแนวและปักไม้ตามระยะปลูกที่กำหนดวางแนวกำหนดแถวปลูกโดยคำนึงว่า แนวปลูกขวางความลาดเทของพื้นที่ หรืออาจกำหนดในแนวตั้งฉากกับถนน หรือกำหนดแถวปลูกไปในแนวทิศตะวันออก ตะวันตก และถ้ามีการจัดวางระบบน้ำต้องพิจารณาแนวทางจัดวางท่อในสวนด้วย จากนั้นจึงปักไม้ตามระยะที่กำหนดเพื่อขุดหลุมปลูกต่อไป

วิธีการปลูกทุเรียนทำ ได้ 2 ลักษณะ

1. วิธีการขุดหลุมปลูก เหมาะกับสวนที่ไม่มีการวางระบบน้ำ
2. วิธีการปลูกแบบไม่ขุดหลุม เหมาะกับสวนที่จัดวางระบบน้ำมีข้อดีคือประหยัดแรงงานค่าใช้จ่ายในการขุดหลุม ดินระบายน้ำและอากาศดี รากเจริญเร็ว

3.2.1 การปลูกทุเรียนแบบขุดหลุมปลูก

1. ขุดหลุมมีขนาดกว้างยาว และลึกด้านละ 50 เซนติเมตร
2. ผสมปุ๋ยคอกเก่าประมาณ 5 กิโลกรัม และปุ๋ยหินฟอสเฟต ครึ่ง กิโลกรัม คลุกเคล้ากับดินที่ขุดขึ้นมา กลบกลับคืนไปในหลุมสูงประมาณ 2 ใน 3 ของหลุม
3. เตรียมต้นกล้าที่แข็งแรงสมบูรณ์ ไม่เป็นโรค ไม่มีแมลง ทำลาย และมีใบยอดคู่สุดท้ายแก่ระบบรากแผ่กระจายดี ไม่ขมม้วนงออยู่ก้นถุง
4. ใช้มีดกรีดก้นถุงออก ถ้าพบรากของอยู่ก้นถุงให้ตัดออก

5. วางถุงต้นกล้าที่ตัดก้นถุงออกแล้ววางลงตรงกลางหลุม จัดให้ตรงแนวกับต้นอื่นๆ พร้อมทั้งปรับระดับสูงต่ำของต้นทุเรียนให้รอยต่อระหว่างรากกับลำต้น หรือระดับดินปากถุงเดิมสูงกว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย

6. ใช้มีดกรีดด้านข้างถุงจากล่างขึ้นบนทั้งสองด้าน

7. คึงถุงพลาสติกออก ระวังอย่าให้ดินในถุงแตก

8. กลบดินที่เหลือลงไป ในหลุมอย่ากลบดินสูงถึงรอยเสียบยอด หรือ รอยทาบ

9. ปักไม้หลักข้างต้นทุเรียนที่ปลูกแล้ว พร้อมทั้งผูกเชือกยึดไว้เพื่อ ป้องกันลมพัดโยก

10. กวดดินบริเวณ โคนต้น หัววัสดุคลุม โคนต้นแล้วรดน้ำตาม ให้ เปียกโชก

11. จัดทำร่มเงาให้ต้นทุเรียนที่เพิ่งปลูก โดยใช้ทางมะพร้าว ทางจาก แพงหญ้าคาทางระกำหรือตาข่ายพรางแสง เมื่อทุเรียนตั้งตัวดีแล้วควรปลดออก หรืออาจปลูกไม้ เพื่อให้ร่มเงา เช่น กล้วยก็จะช่วยเป็นร่มเงาและเพิ่มความชื้นในสวนทุเรียน ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ในช่วงฤดูแล้งที่อากาศแห้งและมีแสงแดดจัด

12. แกะผ้าพลาสติกที่พันรอยเสียบยอดหรือทาบออกเมื่อปลูก ไป แล้วประมาณ 1-2 เดือน

3.2.2 การปลูกทุเรียนแบบไม่ขุดหลุม

1. โรยปุ๋ยหินฟอสเฟต 500 กรัม หรือประมาณหนึ่งกระป๋อง นมครึ่ง ตรงตำแหน่งที่ต้องการปลูกกลบดินบาง ๆ

2. นำ ต้นพันธุ์มาวาง แล้วถากดินข้าง ๆ ขึ้นมาพูนกลบ แต่ถ้าหากเป็นดินร่วนปนทราย ดินทราย ดินจะไม่เกาะตัวกัน ควรใช้วิธีขุดหลุมปลูก หรือจะใช้วิธี คัดแปลง

3. วิธีคัดแปลง คือ นำ หน้าดินจากแหล่งอื่นมากองตรง ตำแหน่งที่จะปลูก กองดินควรมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เมตร สูง 15 เซนติเมตร แหวกกลางกองดิน โรยปุ๋ยหินฟอสเฟตในช่องที่แหวกไว้ กลบดินบางๆ วางต้นพันธุ์ดีลงตรงช่อง ที่แหวกไว้กลบดินทับ

4. การแกะถุง ออกต้องระวังอย่าให้ดินแตก อาจทำได้ โดยการกรีดถุงก่อน แล้วนำไปวางในตำแหน่งที่ปลูก กรีดถุงพลาสติกให้ขาดจากล่างขึ้นบน แล้วจึง ค่อย ๆ คึงถุงพลาสติกออกเบา ๆ

5. รมัดระวังอย่ากลบดินให้สูงถึงรอยเสียบยอดหรือ รอยทาบ

6. หาวัสดุคลุมโคน และจัดทำร่มเงาให้กับต้นทุเรียนเหมือน การปลูกโดยวิธีขุดหลุม

3.3 การปฏิบัติดูแลรักษาทุเรียน

การปฏิบัติดูแลทุเรียนในช่วงก่อนให้ผลผลิตเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำ ให้ทุเรียน เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และให้ผลผลิตได้เร็วขึ้น

1. ในระหว่างรอทุเรียนให้ผลผลิต ในช่วงแรกควรปลูกพืชแซมเสริมรายได้ โดยเลือก พืชให้ตรงกับความต้องการของตลาด

2. เมื่อตรวจพบทุเรียนตายหลังปลูกให้ทำ การปลูกซ่อม

3. การให้น้ำช่วงเวลาดังกล่าวหลังจากปลูกจะตรงกับฤดูฝน ถ้ามีฝนตกหนักควรทำ ทางระบายน้ำ และตรวจดูบริเวณหลุมปลูก ถ้าดินยุบตัวเป็นแอ่งมีน้ำขังต้องพูนดินเพิ่ม ถ้าฝนทิ้งช่วง ควรรดน้ำให้ดินมีความชื้นอยู่เสมอ ในปีต่อ ๆ ไป ควรดูแลรดน้ำให้ดินไม่ผลอย่างสม่ำเสมอ และในช่วงฤดูแล้งควรใช้วัสดุคลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง

4. การตัดแต่งกิ่ง

ปีที่ 1-2 ไม่ควรตัดแต่ง ปล่อยให้ต้นทุเรียนเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ปีต่อ ๆ ไป ตัดแต่ง กิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโคงในทรงพุ่ม กิ่งเป็นโรคออก เลี้ยงกิ่งแขนง ที่สมบูรณ์ที่อยู่ในแนวขนาน กับพื้น (กิ่งมูกกว้าง) ไว้ในปริมาณและทิศทางเหมาะสม โดยให้กิ่งล่างสุดอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 80-100 เซนติเมตร

5. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ช่วงแตกใบอ่อน : ควรป้องกันกำจัดโรคใบดิด เพลี้ยไก่แจ้ เพลี้ยไฟ ไรแดง

ช่วงฤดูฝน: ป้องกันกำจัด โรครากรากเน่าโคนเน่าและควบคุมวัชพืชโดยการปลูกพืช คลุมดินและอาจจะกำจัดโดยใช้แรงงานขุด ถาก ถอน ตัด พยายามหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเพราะ ต้นทุเรียนยังเล็กอยู่ละอองสารเคมีอาจจะไปทำลายต้นทุเรียน

6. การทำร่มเงา ในช่วงฤดูแล้งแสงแดดจัดมาก ทำให้ทุเรียนใบไหม้ได้ควรทำ ร่มเงาให้

7. การใส่ปุ๋ยควรทำ ดังนี้

- ใส่ปุ๋ยหลังจากตัดแต่งกิ่ง

- ใส่ปุ๋ยพร้อมกับการทำ โคน คือ ถากวัชพืชบริเวณใต้ทรงพุ่ม หว่านปุ๋ยและพรวนดิน

นอกชายพุ่มขึ้นมากลบใต้ทรงพุ่มให้มีลักษณะเป็นหลังเต่า และขยายขนาดของเนินดินให้กว้างขึ้นตามขนาดของทรงพุ่มหรือจะใส่ปุ๋ย โดยวิธีใช้ไม้ปลายแหลมแทงดินเป็นรูหยอดปุ๋ยใส่และปิดหลุมเป็นระยะให้ทั่วบริเวณใต้ทรงพุ่มวิธีหลังนี้แม้จะเปลืองแรงงานแต่ช่วยลดการสูญเสียน้ำของปุ๋ยจากการระเหย หรือถูกน้ำชะพา

- หว่านปุ๋ยคอกก่อนและตามด้วยปุ๋ยเคมี

- ควรใส่ปุ๋ยในบริเวณใต้ทรงพุ่มโดยรอบ และให้ห่างจากโคนต้นประมาณ 20-30

เซนติเมตรขึ้นไป ขึ้นกับขนาดทรงพุ่มปริมาณและเวลาใส่ปุ๋ย

ปีที่ 1 : ใส่ปุ๋ยและทำ โคน 4 ครั้ง (เดือนเว้นเดือน)

ครั้งที่ 1-3 ใส่ปุ๋ยคอก 5 กิโลกรัมต่อต้น (ประมาณ 1 ปีบ)

ครั้งที่ 4 - ใส่ปุ๋ยคอก 5 กิโลกรัมต่อต้น (ประมาณ 1 ปีบ)

- ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ประมาณ 150-200 กรัมต่อต้น

ปีต่อๆ ไป(ระยะที่ทุเรียนยังไม่ให้ผลผลิต): ใส่ปุ๋ยและทำ โคน 2 ครั้ง (ต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน)

ครั้งที่ 1 (ต้นฝน) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ประมาณครั้งถึง 3 กิโลกรัมต่อต้น

ครั้งที่ 2 (ปลายฝน) ใส่ปุ๋ยคอก 15-50 กิโลกรัมต่อต้น (ประมาณ 3-10 ปีบ)

ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ประมาณครั้งถึง 3 กิโลกรัมต่อต้น ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใส่ในแต่ละครั้งขึ้นกับขนาดของทรงพุ่ม โดยยึดหลักว่า วัดจากโคนต้นมายัง

ชายพุ่มเป็นเมตรได้เท่าไร คือ จำนวนปุ๋ยเคมีที่ใส่เป็นกิโลกรัม เช่น

ระยะจากโคนต้นถึงชายพุ่ม 1 เมตร ใส่ปุ๋ย 1 กิโลกรัม

ระยะจากโคนต้นถึงชายพุ่ม 2 เมตร ใส่ปุ๋ย 2 กิโลกรัม

ระยะจากโคนต้นถึงชายพุ่ม 2 เมตรครึ่ง ใส่ปุ๋ย 2 กิโลกรัมครึ่ง

3.4 การปฏิบัติดูแลทุเรียนในช่วงให้ผลแล้ว

เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำ ให้ทุเรียนออกดอกติดผลมาก และให้ผลผลิต คุณภาพดี การเตรียมต้นให้พร้อมที่จะออกดอกคือเตรียมให้ต้นมีความสมบูรณ์ มีอาหารสะสมเพียงพอ เมื่อทุเรียนมีใบแก่ทั้งต้น และสภาพแวดล้อมเหมาะสม ฝนแล้ง ดิน มีความชื้นต่ำ อากาศเย็นลงเล็กน้อยทุเรียนก็จะออกดอก ขึ้นตอนต่างๆ จะต้องรีบดำเนินการภายหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต ดังนี้

1. การตัดแต่งกิ่ง หลังเก็บเกี่ยวให้รีบตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนง ด้านในทรงพุ่มออกโดยเร็ว ทารอยแผลที่ตัดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา หรือปูนแดงกินกับหมาก

2. หลังตัดแต่งกิ่ง ให้กำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ยทันที

- ปุ๋ยคอก 15-50 กิโลกรัมต่อต้น (ประมาณ 3-10 ปีบ)
- ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ในอัตรา 3-5 กก. ต่อต้น

3. ในช่วงฤดูฝน

- ถ้าฝนตกหนัก จัดการระบายน้ำออกจากแปลงปลูก
- ถ้าฝนทิ้งช่วง ให้รดน้ำแก่ต้นทุเรียน
- ควบคุมวัชพืช โดยการตัดและ หรือใช้สารเคมี
- ป้องกันกำจัดโรคแมลง เช่น โรครากเน่าโคนเน่า โรคใบดิด โรคแอนแทรกโนส

เพลี้ยไก่แจ้ ไรแดงและเพลี้ยไฟ

4. ในช่วงปลายฤดูฝน

- เมื่อฝนทิ้งช่วง ให้ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 8-24-24, 9-24-24 หรือ 12-24-12 2-3 กก.ต่อต้น

เพื่อช่วยในการออกดอก

- ให้กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม กวาดเศษหญ้า และใบทุเรียนออกจาก โคนต้น เพื่อให้ดิน

แห้งเร็วขึ้น

- งดการให้น้ำ 10-14 วัน เมื่อสังเกตเห็น ใบทุเรียนเริ่มลดลงต้องเริ่มให้น้ำทีละน้อย เพื่อกระตุ้นให้ตามดอกเจริญอย่าปล่อยให้ขาดน้ำนานจนใบเหลืองใบตกเพราะตาดอกจะไม่เจริญ และระวังอย่าให้น้ำมากเกินไป เพราะช่อดอกอาจเปลี่ยนเป็นใบได้วิธีให้น้ำที่เหมาะสม คือ ให้น้ำแบบโชย ๆ แล้ววันระยะสังเกตอาการของใบและดอก เมื่อเห็นดอกระยะไข่ปลามากพอแล้ว ก็เพิ่มปริมาณให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนสู่สภาวะปกติ

5. สถานการณ์ศัตรูพืช

แมลงศัตรูทุเรียนที่พบในประเทศไทย มีทั้งที่เป็นแมลงศัตรูที่สำคัญพบระบาดเป็นประจำและพบเป็นครั้งคราว แมลงศัตรูที่สำคัญและทำความเสียหายทางเศรษฐกิจให้แก่ทุเรียนมี 6 ชนิด ได้แก่ หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน เพลี้ยไก่แจ้หนอนเจาะผลทุเรียน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ และมอดเจาะลำต้น นอกจากนี้ยังมีแมลงศัตรูทุเรียนชนิดใหม่ที่ไม่เคยเป็นปัญหาก่อน คือ หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียน ซึ่งเดิมเป็นแมลงศัตรูป่าไม้และได้เกิดการระบาดในพื้นที่ปลูกทุเรียนทั่วประเทศในปี 2546 โดยเฉพาะในภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการระบาดอย่างรุนแรง ส่วนแมลงศัตรูบางชนิดพบระบาดในพื้นที่จำกัด เช่น หนอนด้วงปีกแข็ง กินรากทุเรียน

ปริมาณประชากรของแมลงศัตรูทุเรียนจะผันแปรตามระยะการเจริญเติบโตของพืช เช่น เพลี้ยไก่แจ้จะระบาดเฉพาะระยะที่ทุเรียนแตกใบอ่อนเท่านั้น ส่วนหนอนเจาะเมล็ดและหนอนเจาะผลจะระบาดในช่วงทุเรียนติดผล เพลี้ยแป้งและเพลี้ยไฟจะระบาดระยะต้นทุเรียน

แตกยอด ดอก และผล เช่น มอคเจาะ ลำคั้น หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำคั้นทุเรียน และหนอนด้วงปีกแข็งกินรากทุเรียน จะพบระบาดตลอดปี

กล่าวโดยสรุป การปลูกทุเรียน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ การเลือกพื้นที่ปลูกทุเรียน การปลูก การปฏิบัติดูแลรักษาทุเรียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและสามารถนำมาเป็นปัจจัยที่ใช้กับการศึกษา การตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรใน ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้แบบสอบถามวัดความคิดเห็นต่อความรู้และแหล่งความรู้ในงานวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ โดยคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อ ทำให้ทราบว่ามีความคิดเห็นต่อความรู้และแหล่งความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

4.1.1 เพศและอายุ

พิชญา สาระรักษ์(2559, น.204) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย(ร้อยละ 69.7) อายุเฉลี่ย 46.62 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา เจริญทอง (2561, น.487) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 76.7) และเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.02 ปี

4.1.2 ระดับการศึกษา

พิชญา สาระรักษ์(2559, น.204) ศึกษาค้นพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.6) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนกับวนิดา เจริญทอง (2561, น.487) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 36.4) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือ จบการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า ไม่ได้เรียนหนังสือระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า และระดับอนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า ตามลำดับ

4.1.4 จำนวนแรงงานภาคการเกษตร

พิชญา สาระรักษ์ (2559, น.208) ได้ศึกษา พบว่าครัวเรือนเกษตรกรที่มีสมาชิกในครัวเรือนมากทำให้มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นด้วย วนิดา เจริญทอง (2561, น.487) ศึกษาค้นพบว่าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 2.96 คน มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 1.84 คน

4.1.5 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด

พิชญา สารระรักษ์ (2559, น.205) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 15.50 ไร่ ไกล่เคียงกับวนิดา เจริญทอง (2561, น.487) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 11.34 ไร่

4.1.6 รายได้และรายจ่าย

พิชญา สารระรักษ์ (2559, น.205) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทุเรียน เฉลี่ย 678,428.57 บาทต่อปี ส่วนรายจ่ายในการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 152,961.04 บาทต่อปี โดยวนิดา เจริญทอง (2561, น.487) ได้ศึกษาพบว่า จำหน่ายผลผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 เฉลี่ย 45,880.68 บาทต่อไร่ ส่วนรายจ่ายในการผลิตทุเรียนในรอบปี 2560 เฉลี่ย 16,613.28 บาทต่อไร่

4.1.7 แหล่งเงินทุน

พิชญา สารระรักษ์ (2559, น.205) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนในการปลูกทุเรียนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 43.3 ซึ่งแตกต่างกับวนิดา เจริญทอง (2561, น.487) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดใช้เงินทุนของตนเองเป็นแหล่งเงินทุนในการผลิตทุเรียน และร้อยละ 52.8 กู้ยืมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กล่าวโดยสรุป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรปลูกทุเรียนว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกครัวเรือน ที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีพื้นที่การเกษตร 11 ไร่ขึ้นไป และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยมีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4.2 สภาพการผลิตทุเรียน

พิชญา สารระรักษ์ (2559, น.205) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 91.3 มีลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นที่ดอน ร้อยละ 66.7 มีสภาพดินแดง ร่วนซุย ร้อยละ 60.6 มีวิธีการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ ร้อยละ 92.2 มีความถี่ในการให้น้ำทุเรียน 3-4 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 69.7 โรคที่เกิดจากทุเรียน คือ โรครากเน่าโคนเน่า ร้อยละ 50.6 ส่วนมากแมลงศัตรูที่พบ คือ เพลี้ยแป้ง ร้อยละ 34.6 โดยวนิดา เจริญทอง (2561, น.488) ได้ศึกษาพบว่า เกษตรกรปลูกทุเรียนร้อยละ 69.9 เป็นพื้นที่ลาดชัน เกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 99.7 ซื่อพันธุ์มาจากเกษตรกรผู้จำหน่ายทุเรียน ร้อยละ 47.7 ปลูกทุเรียนระยะระหว่างต้น 9X9 เมตร ร้อยละ 64.8 มีระบบการให้น้ำแบบโปรยน้ำ (Mini springgkler)

กล่าวโดยสรุปว่าพันธุ์ที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์หมอนทอง มีการให้น้ำแบบระบบสปริงเกอร์ มีวางแผนการปลูกโดยมีระยะปลูกที่เหมาะสมทั้งพื้นที่ดอนและลาดชัน มีการดูแลรักษาการให้น้ำและด้านโรคและแมลงศัตรูทุเรียน

5.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.4.1 ปัญหาในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

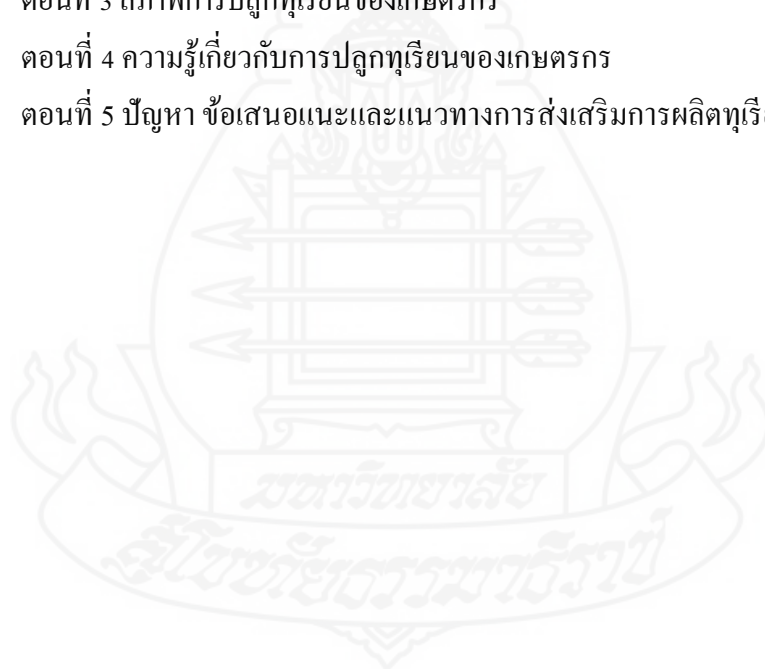
ประเสริฐ บัวทอง (2560, น. 65) กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรพบคือแรงงานหายากไม่สามารถสื่อสารได้เนื่องจากพูดคนละภาษา แรงงานไม่มีประสบการณ์ในการทำงานและอยู่ทำงานได้ไม่นาน การทำเรื่องขอบัตรทำงานของแรงงานมีความล่าช้ามาก ขนาดของแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการดูแลรักษาต้นทุเรียน เกษตรกรได้มีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยการให้แรงงานที่ทำงานอยู่แล้วให้หาญาติหรือคนในหมู่บ้านมาทำงาน แล้วใช้ภาษามือในการสอนงานคนที่พูดภาษาไทยไม่ได้มีการเพิ่มค่าแรงให้งานที่ทำงานอยู่นานและมีประสบการณ์ในการทำงานมาก มีการทำเรื่องของแรงงานล่วงหน้าเพื่อความสะดวกสบายและรวดเร็ว เกษตรกรยังได้มีการขุดเจาะแหล่งน้ำหรือขยายให้เพียงพอต่อการดูแลรักษาต้นทุเรียน

พิชญา สาระรักษ์ (2559, น.210) พบว่า ด้านสภาพดินที่ปลูกทุเรียน ควรมีการปรับสภาพดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดต่างๆ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก มูลสัตว์ หรือเศษพืช เป็นต้น เพื่อช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้สูงอยู่เสมอและพร้อมในการเพาะปลูกพืชผลต่าง ๆ ด้านการดูแลรักษา ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นกรมชลประทาน องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เข้ามาดูแลการจัดการน้ำของหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำในการปลูกทุเรียน เพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้เพียงพอกับการปลูกทุเรียน ด้านโรคและแมลงศัตรูทุเรียน ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น เพื่อฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในเรื่องโรคและแมลงศัตรูทุเรียน รวมถึงการใช้สารเคมีชนิดต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้สามารถจัดการโรคและแมลงศัตรูได้ถูกต้องและเหมาะสม แรงงานมีความสำคัญกับการปลูกทุเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานจ้างในพื้นที่หายาก ทั้งยังมีอัตราค่าจ้างสูง ดังนั้นควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาแรงงาน ให้เพียงพอกับความต้องการ รวมถึงการฝึกอบรมให้ความรู้ ความสามารถ แก่แรงงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกทุเรียนให้มากขึ้น การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรจากแหล่งสื่อต่าง ๆ ได้แก่ เพื่อนเกษตรกร การจัดประชุมกับการฝึกอบรม และวิทยุกับโทรทัศน์ ดังนั้น แหล่งสื่อเหล่านี้เป็นเป็นช่องที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ในเรื่องการปลูกทุเรียนไปยังเกษตรกร แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการปลูกทุเรียน ด้านวิธีการป้องกันโรคและกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนมากใช้สารเคมีฉีดพ่น หากใช้ในปริมาณที่มากเกินไปจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตรวมถึงสุขภาพของเกษตรกร ฉะนั้นควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีที่เหมาะสมและควรลดประมาณการใช้สารเคมีให้น้อยลง ให้ส่งเสริมวิธีป้องกันจัดการด้วยวิธี

กล่าวโดยสรุปได้ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลอุทัยหมี อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร การประกอบอาชีพหลัก อาชีพรองของครัวเรือน ประสบการณ์การปลูกทุเรียน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียน ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร รายได้ ต้นทุน แหล่งเงินทุน ปัจจัยทางสภาพการผลิตทุเรียน ได้แก่ สภาพการปลูก การดูแลรักษา ปัญหาในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ข้อเสนอแนะปลูกทุเรียนของเกษตรกร ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบแบบสัมภาษณ์จัดเก็บข้อมูล 5 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร
- ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1.1 เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 134 รายศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด ไม่มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 6 ราย ศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด ไม่มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชนิดเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องนี้ ประกอบด้วย การใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกำหนด คำถาม คำตอบ และแบบสนทนากลุ่ม ให้เลือกโดยเรียงเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

2.2 ลักษณะเครื่องมือประกอบด้วย

2.2.1 **แบบสัมภาษณ์** ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด โดยกำหนดคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร

ประกอบด้วยประเด็นคำถามที่ต้องการทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร อาชีพหลัก อาชีพรอง ตำแหน่งทางสังคม

ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน ลักษณะการถือครองพื้นที่ การรับข้อมูลข่าวสารก่อนปลูกทุเรียน ปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต แหล่งเงินทุน รายได้ หนี้สิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร โดยวัดผลจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร ได้แก่ ปัจจัยทางด้านกายภาพ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านเทคนิค คำถามเป็นแบบปลายเปิดให้เลือกตอบข้อละ 1 คำตอบ มีค่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของเกษตรกร ดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจมาก เท่ากับ 4 คะแนน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตทุเรียน

ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการทราบ ประเด็นดังนี้

(1) สภาพการปลูก คือ การเตรียมพื้นที่ วิธีการปลูก ระยะปลูก
พื้นที่ทุเรียน

(2) การดูแลรักษา คือ การใส่ปุ๋ย วิธีการให้น้ำ วิธีกำจัดวัชพืช โรคระบาด
ที่พบ แมลงศัตรูพืชที่พบ

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียน

คำถามเป็นแบบตอบถูกหรือผิดให้เลือกตอบข้อละ 1 คำตอบ มีค่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของเกษตรกร ดังนี้

ตอบถูกตามหลักวิชาการ เท่ากับ 1 คะแนน

ตอบผิดตามหลักวิชาการ เท่ากับ 0 คะแนน

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 2 ตอนย่อย คือ

5.1 ปัญหาในการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.2 ข้อเสนอแนะในการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

โดยกำหนดระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อปัญหา

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
 ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีปัญหาในระดับปัญหามาก
 ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด
 ระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะ
 ระดับคะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
 ระดับคะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
 ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
 ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

2.2.2 **แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม** เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ จำนวน 6 ราย

1. **ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)** มีประเด็น ได้แก่ แนวทางการส่งเสริม เป้าหมายการส่งเสริม เนื้อหาการส่งเสริม วิธีการส่งเสริมและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม

2.3 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ สำหรับแบบสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.3.1 การสร้างเครื่องมือ

1) **ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง** เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2) **การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา** โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาโครงสร้าง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความถูกต้องตามเนื้อหา

2.3.2 ตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่าน การตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองสัมภาษณ์ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย ในอำเภอสนามชัยเขต นำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach's alpha

ระดับทดสอบเกี่ยวกับค่าความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ จากตอนที่ 1 แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร และตอนที่ 5 ปัญหาในการผลิตทุเรียนของเกษตรกรและ ข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of alpha) ตามวิธีของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณได้ดังนี้

- 1) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.940
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.807
- 3) ปัญหาในการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.736
- 4) ข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.842

สรุปผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) สำหรับค่าที่เหมาะสมนั้น Carmines และ Zeller (1986:51) แนะนำว่าโดยทั่วไปแล้วค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัดควรมีค่า ไม่ต่ำกว่า 0.80 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกร กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นตอนเตรียมการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเก็บข้อมูล และการเดินทาง เช่น แบบสัมภาษณ์ ปากกา และยานพาหนะ

3.1.3 จัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลเป้าหมาย ผู้นำชุมชน มาใช้ในการวางแผนการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรตามเป้าหมายในแต่ละหมู่บ้าน

3.1.4 จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการสัมภาษณ์

3.1.5 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรตามแผนที่กำหนด

3.2 ขั้นการสัมภาษณ์

ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.2.1 แนะนำตัวผู้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และจะมาทำอะไร ให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างรู้จักก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับเกษตรกรอย่างไร และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่เกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และครบถ้วน

3.2.3 เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

3.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.3.1 การทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเมื่อสิ้นสุดของการสัมภาษณ์

3.3.2 กล่าวขอบคุณ เกษตรกรผู้ให้ข้อมูล และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

3.4 การสนทนากลุ่ม

3.4.1 แนะนำตัวผู้วิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียน

3.4.2 ชี้แจงการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ผู้ให้ข้อมูลทราบ

3.4.3 เริ่มดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนตำบลคูยาศหมีทั้งหมด จำนวน 134 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้มีการจัดสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย การส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ว่าถูกต้อง ครบถ้วน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นตอนๆ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกรของในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับการรับข้อมูลข่าวสารมีกรกำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ขนาดชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{ขนาดชั้น} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยมีเกณฑ์การแปลความและการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ระดับคะแนน 1.00 – 1.80 หมายถึง มีการรับข้อมูลข่าวสารในระดับน้อยที่สุด
 ระดับคะแนน 1.81 – 2.60 หมายถึง มีการรับข้อมูลข่าวสารในระดับน้อย
 ระดับคะแนน 2.61 – 3.40 หมายถึง มีการรับข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนน 3.41 – 4.20 หมายถึง มีการรับข้อมูลข่าวสารในระดับมาก
 ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 หมายถึง มีการรับข้อมูลข่าวสารในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

แบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \end{aligned}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

โดยมีเกณฑ์การแปลความและการจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

ระดับคะแนน 1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับน้อย

ระดับคะแนน 2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 3.41 – 4.20 หมายถึง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับมาก

ระดับคะแนน 4.21 – 5.00 หมายถึง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 สภาพการปลุกทุเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลุกทุเรียน

วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะโดยใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

ช่วงคะแนน = $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น ผู้วิจัยนำคะแนนรวมของแต่ละคนมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์การประเมิน

ดังนี้

4.5.1 ปัญหาของเกษตรกรในการตัดสินใจปลูกทุเรียน

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด

4.5.2 ข้อเสนอแนะในการตัดสินใจในปลูกทุเรียนของเกษตรกร

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับข้อเสนอแนะน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับข้อเสนอแนะปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับข้อเสนอแนะมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับข้อเสนอแนะมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนในตำบลคูยายหมี โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตามประเด็น ดังนี้

4.2.1 แนวทางการส่งเสริม

4.2.2 เป้าหมายการส่งเสริม

4.2.3 เนื้อหาการส่งเสริม

4.2.4 วิธีการส่งเสริม

4.2.5 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม

มาวิเคราะห์ข้อมูลทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยามี อำเภอสยามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 134 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

ตอนที่ 3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกร

1.1 ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ ระดับการศึกษาของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	71	53
หญิง	63	47

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี	3	2.2
41 - 50 ปี	41	30.6
51 - 60 ปี	54	40.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี	36	26.9
ค่าต่ำสุด = 32	ค่าเฉลี่ย = 55.53	
ค่าสูงสุด = 78	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.148	
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	7	5.2
ประถมศึกษา	64	47.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	18.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15	11.2
อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า	17	12.7
ปริญญาตรี	6	4.4
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
จำนวน 2-3 คน	29	21.6
จำนวน 4-5 คน	73	54.5
จำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 6 คน	32	23.9
ค่าต่ำสุด = 2	ค่าเฉลี่ย = 4.40	
ค่าสูงสุด = 7	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.338	
จำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน		
จำนวน 1 คน	46	34.3
จำนวน 2 คน	60	44.8
จำนวน 3 คน	23	17.2
จำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 4 คน	5	3.7
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าเฉลี่ย = 1.90	
ค่าสูงสุด = 4	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.812	

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึง เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

เพศ เกษตรกร ร้อยละ 47 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 53 เป็นเพศชาย

อายุ เกษตรกร ร้อยละ 40.3 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 30.6 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 26.9 มากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี และน้อยที่สุดร้อยละ 2.2 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุน้อยที่สุด 32 ปี และอายุมากที่สุด 78 ปี มีอายุเฉลี่ย 55.53 ปี มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.14

ระดับการศึกษา เกษตรกร ร้อยละ 47.8 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 18.7 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 12.7 มีการศึกษาระดับอนุปริญา/ปวส. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 11.2 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 5.2 ไม่ได้รับการศึกษา และน้อยที่สุด ร้อยละ 4.4 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 54.5 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน รองลงมา ร้อยละ 23.9 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 6 คน และ ร้อยละ 21.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 1 คน และมากที่สุด 7 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.338

จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร เกษตรกร ร้อยละ 44.8 มีจำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร จำนวน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 34.3 มีจำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร จำนวน 1 คน ร้อยละ 17.2 จำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร จำนวน 3 คน ร้อยละ 3.7 มีจำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร มากกว่าหรือเท่ากับ 4 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในภาคการเกษตรต่ำสุด 1 คน และมากที่สุด 4 คน มีจำนวนสมาชิกในภาคการเกษตร เฉลี่ย 1.90 คน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.812

1.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร ได้แก่ อาชีพหลักและอาชีพรองของครัวเรือนที่ปลูกทุเรียน ตำแหน่งทางสังคม ประสบการณ์การปลูกทุเรียน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน ระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร การเปรียบเทียบระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ปริมาณผลผลิต ต้นทุน และแหล่งเงินทุน รายได้ หนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.2-4.6

ตารางที่ 4.2 การประกอบอาชีพของหลักและอาชีพรองของครัวเรือนที่ปลูกทุเรียน และตำแหน่งทาง
สังคม

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การประกอบอาชีพหลัก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เกษตรกรรม	121	90.3
รับจ้าง	6	4.5
ค้าขาย	7	5.2
การประกอบอาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีอาชีพรอง	74	55.2
เกษตรกรรม	25	18.7
รับจ้าง	16	11.9
ค้าขาย	19	14.2
ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มี	97	72.4
มี	37	27.6
ตำแหน่งทางสังคม		
ผู้นำชุมชน	15	11.2
ปราชญ์ชาวบ้าน	10	7.5
อาสาสมัครเกษตร	16	11.9
เกษตรกรรุ่นใหม่	2	1.5

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นถึง การประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนและตำแหน่งทางสังคม ดังนี้

การประกอบอาชีพหลัก เกษตรกร ร้อยละ 90.3 มีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา ร้อยละ 4.5 มีอาชีพรับจ้างและร้อยละ 5.2 มีอาชีพค้าขาย ตามลำดับ

การประกอบอาชีพรอง เกษตรกร ร้อยละ 55.2 ไม่มีอาชีพรอง รองลงมา ร้อยละ 18.7 มีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 14.2 มีอาชีพค้าขายและ ร้อยละ 11.9 มีอาชีพรับจ้าง ตามลำดับ

ตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรร้อยละ 72.4 ไม่มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน เกษตรกร ร้อยละ 27.6 มีตำแหน่งทางสังคมในชุมชน โดยร้อยละ 11.9 เป็นอาสาสมัครเกษตร ร้อยละ 11.2 เป็นผู้นำชุมชน ร้อยละ 7.5 เป็นปราชญ์ชาวบ้านและร้อยละ 1.5 เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่

ตารางที่ 4.3 ประสิทธิภาพการปลูกทุเรียน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวนต้นในพื้นที่ ปลูกทุเรียนลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร ดังนี้

N = 134		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสิทธิภาพการปลูกทุเรียน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ปี	73	54.5
3- 10 ปี	57	42.5
11-18 ปี	3	2.2
มากกว่า 19 ปี	1	0.8
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าเฉลี่ย = 3.35	
ค่าสูงสุด = 25	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 3.217	
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด		
1-15 ไร่	51	38.1
16-30 ไร่	64	47.8
31-45 ไร่	10	7.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 46 ไร่	9	6.6
ค่าต่ำสุด = 2	ค่าเฉลี่ย = 22.40	
ค่าสูงสุด = 100	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 14.162	
จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน		
1 – 20 ต้น	89	66.4
21-40 ต้น	22	16.4
41-60 ต้น	13	9.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 61 ต้น	10	7.5
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าเฉลี่ย = 28.56	
ค่าสูงสุด = 300	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 40.513	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร		
ของครัวเรือน	121	90.3
เช่า	13	9.7

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงประสพการณ์การปลูกทุเรียน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร ดังนี้

ประสพการณ์การปลูกทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 54.5 มีประสพการณ์การปลูกทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ปี รองลงมา ร้อยละ 42.5 มีประสพการณ์การปลูกทุเรียน 3-10 ปี ร้อยละ 2.2 มีประสพการณ์การปลูกทุเรียน 11-18 ปี และร้อยละ 0.8 มีประสพการณ์การปลูกทุเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 19 ปี ตามลำดับ โดยมีประสพการณ์การปลูกทุเรียน ต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 25 ปี มีประสพการณ์การปลูกทุเรียน เฉลี่ย 3.35 ปี มีส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.217

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เกษตรกร ร้อยละ 47.8 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 16-30 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 38.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1-15 ไร่ ร้อยละ 7.5 มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 31-45 ไร่ และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.8 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดมากกว่า 46 ไร่ ตามลำดับ โดยพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ต่ำสุด 2 ไร่ และสูงสุด 100 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 22.40 ไร่ มีส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.162

จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 66.4 จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน 1-20 ต้น รองลงมา ร้อยละ 16.4 จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน 21-40 ต้น ร้อยละ 9.7 จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน 41-60 ต้น และน้อยที่สุด ร้อยละ 7.5 จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน มากกว่าหรือเท่ากับ 61 ต้น ตามลำดับ โดยมีจำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน ต่ำสุด 1 ต้นและสูงสุด 300 ต้น มีจำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน เฉลี่ย 28.56 มีส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 40.513

ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตร เกษตรกร ร้อยละ 90.3 มีลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของครัวเรือน ร้อยละ 9.7 มีลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรเป็นเช่า

ตารางที่ 4.4 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน ระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร และความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร

		N = 134							
รายการ		จำนวน					ร้อยละ		
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน									
	ไม่ได้รับ	3					2.2		
	ได้รับ	131					97.8		
		ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร							
รายการ						ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปลความหมาย	อันดับ	
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)				
1. บุคคล							2.91		
1.1	เจ้าหน้าที่	0 (0.0)	45 (34.4)	47 (36.6)	31 (23.7)	7 (5.3)	3.00 (0.898)	ปานกลาง	2
1.2	ปราชญ์ชาวบ้าน	5 (3.8)	28 (21.4)	36 (27.5)	58 (44.3)	4 (3.1)	2.79 (0.945)	ปานกลาง	3
1.3	เพื่อนบ้าน	11 (8.4)	64 (48.9)	37 (28.2)	15 (11.5)	4 (3.1)	3.48 (0.914)	มาก	1
1.4	ร้านขายพันธุ์ไม้	0 (0.0)	13 (10.0)	66 (50.8)	48 (36.9)	3 (2.3)	2.68 (0.680)	ปานกลาง	4
1.5	ร้านขายปุ๋ย ขายยา	4 (3.1)	18 (13.7)	42 (32.1)	55 (42.0)	12 (9.2)	2.58 (0.943)	น้อย	5
2. กลุ่ม							2.13		
2.1	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	0 (0.0)	6 (4.6)	30 (23.1)	45 (34.6)	49 (37.7)	1.95 (0.888)	น้อย	2
2.2	กลุ่มเกษตรกรจากที่อื่น	0 (0.0)	10 (7.7)	45 (34.6)	49 (37.7)	26 (20.0)	2.30 (0.874)	น้อย	1
3. มวลชน							3.10		
3.1	สื่อสิ่งพิมพ์	18 (13.7)	16 (12.2)	43 (32.8)	53 (40.8)	1 (0.8)	2.98 (1.056)	ปานกลาง	3
3.2	วิทยุ	6 (4.6)	7 (5.3)	73 (55.7)	37 (28.2)	8 (6.1)	2.74 (0.837)	ปานกลาง	4
3.3	โทรทัศน์	6 (4.6)	42 (32.1)	57 (43.5)	23 (17.6)	3 (2.3)	3.19 (0.860)	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N = 134

รายการ	ระดับความรู้ที่ได้รับ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
3.4 สื่อออนไลน์	20 (15.3)	45 (34.4)	46 (35.1)	19 (14.5)	1 (0.8)	3.49 (0.948)	มาก	1
รายการ	ระดับความน่าเชื่อถือ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. บุคคล						3.09		
1.1 เจ้าหน้าที่	0 (0.0)	91 (69.5)	21 (16.0)	18 (13.7)	1 (0.8)	3.54 (0.757)	มาก	1
1.2 ประชาชนชาวบ้าน	1 (0.8)	77 (57.5)	32 (24.4)	20 (15.3)	1 (0.8)	3.43 (0.785)	มาก	2
1.3 เพื่อนบ้าน	4 (3.1)	32 (24.4)	76 (58.0)	18 (13.7)	1 (0.8)	3.15 (0.718)	ปานกลาง	3
1.4 ร้านขายพันธุ์ไม้	0 (0.0)	10 (7.6)	86 (65.6)	29 (22.1)	6 (4.6)	2.76 (0.654)	ปานกลาง	4
1.5 ร้านขายปุ๋ย ขายยา	0 (0.0)	10 (7.6)	70 (53.4)	35 (26.7)	16 (12.2)	2.56 (0.805)	น้อย	5
2. กลุ่ม						2.32		
2.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	61 (46.6)	27 (20.6)	43 (32.8)	2.14 (0.884)	น้อย	2
2.2 กลุ่มเกษตรกรจากที่ อื่น	0 (0.0)	4 (3.1)	78 (59.5)	23 (17.6)	26 (19.8)	2.49 (0.915)	น้อย	1
3. มวลชน						3.10		
3.1 สื่อสิ่งพิมพ์	12 (9.2)	33 (25.2)	54 (41.2)	31 (23.7)	1 (0.8)	3.18 (0.927)	ปานกลาง	1
3.2 วิทยู	0 (0.0)	45 (35.1)	48 (36.6)	34 (26.0)	3 (2.3)	3.04 (0.840)	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

N = 134

รายการ	ระดับความน่าเชื่อถือ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)			
3.3 โทรทัศน์	0 (0.0)	42 (32.1)	61 (46.6)	25 (19.1)	3 (2.3)	3.08 (0.775)	ปานกลาง	3
3.4 สื่อออนไลน์	4 (3.1)	24 (18.3)	83 (63.4)	18 (13.7)	2 (1.5)	3.08 (0.708)	ปานกลาง	2

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน ระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร และความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 97.8 ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน และเกษตรกร ร้อยละ 2.2 ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน

ระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร

แบบบุคคล เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.00) เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากปราชญ์ชาวบ้าน ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร จากร้านขายพันธุ์ไม้ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.69) และเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร จากร้านขายปุ๋ยขยายยา ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.60)

แบบกลุ่ม เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากกลุ่มเกษตรกรจากที่อื่น ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) และเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.95)

แบบมวลชน เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับมากจากสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.49) และได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ได้แก่ จากโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.19) จากวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 2.74) และจากสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.98)

ระดับความน่าเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร

แบบบุคคล เกษตรกรมีความเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับมากที่สุด ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.54) จากปราชญ์ชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.44) และในระดับปานกลาง ได้แก่ จากเพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.15) จากร้านขายพันธุ์ไม้ (ค่าเฉลี่ย 2.76) และในระดับน้อยจากร้านขายปุ๋ย ขายยา (ค่าเฉลี่ย 2.56)

แบบกลุ่ม เกษตรกรมีความเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับน้อย ได้แก่ จากกลุ่มเกษตรกรจากที่อื่น (ค่าเฉลี่ย 2.49) และจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.14)

แบบมวลชน เกษตรกรมีความเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ได้แก่ จากสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.98) จากสื่อออนไลน์ (3.08) จากวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 3.04) และจากโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.08) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร และความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร

N = 134

รายการ	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร	ระดับความน่าเชื่อถือ
	ค่าเฉลี่ยรวม/ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยรวม/ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. บุคคล	2.91	3.09
2. กลุ่ม	2.13	2.32
3. มวลชน	3.10	3.10

จากตารางที่ 4.5 สรุปได้ว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารจากมวลชนและความน่าเชื่อถือจากมวลชน มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 3.10) รองลงมา เกษตรกรได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร จากสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ยรวม 2.91) มีความน่าเชื่อถือจากบุคคล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.09) และ เกษตรกรได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร จากกลุ่ม (ค่าเฉลี่ยรวม 2.13) มีความน่าเชื่อถือจากกลุ่ม (ค่าเฉลี่ยรวม 2.32) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ปริมาณผลผลิต ต้นทุน และแหล่งเงินทุน รายได้ หนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การให้ผลผลิตของทุเรียน		
ยังไม่ให้ผลผลิต	98	73.1
ให้ผลผลิตแล้ว	36	26.9
อายุต้นทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว (n=36)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี	3	8.3
6 – 15 ปี	23	63.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 16 ปี	10	27.8
ค่าต่ำสุด = 4	ค่าเฉลี่ย = 11.92	
ค่าสูงสุด = 25	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 6.656	
ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัมต่อต้น) (n=36)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 กิโลกรัม	10	27.8
21-200 กิโลกรัม	19	52.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 201 กิโลกรัม	7	19.4
ค่าต่ำสุด = 15	ค่าเฉลี่ย = 115.14	
ค่าสูงสุด = 240	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 78.454	
รายได้จากผลผลิตทุเรียน (บาทต่อปี) (n=36)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	10	27.8
15,001 – 30,000 บาท	20	55.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 30,001 บาท	6	16.7
ค่าต่ำสุด = 1,500	ค่าเฉลี่ย = 25,100	
ค่าสูงสุด = 70,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 22,380	
ต้นทุนการผลิตทุเรียน		
1) ค่าเตรียมพื้นที่ (บาท/ปี) (n=73)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	16	21.9
501-1,500 บาท	29	39.7
1,501-3,000 บาท	16	21.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 3,001 บาท	12	16.5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 134		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าต่ำสุด = 150	ค่าเฉลี่ย = 1,791.78	
ค่าสูงสุด = 5,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,502.822	
2) ค่าต้นทุน (บาท/ปี) (n=127)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	27	21.3
501 – 2,000 บาท	29	22.8
2,001 – 5,000 บาท	46	36.2
5,000-8,000 บาท	22	17.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 8,001 บาท	3	2.4
ค่าต่ำสุด = 160	ค่าเฉลี่ย = 3,214.80	
ค่าสูงสุด = 24,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 29,675.828	
3) ค่าน้ำ (บาทต่อปี) (n=84)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	3	3.6
501 -1,200 บาท	12	14.3
1,200 -4,000 บาท	39	46.4
4,001 -10,000 บาท	17	20.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 10,001 บาท	13	15.5
ค่าต่ำสุด = 500	ค่าเฉลี่ย = 4,811.31	
ค่าสูงสุด = 18,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 114,084.125	
4) ค่าน้ำยและค่าฮอร์โมน (บาทต่อปี) (n=91)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท	15	16.5
201 – 800 บาท	18	19.8
801 – 3,000 บาท	35	38.5
3,001 – 5,000 บาท	21	23.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 5,001 บาท	2	2.2
ค่าต่ำสุด = 100	ค่าเฉลี่ย = 2,103.30	
ค่าสูงสุด = 20,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2,852.373	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5) ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัด วัชพืช โรคและแมลง (บาทต่อปี) (n=63)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 บาท	4	6.3
251 – 500 บาท	26	41.3
501 – 2,000 บาท	21	33.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 2,001 บาท	12	19.0
ค่าต่ำสุด = 250	ค่าเฉลี่ย = 3,353.97	
ค่าสูงสุด = 25,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 71,26.158	
6) ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว (บาทต่อปี) (n=26)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	9	34.6
501 – 1,500 บาท	11	42.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 1,501 บาท	6	23.1
ค่าต่ำสุด = 300	ค่าเฉลี่ย = 1,830.77	
ค่าสูงสุด = 5,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,811.468	
7) ค่าแรงรวมตนเอง (บาทต่อปี) (n=73)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 บาท	8	11.0
1,001 - 2,000 บาท	13	17.8
2,001 – 5,000 บาท	31	42.5
5,001 – 15,000 บาท	11	15.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 15,001 บาท	10	13.7
ค่าต่ำสุด = 500	ค่าเฉลี่ย = 8,056.16	
ค่าสูงสุด = 40,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 14,587.832	
8) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (บาท/ปี) (n=29)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท	12	41.4
501-2,000 บาท	5	17.2
มากกว่าหรือเท่ากับ 2,001 บาท	12	41.4
ค่าต่ำสุด = 500	ค่าเฉลี่ย = 1,758.62	
ค่าสูงสุด = 3,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,157.435	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกทุเรียน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ของตนเอง	134	100.0
ธกส.	23	17.2
ญาติพี่น้อง	2	1.5
รายได้ในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท	20	15.0
100,001 – 200,000 บาท	84	62.6
200,001 – 300,000 บาท	24	17.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 300,001 บาท	6	4.5
ค่าต่ำสุด = 15,000	ค่าเฉลี่ย = 174,000	
ค่าสูงสุด = 400,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 68,670	
รายได้นอกภาคการเกษตร		
ไม่มี	52	38.8
มี	82	61.2
รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	30	36.6
10,001 – 100,000 บาท	42	51.3
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,001 บาท	10	12.1
ค่าต่ำสุด = 6,000	ค่าเฉลี่ย = 60,300	
ค่าสูงสุด = 300,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 62,120	
หนี้สินในภาคการเกษตร		
ไม่มี	103	76.9
มี	31	23.1
หนี้สินในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	6	19.4
20,001 – 50,000 บาท	17	54.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท	8	25.8
ค่าต่ำสุด = 10,000	ค่าเฉลี่ย = 50,100	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าสูงสุด = 200,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 38,000	
หนี้สินนอกภาคการเกษตร		
ไม่มี	125	93.3
มี	9	6.7
หนี้สินนอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	1	11.1
20,001 – 50,000 บาท	6	66.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท	2	22.2
ค่าต่ำสุด = 20,000	ค่าเฉลี่ย = 47,800	
ค่าสูงสุด = 100,000	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 26,350	

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลปริมาณผลผลิต ต้นทุน และแหล่งเงินทุน รายได้ หนี้สินของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ดังนี้

การให้ผลผลิตของทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 73.1 ทุเรียนยังไม่ให้ผลผลิต และ เกษตรกร ร้อยละ 26.9 ให้ผลผลิตแล้ว

อายุต้นทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว เกษตรกร ร้อยละ 63.9 มีอายุต้นทุเรียน 6-15 ปี เกษตรกร ร้อยละ 27.8 มีอายุต้นทุเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 16 ปี และ เกษตรกร ร้อยละ 63.9 มีอายุต้นทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี ตามลำดับ โดยอายุต้นทุเรียนต่ำสุด 4 ปีและสูงสุด 25 ปี อายุต้นทุเรียนเฉลี่ย 11.92 ปี ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.656

ปริมาณผลผลิต (ต่อต้น) เกษตรกร ร้อยละ 52.8 มีปริมาณผลผลิตจำนวน 21-200 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 27.8 ปริมาณผลผลิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 กิโลกรัม และน้อยที่สุด ร้อยละ 19.4 มีปริมาณผลผลิตมากกว่าหรือเท่ากับ 201 กิโลกรัม ตามลำดับ โดยปริมาณผลผลิตต่ำสุด 15 กิโลกรัมและสูงสุด 240 กิโลกรัม ปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 115.14 กิโลกรัม ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 78.454

รายได้จากผลผลิตทุเรียน (บาทต่อปี) เกษตรกร ร้อยละ 55.6 มีรายได้จากการจำหน่ายทุเรียน 15,001 – 30,000 รองลงมา ร้อยละ 27.8 มีรายได้จากการจำหน่ายทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาทและ ร้อยละ 16.7 มีรายได้จากการจำหน่ายทุเรียนมากกว่าหรือเท่ากับ 30,001 บาท

โดยมีรายได้จากจำหน่ายทุเรียนต่ำสุด 1,500 บาท และสูงสุด 70,000 บาท มีรายได้จากจำหน่ายทุเรียนเฉลี่ย 25,100 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 22,380

ต้นทุนการผลิตทุเรียน

ค่าเตรียมพื้นที่(บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 39.7 มีค่าเตรียมพื้นที่ 501-1,500 บาท รองลงมา ร้อยละ 21.9 ได้แก่ มีค่าเตรียมพื้นที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท และมีค่าเตรียมพื้นที่ 1,500 – 3,000 บาท ร้อยละ 16.5 มีค่าเตรียมพื้นที่ มากกว่าหรือเท่ากับ 30,001 บาท ตามลำดับ โดยมีค่าเตรียมพื้นที่ต่ำสุด 150 บาท และสูงสุด 5,000 บาท เฉลี่ย 1,791.78 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,502.822

ค่าต้นทุนปุ๋ย (บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 36.2 มีค่าต้นทุนปุ๋ย 2,000- 5,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 22.8 มีค่าต้นทุนปุ๋ย 501—2,000 บาท ร้อยละ 21.3 มีค่าต้นทุนปุ๋ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท ร้อยละ 17.3 มีค่าต้นทุนปุ๋ย 2,001-5,000 บาท และร้อยละ 2.4 มีค่าต้นทุนปุ๋ยมากกว่าหรือเท่ากับ 8,001 บาท ตามลำดับ โดยมีค่าต้นทุนปุ๋ยต่ำสุด 160 บาท และสูงสุด 24,00 บาท เฉลี่ย 3,214.80 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 29,675.828

ค่าน้ำ(บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 46.4 มีค่าน้ำ 1,200 – 4,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 20.2 มีค่าน้ำ 4,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 15.5 มีค่าน้ำมากกว่าหรือเท่ากับ 10,001 บาท ร้อยละ 14.3 มีค่าน้ำ 501 – 1,200 บาท และร้อยละ 3.6 มีค่าน้ำน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท โดยต้นทุนค่าให้น้ำต่ำสุด 500 บาท และสูงสุด 18,000 บาท เฉลี่ย 4,811.31 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 114,084.125

ค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมนบาท (บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 38.5 มีค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมน 801-3,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.1 มีค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมน 3,001-5,000 บาท ร้อยละ 19.8 มีค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมน 201-800 บาท ร้อยละ 16.5 มีค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 200 บาท และร้อยละ 2.2 มีต้นทุนค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมน มากกว่าหรือเท่ากับ 5,001 บาท ตามลำดับ โดยต้นทุนค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมนต่ำสุด 100 บาท และสูงสุด 20,000 บาท เฉลี่ย 2,103.30 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2,852.373

ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช โรคและแมลง (บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 41.3 มีค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช โรคและแมลง 251-500 บาท รองลงมา ร้อยละ 33.4 มีค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช โรคและแมลง 501- 2,000 บาท ร้อยละ 19.0 มีค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช โรคและแมลงมากกว่าหรือเท่ากับ 2,001 บาท และร้อยละ 6.3 มีค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืช โรคและแมลงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 250 บาท ตามลำดับ โดยค่าใช้จ่าย

ในการป้องกันและกำจัดวัชพืช โรคและแมลงต่ำสุด 250 บาท และสูงสุด 25,000 บาท เฉลี่ย 3,353.92 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7,126.158

ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว (บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 42.3 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว 501-1,500 บาท รองลงมา ร้อยละ 34.6 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท และร้อยละ 23.1 มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว มากกว่าหรือเท่ากับ 1,501 บาท โดยค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวต่ำสุด 300 บาท และสูงสุด 5,000 บาท เฉลี่ย 1,830.77 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,811.468

ค่าแรงรวมตนเอง (บาท/ปี) เกษตรกรร้อยละ 42.5 มีค่าแรงรวมตนเอง 2,001-5,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 17.8 มีค่าแรงรวมตนเอง 1,001-2,000 บาท ร้อยละ 15.1 มีค่าแรงรวมตนเอง มากกว่าหรือเท่ากับ 5,001-15,000 บาท ร้อยละ 13.7 มีค่าแรงรวมตนเองมากกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท และร้อยละ 11.0 ค่าแรงรวมตนเองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท โดยค่าแรงรวมตนเองต่ำสุด 500 บาท และสูงสุด 40,000 บาท เฉลี่ย 8,056.16บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14,587.832

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (บาท/ปี) เกษตรกร ร้อยละ 41.4 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาทและมีค่าใช้จ่ายอื่นๆมากกว่าหรือเท่ากับ 2,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 17.21 มีค่าใช้จ่ายอื่นๆ 501 – 2,000 บาท โดยต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ต่ำสุด 500 บาท และสูงสุด 3,000 บาท เฉลี่ย 1,758.62 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,157.435

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกทุเรียน(บาท) เกษตรกร ร้อยละ 100.0 ใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 17.2 ใช้เงินทุนจาก ธกส. และร้อยละ 1.5 ใช้เงินทุนจากญาติพี่น้องตามลำดับ

รายได้ในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)

เกษตรกร ร้อยละ 62.6 มีรายได้ในภาคการเกษตร 100,001 – 200,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 17.9 มีรายได้ในภาคการเกษตร 200,001 – 300,000 บาท ร้อยละ 15.0 มีรายได้ในภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท และร้อยละ 4.5 มีรายได้ในภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 300,001 บาท ตามลำดับ โดยเกษตรกร มีรายได้ในภาคการเกษตรต่ำสุด 15,000 บาท และสูงสุด 400,000 บาท เฉลี่ย 174,000 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 68,670

รายได้นอกภาคการเกษตร

เกษตรกร ร้อยละ 61.2 มีรายได้นอกภาคการเกษตร และร้อยละ 38.8 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร

รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)

เกษตรกร ร้อยละ 51.3 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 10,001 – 100,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 36.6 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และร้อยละ 12.1 มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 100,001 บาท โดยเกษตรกร มีรายได้นอกภาคการเกษตรต่ำสุด 6,000 บาท และสูงสุด 300,000 บาท เฉลี่ย 60,300 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 62,120

หนี้สินในภาคการเกษตร

เกษตรกร ร้อยละ 76.9 ไม่มีหนี้สินในภาคการเกษตร และร้อยละ 23.1 มีหนี้สินในภาคการเกษตร

หนี้สินในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)

เกษตรกร ร้อยละ 54.8 มีหนี้สินในภาคการเกษตร 20,001 – 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 25.8 มีหนี้สินในภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท และร้อยละ 19.4 มีหนี้สินในภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท โดยเกษตรกรมีหนี้สินในภาคการเกษตรต่ำสุด 10,000 บาท และสูงสุด 200,000 บาท เฉลี่ย 50,100 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 38,000

หนี้สินนอกภาคการเกษตร \

เกษตรกร ร้อยละ 93.3 ไม่มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร และร้อยละ 6.7 มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร

หนี้สินนอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)

เกษตรกร ร้อยละ 66.7 มีหนี้สินนอกภาคการเกษตร 20,001 – 50,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 22.2 มีหนี้สินนอกภาคการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับ 50,001 บาท และร้อยละ 11.1 มีหนี้สินนอกภาคการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท โดยเกษตรกรมีหนี้สินนอกภาคการเกษตรต่ำสุด 20,000 บาท และสูงสุด 100,000 บาท เฉลี่ย 47,800 บาท ส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 26,350

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

N = 134

รายการ	ระดับการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ด้านกายภาพ						3.56		
1.1 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะสภาพดินที่ เหมาะสม	17 (12.7)	54 (40.3)	40 (29.9)	16 (11.9)	7 (5.2)	3.43 (1.029)	มาก	4
1.2 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะมีแหล่งน้ำและ ระบบน้ำที่เพียงพอ	29 (21.6)	60 (44.8)	38 (28.4)	7 (5.2)	0 (0.0)	3.83 (0.827)	มาก	1
1.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะสภาพภูมิอากาศที่ เหมาะสม	11 (8.2)	49 (36.6)	62 (46.3)	12 (9.0)	0 (0.0)	3.44 (0.771)	มาก	3
1.4 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะมีพื้นที่ทำ เกษตรว่าง	11 (8.2)	61 (45.5)	49 (36.6)	13 (9.7)	0 (0.0)	3.52 (0.782)	มาก	2
2. ด้านเศรษฐกิจ						3.57		
2.1 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะราคาผลผลิต ของทุเรียนที่มีราคาสูงขึ้นทุก ปี	38 (36.0)	26 (40.5)	23 (16.2)	40 (7.2)	7 (5.2)	3.36 (1.312)	ปานกลาง	2
2.2 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะพืชชนิดเดิมที่ ปลูกมีราคาต่ำหรือรายได้ หรือรายได้ที่น้อยกว่า	36 (26.9)	39 (29.1)	45 (33.6)	7 (5.2)	7 (5.2)	3.67 (1.088)	มาก	1

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N = 134

รายการ	ระดับการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
2.3 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพื่อการบริโภคใน ครัวเรือน	39 (29.1)	44 (32.8)	33 (24.6)	4 (3.0)	14 (10.4)	3.67 (1.225)	มาก	1
3. ด้านสังคม						3.05		
3.1 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะมีสมาชิกหรือ กลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน	0 (0.0)	19 (14.2)	45 (33.6)	50 (37.3)	20 (14.9)	2.47 (0.915)	น้อย	6
3.2 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะมีแรงงาน เพียงพอ	6 (4.5)	41 (30.6)	54 (40.3)	23 (17.2)	10 (7.5)	3.07 (0.978)	ปานกลาง	4
3.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะมีความรู้ก่อนมาปลูกที่ จะปลูกทุเรียน	6 (4.5)	17 (12.7)	68 (50.7)	18 (13.4)	25 (18.7)	2.71 (1.054)	ปานกลาง	5
3.4 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะมีเวลาว่าง	7 (5.2)	41 (30.6)	73 (54.5)	6 (4.5)	7 (5.2)	2.71 (0.840)	ปานกลาง	5
3.5 ท่านตัดสินใจปลูก ทุเรียนเพราะเห็น ประสบความสำเร็จ/แบบอย่างจาก เกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว	6 (4.5)	46 (34.3)	64 (47.8)	14 (10.4)	4 (3.0)	3.27 (0.824)	ปานกลาง	3
3.6 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะกระแสนิยม	26 (19.4)	31 (23.1)	50 (37.3)	19 (14.2)	8 (6.0)	3.36 (1.127)	ปานกลาง	2
3.7 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน	45 (33.6)	37 (27.6)	31 (23.1)	21 (15.7)	0 (0.0)	3.79 (1.077)	มาก	1
4. ด้านเทคนิค						2.64		
4.1 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะมีเจ้าหน้าที่เข้ามา ส่งเสริมการปลูกทุเรียน	0 (0.0)	8 (6.0)	78 (58.2)	27 (20.1)	21 (15.7)	2.54 (0.828)	น้อย	3
4.2 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะเคยไปศึกษาดูงาน	0 (0.0)	40 (29.9)	51 (38.1)	16 (12.1)	27 (20.1)	2.78 (1.087)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

N = 134

รายการ	ระดับการตัดสินใจ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียน เพราะเคยได้รับการฝึกอบรม ให้ความรู้ด้านการปลูก ทุเรียน	2 (1.5)	31 (23.1)	44 (32.8)	26 (19.4)	31 (23.1)	2.60 (1.124)	น้อย	2

จากตารางที่ 4.7 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร มีดังนี้

2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

2.1.1 ด้านกายภาพ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแหล่งน้ำและระบบน้ำที่เพียงพออยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีพื้นที่ทำการเกษตรว่างอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) และเกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพดินที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43)

2.1.2 ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.67) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะพืชชนิดเดิมที่ปลูกมีราคาต่ำหรือหรือรายได้ที่น้อยกว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะราคาผลผลิตของทุเรียนที่มีราคาสูงขึ้นทุกปีอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.36)

2.1.3 ด้านสังคม เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.79) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะกระแสนิยม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเห็นประสบความสำเร็จ/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแรงงานเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีเวลาว่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.71) เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีความรู้มาก่อนที่จะปลูกทุเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.71) เกษตรกรตัดสินใจ ปลูกทุเรียนเพราะมีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.47)

2.1.4 ด้านเทคนิค เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยไปศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.78) และในระดับน้อย ได้แก่ ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.60) ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีเจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมการปลูกทุเรียนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.54)

ตารางที่ 4.8 สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

รายการ	ระดับการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยรวม (SD)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านกายภาพ	3.56	มาก	2
2. ด้านเศรษฐกิจ	3.57	มาก	1
3. ด้านสังคม	3.05	ปานกลาง	3
4. ด้านเทคนิค	2.64	ปานกลาง	4

จากตารางที่ 4.8 สรุปได้ว่า เกษตรกรมีระดับการตัดสินใจในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.57) รองลงมา ด้านกายภาพ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.56) และระดับการตัดสินใจในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านสังคม (ค่าเฉลี่ยรวม 3.05) และด้านเทคนิค (ค่าเฉลี่ยรวม 2.64) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

การศึกษาสภาพการปลูกประกอบด้วยประเด็นดังนี้ สภาพการปลูก คือ การเตรียมพื้นที่ วิธีการปลูก ระยะปลูก พันธุ์ทุเรียน และการดูแลรักษา คือ การใส่ปุ๋ย วิธีการให้น้ำ วิธีการกำจัดวัชพืช โรคระบาดที่พบ แมลงศัตรูพืชที่พบ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 4.6-4.7

3.1 สภาพการปลูกทุเรียน

สภาพการปลูกทุเรียน ได้แก่ การปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก การไถ จำนวนครั้งที่ไถดินปลูกทุเรียน การปรับพื้นที่ปลูก การวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง วิธีการปลูกทุเรียน ระยะปลูก ความลึกของหลุมปลูก การพรางแสง ฤดูปลูก พันธุ์ แหล่งซื้อพันธุ์ สภาพพื้นที่ก่อนปลูก ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การปรับพื้นที่ การไถ ดินปลูกทุเรียน การวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง วิธีการ ปลูก
ทุเรียน ระยะปลูก ความลึกของหลุมปลูก การพรางแสง ฤดูปลูก พันธุ์ แหล่งซื้อพันธุ์
สภาพพื้นที่ก่อนปลูก

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก		
ไม่มี	97	72.4
มี	37	27.6
การไถเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก		
ไม่ไถ	78	58.2
ไถ	56	41.8
จำนวนครั้งที่ไถ		
1 ครั้ง	23	41.1
2 ครั้ง	27	48.2
3 ครั้ง	6	10.7
ค่าต่ำสุด = 1	ค่าเฉลี่ย = 1.70	
ค่าสูงสุด = 3	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.658	
ดินปลูกทุเรียน		
ไม่ทราบ	6	4.5
ดินร่วน	42	31.3
ดินทราย	13	9.7
ดินเหนียว	11	8.2
ดินร่วนปนทราย	42	31.3
ดินเหนียวปนทราย	20	14.9
พื้นที่ปลูกปรับเป็นเนินลูกฟูก		
ไม่ปรับ	63	47
ปรับ	71	53
วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง		
ไม่วัด	119	88.8
วัด	15	11.2
ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง		
5.5-6.5	15	100

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการปลูกทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้แรงงานคนนอกครัวเรือน	128	95.5
จ้างแรงงาน	23	17.2
ยกร่องแบบพูนโคน		
ไม่ยกร่อง	113	84.3
ยก	21	15.7
ระยะปลูก		
ไม่มี	86	64.2
มี	48	35.8
ระยะที่ปลูก		
8X8 เมตร	27	56.25
8X10 เมตร	9	18.75
ระยะอื่นๆ (10X10)	12	25.00
ความลึกของหลุมปลูก		
น้อยกว่า 50 เซนติเมตร	65	48.5
50 เซนติเมตร	59	44.0
มากกว่า 50 เซนติเมตร	10	7.5
การพรางแสงนอกการปลูกช่วงแรก		
ไม่พราง	30	22.4
พราง	104	77.6
วัสดุนอกการพรางแสง		
ตาข่ายพรางแสง	91	82.0
วัสดุจากพืช	20	18.0
ฤดูที่ปลูกทุเรียน		
ฤดูฝน	109	81.3
ฤดูร้อน	7	5.2
ฤดูฝนต้นหนาว	18	13.4
พันธุ์ทุเรียนที่ใช้ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
พันธุ์หมอนทอง	127	94.8
พันธุ์ชะนี	27	20.1
พันธุ์ก้านยาว	6	4.5

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งซื้อพันธุ์ทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ร้านขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน	31	23.1
ร้านขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน	107	79.9
สภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียน		
พื้นที่ว่างเปล่า	47	35.1
ตัดพื้นที่เพิ่มเติมทิ้งเพื่อปลูกทุเรียน	40	29.9
ปลูกทุเรียนแซมพืชเดิม	147	35.1

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นถึง การปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก การไถเตรียมพื้นที่ ก่อนปลูกจำนวนครั้งที่ไถ ดินปลูกทุเรียน พื้นที่ปลูกปรับเป็นเนินลูกฟูก วัดค่าความเป็นกรด เป็นด่างค่าความเป็นกรดต่าง 5.5-6.5 วิธีการปลูกทุเรียนยกทรงแบบพูนโคน ระยะปลูกระยะที่ปลูก ความลึกของหลุมปลูก การพรางแสงนอกรปลูกช่วงแรก วัสดุการพรางแสง ฤดูที่ปลูก ทุเรียน พันธุ์ทุเรียนที่ใช้ปลูก แหล่งซื้อพันธุ์ทุเรียน สภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียน ดังนี้

การปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก เกษตรกร ร้อยละ 72.4 ไม่มีการปรับพื้นที่เพื่อวาง ผังปลูก และเกษตรกรร้อยละ 27.6 มีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก

การไถเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก เกษตรกร ร้อยละ 58.2 ไม่มีการไถเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก และเกษตรกร ร้อยละ 41.8 มีการไถเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก

จำนวนครั้งที่ไถ เกษตรกรร้อยละ 48.2 ไถ จำนวน 2 ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 41.1 ไถ จำนวนครั้ง และเกษตรกรร้อยละ 10.7 ไถ จำนวน 3 ครั้ง โดยเกษตรกรไถ จำนวนต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 3 ครั้งและเฉลี่ย 1.70 ครั้ง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.658

ดินปลูกทุเรียน เกษตรกรร้อยละ 31.3 มีดินปลูกแบบดินร่วนและดินร่วนปนทราย เกษตรกร ร้อยละ 14.9 มีดินปลูกแบบดินเหนียวปนทราย เกษตรกรร้อยละ 9.7 มีดินปลูก แบบดินทราย เกษตรกร ร้อยละ 8.2 มีดินปลูกแบบดินเหนียว และเกษตรกร ร้อยละ 4.5 ไม่ทราบ ดินที่ปลูก

พื้นที่ปลูกปรับเป็นเนินลูกฟูก เกษตรกร ร้อยละ 53 พื้นที่ปลูกปรับเป็นเนินลูกฟูก และเกษตรกร ร้อยละ 47 ไม่เป็นพื้นที่ปลูกปรับเป็นเนินลูกฟูก

วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง เกษตรกร ร้อยละ 88.8 ไม่วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง และเกษตรกรร้อยละ 11.2 วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง

ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง เกษตรกร ร้อยละ 100 มีค่าความเป็นกรดเป็นด่าง 5.5-6.5

วิธีการปลูกทุเรียน เกษตรกรร้อยละ 95.5 ใช้แรงงานคนนอกครัวเรือนและเกษตรกร ร้อยละ 17.2 จ้างแรงงาน

ยกร่องแบบพูนโคน เกษตรกรร้อยละ 84.3 ไม่ยกร่องแบบพูน โคน และเกษตรกร ร้อยละ 15.7 ยกร่องแบบพูนโคน

ระยะปลูก เกษตรกรร้อยละ 64.2 ไม่มีระยะปลูก และเกษตรกร ร้อยละ 35.8 มีระยะปลูก

ระยะที่ปลูก เกษตรกรร้อยละ 56.25 มีระยะปลูก 8x8 เมตร ร้อยละ 25 มีระยะการปลูก ระยะอื่น ๆ (10x10เมตร) และร้อยละ 18.75 มีระยะปลูก 8x10

ความลึกของหลุมปลูก เกษตรกรร้อยละ 48.5 มีความลึกของหลุมปลูกน้อยกว่า 50 เซนติเมตร เกษตรกรร้อยละ 44.0 มีความลึกของหลุมปลูก 50 เซนติเมตร เกษตรกรร้อยละ 7.5 มีความลึกของหลุมปลูกมากกว่า 50 เซนติเมตร

การพรางแสงในการปลูกช่วงแรก เกษตรกรร้อยละ 77.6 มีการพรางแสงนอกการปลูก ช่วงแรก และเกษตรกร ร้อยละ 22.4 ไม่มีการพรางแสงนอกการปลูกช่วงแรก

วัสดุออกการพรางแสง เกษตรกรร้อยละ 82.0 มีตาข่ายพรางแสง และเกษตรกรร้อยละ 18.0 ใช้วัสดุจากพืช

ฤดูที่ปลูกทุเรียน เกษตรกรร้อยละ 81.3 ปลูกทุเรียนฤดูฝน เกษตรกรร้อยละ 13.4 ปลูกทุเรียนฤดูฝนต้นหนาว และ เกษตรกร ร้อยละ 5.2 ปลูกทุเรียนฤดูร้อน

พันธุ์ทุเรียนที่ใช้ปลูก เกษตรกรร้อยละ 94.8 ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เกษตรกรร้อยละ 20.1 ปลูกทุเรียนพันธุ์ชะนี และเกษตรกร ร้อยละ 4.5 ปลูกทุเรียนพันธุ์ก้านยาว

แหล่งซื้อพันธุ์ทุเรียน เกษตรกรร้อยละ 79.9 ซื้อทุเรียนจากร้านขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน และเกษตรกรร้อยละ 23.1 ซื้อทุเรียนจากร้านขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน

สภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียน เกษตรกรร้อยละ 35.1 มีสภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียนพื้นที่ ว่างเปล่าและปลูกทุเรียนแซมพืชเดิม เกษตรกรร้อยละ 29.9 มีสภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียนตัดพื้น พืชเดิมทิ้งเพื่อปลูกทุเรียน

ตารางที่ 4.10 การรอกันหูลุม การให้น้ำ การกำจัดวัชพืช การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช โรคระบาด
การใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด แมลงศัตรูและการใช้สารเคมีกำจัดศัตรู

N = 134

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
รอกันหูลุมก่อนปลูกด้วยปุ๋ยคอก		
ปุ๋ยคอก	134	100
วิธีให้น้ำทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แบบสปริงเกอร์	101	75.4
ตักรด	33	24.6
วิธีกำจัดวัชพืชหลังปลูกทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้แรงงานคนถอนออก	92	68.7
ใช้เครื่องจักรกล	67	50.0
ใช้สารเคมี	22	16.4
การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะต้นกล้า		
ไม่ใช้	130	97
ใช้	4	3
สารเคมีที่กำจัดวัชพืชนอกระยะต้นกล้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ประเภทล้มผัดตาย	4	3.0
การพบโรคระบาดของทุเรียน		
ไม่พบ	61	45.5
พบ	73	54.9
โรคระบาดที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรครากเน่าโคนเน่า	59	44.0
โรคใบจุด	45	33.6
โรคใบติด	34	25.4
โรคไฟทอปเทอรา	25	18.7

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

N = 134		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด		
ไม่ใช้	96	71.6
ใช้	38	28.4
สารกำจัดโรคระบาด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สารเคมี	38	28.4
สารชีวภัณฑ์	26	19.4
การพบแมลงศัตรูของทุเรียน		
ไม่พบ	57	42.5
พบ	77	57.5
แมลงศัตรูที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพลี้ยแป้ง	39	29.1
เพลี้ยไก่แจ้	50	37.3
หนอนเจาะลำต้น	45	33.6
การใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรู		
ไม่ใช้	66	49.3
ใช้	68	50.7
สารกำจัดแมลงศัตรู (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สารเคมี	61	45.5
สารชีวภัณฑ์	33	24.6

จาก ตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นถึง การรองกันหลุม การให้น้ำ การกำจัดวัชพืช การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช โรคระบาด การใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด แมลงศัตรูและการใช้สารเคมีกำจัดศัตรู ดังนี้

รองกันหลุม เกษตรกร ร้อยละ 100 มีการรองกันหลุมด้วยปุ๋ยคอก

วิธีการให้น้ำทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 75.4 ให้น้ำแบบสปริงเกอร์ และร้อยละ 24.6 ให้น้ำแบบตักรด

วิธีกำจัดวัชพืชหลังปลูกทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 68.7 กำจัดวัชพืชโดยวิธีใช้คน ถอนออก รองลงมา ร้อยละ 50.0 กำจัดวัชพืชโดยวิธีใช้เครื่องจักรกล และร้อยละ 3.7 กำจัดวัชพืชโดยวิธีใช้สารเคมี ตามลำดับ

การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะกล้า เกษตรกร ร้อยละ 97 ไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชนอกระยะกล้า และร้อยละ 3 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชนอกระยะกล้า

สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะกล้า เกษตรกร ร้อยละ 3 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชนอกระยะกล้าประเภทสัมผัสตาย

การพบโรคระบาดของทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 54.5 พบโรคระบาดของทุเรียน และร้อยละ 45.5 ไม่พบโรคระบาดของทุเรียน

โรคระบาดที่พบ เกษตรกร ร้อยละ 44 พบโรคไฟทอปเทอรา ร้อยละ 33.6 พบโรคใบจุด ร้อยละ 25.4 พบโรคใบติด ตามลำดับ

การใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด เกษตรกร ร้อยละ 71.6 ไม่ใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด และร้อยละ 28.4 ใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด

สารเคมีกำจัดโรคระบาด เกษตรกร ร้อยละ 28.4 ใช้สารเคมีกำจัดโรคระบาด และร้อยละ 19.4 ใช้สารชีวภัณฑ์

การพบแมลงศัตรูของทุเรียน เกษตรกร ร้อยละ 57.5 พบแมลงศัตรูของทุเรียนและร้อยละ 42.5 ไม่พบแมลงศัตรูของทุเรียน

แมลงศัตรูที่พบ เกษตรกร ร้อยละ 37.3 พบเพลี้ยไก่แจ้ ร้อยละ 33.6 พบหนอนเจาะ ลำต้น ร้อยละ 29.1 พบเพลี้ยแป้ง ตามลำดับ

การใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรู เกษตรกร ร้อยละ 50.7 ใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรู และร้อยละ 49.3 ไม่ใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรู

สารกำจัดแมลงศัตรู เกษตรกร ร้อยละ 45.5 ใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูและร้อยละ 24.6 ใช้สารชีวภัณฑ์กำจัดแมลงศัตรู

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ปรากฏดังตารางที่ 4.11
ตารางที่ 4.11 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

N = 134

ประเด็น	ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียน ของเกษตรกร		
	เฉลี่ย	รู้	อันดับ
		จำนวน (ร้อยละ)	
1. การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนจะต้องปรับพื้นที่ที่จะกำหนดฝังปลูก	ถูก	130 (97.0)	3
2. การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรวางแผนการให้น้ำให้เพียงพอต่อการปลูกและดูแล	ถูก	134 (100)	1
3. การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรปรับพื้นที่ให้ราบไม่ให้มีแอ่งที่น้ำท่วมขังได้	ถูก	114 (85.1)	10
4. การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรปรับเป็นเนินลูกฟูกเพื่อปลูกทุเรียนบนสันเนิน	ถูก	126 (94.0)	4
5. อุณหภูมิมีผลต่อการปลูกทุเรียน	ถูก	126 (94.0)	4
6. ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศมีผลต่อการปลูกทุเรียน	ถูก	117 (87.3)	8
7. การปลูกทุเรียนในพื้นที่ ที่มีอากาศแห้งแล้ง อากาศร้อนหรือเย็นจัด มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของทุเรียน	ถูก	134 (100)	1
8. ดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน ต้องเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดีและมีหน้าดินที่ลึก	ถูก	134 (100)	1
9. ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน คือ 5.5-6.5	ถูก	118 (88.1)	7
10. การปลูกด้วยต้นกล้าควรตัดแต่งรากที่ขดงอทั้งที่ก้นถุงและด้านข้างออก	ถูก	134 (100)	1
11. ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า	ผิด	68 (50.7)	14

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 134

ประเด็น	ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร		
	เฉลี่ย	รู้	อันดับ (ร้อยละ)
		จำนวน	
12.ทุเรียนพันธุ์ชะนี เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า	ถูก	90 (67.2)	12
13.ข้อดีของการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง คือเนื้อมากและแห้ง เมล็ดดีลิบไม่และ ผลสุกเก็บไว้ได้นาน	ถูก	134 (100)	1
14.การปลูกทุเรียนควรปลูกต้นฤดูหนาว	ผิด	134 (100)	1
15. การขุดหลุมปลูกควรมีความลึก 50X50X50 ซม.	ถูก	115 (85.8)	9
16. การปลูกควรรองก้นหลุมด้วยหินฟอสเฟต ½ กิโลกรัม	ถูก	124 (92.5)	6
17. โรคราใบติดของต้นทุเรียนเกิดจากเชื้อรา	ถูก	125 (93.3)	5
18. โรคราใบติดของต้นทุเรียนป้องกันและกำจัดด้วยการใช้เชื้อไตรโคเดอร์ม่า	ถูก	130 (97.0)	3
19. การให้น้ำควรให้ดินมีความชื้นอยู่เสมอหรือวัดที่ความลึก 50 ซม. มีความชื้นอยู่	ถูก	132 (98.5)	2
20. ถ้ามีฝนตกหนักควรทำทางระบายน้ำ	ถูก	130 (97.0)	3
21. ในฤดูแล้งควรใช้วัสดุคลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชื้นนอกดิน เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง	ถูก	134 (100)	1
22.ควรพรางแสงให้กับต้นที่ปลูกใหม่ด้วยตาข่ายพรางแสง หรือทางมะพร้าวหรือปลูกไม้ให้ร่มเงา เช่น กัลย	ถูก	134 (100)	1
23. ปีที่ 1-2 ไม่ควรตัดแต่งกิ่ง ควรปล่อยให้ต้นทุเรียนเจริญเติบโตอย่างเต็มที่	ถูก	130 (97.0)	3
24. หลังจากปีที่ 2 ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโถงในทรงพุ่ม กิ่งที่เป็นโรคออก เลี้ยงกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ที่อยู่ในแนวขนานกับพื้นในปริมาณและทิศทางที่เหมาะสม	ถูก	134 (100)	1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 134

ประเด็น	ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของ		
	เกษตรกร		
	เฉลี่ย	จำนวน (ร้อยละ)	อันดับ
25.การทำโคน ต้องห้ามตากดินบริเวณโคนต้น กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม ตากดินรอบในทรงพุ่มแล้วมาพูนกลบใต้ทรงพุ่ม	ถูก	134 (100)	1
26.ศัตรูที่สำคัญของทุเรียนในระยะต้นเล็ก มี 5 โรค ดังนี้ โรครากเน่าโคนเน่า โรคราใบดิด โรคราสีชมพู เพลี้ยไก่แจ้	ถูก	134 (100)	1
27.การกำจัดวัชพืชในทุเรียนระยะต้นกล้า สามารถใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้	ผิด	86 (64.2)	13
28. การใส่ปุ๋ยปีแรก ควรใส่ปุ๋ยและทำโคน เดือนเว้นเดือน	ถูก	111 (82.8)	11

จากตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร มีดังนี้

เกษตรกรร้อยละ 97.0 มีความรู้ในการเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนจะต้องปรับพื้นที่ ที่จะกำหนดฝังปลูกร้อยละ 100 มีความรู้เรื่องการเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรวางแผนการให้น้ำให้เพียงพอต่อการปลูกและดูแล ร้อยละ 85.1 มีความรู้การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรปรับพื้นที่ให้ราบไม่ให้มีแอ่งที่น้ำท่วมขังได้ ร้อยละ 94.0. มีความรู้การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรปรับเป็นเนินลูกฟูกเพื่อปลูกทุเรียนบนสันเนิน ร้อยละ 94.0 มีความรู้อุณหภูมิมีผลต่อการปลูกทุเรียน ร้อยละ 87.3 มีความรู้ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศมีผลต่อการปลูกทุเรียน ร้อยละ 100 มีความรู้การปลูกทุเรียนนอกพื้นที่ที่มีอากาศแห้งแล้ง อากาศร้อนหรือเย็นจัด มีผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตของทุเรียน ร้อยละ 100 มีความรู้ดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน ต้องเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดีและมีหน้าดินที่ลึก ร้อยละ 88.1 มีความรู้ ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน คือ 5.5-6.5 ร้อยละ 100 มีความรู้การปลูกด้วยต้นกล้าควรตัดแต่งรากที่ขดอหึ่งที่ก้นถุงและด้านข้างออก ร้อยละ 50.7 มีความรู้ทุเรียนพันธุ์หอมทอง เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า ร้อยละ 67.2 มีความรู้ทุเรียนพันธุ์ชะนี เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า ร้อยละ 100 มีความรู้ข้อดีของการปลูกทุเรียน พันธุ์หอมทอง คือเนื้อมากและแห้งเมล็ดลีบ ไม่ละ ผลสุกเก็บไว้ได้นาน ร้อยละ 100 การปลูกทุเรียนควรปลูกต้นฤดูหนาว ร้อยละ 85.8 มีความรู้การขุดหลุมปลูกควรมีความลึก 50X50X50 ซม. ร้อยละ 92.5 มีความรู้การปลูกควรรองก้น

หลุมด้วยหินฟอสเฟต $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม ร้อยละ 93.3 มีความรู้โรคใบติดของต้นทุเรียนเกิดจากเชื้อรา ร้อยละ 97.0 โรคใบติดของต้นทุเรียนป้องกันและกำจัดด้วยการใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา ร้อยละ 98.5 มีความรู้การให้น้ำควรวินน้ำดินมีความชื้นอยู่เสมอหรือวัดที่ความลึก 50 ซม. มีความชื้นอยู่ ร้อยละ 97.0 มีความรู้ถ้ามีฝนตกหนักควรทำทางระบายน้ำ ร้อยละ 100 มีความรู้นอกฤดูเลี้ยงควรวินวัสดุคลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชื้นนอกดิน เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง ร้อยละ 100 มีความรู้ควรพรางแสงให้กับต้นที่ปลูกใหม่ด้วยตาข่ายพรางแสง หรือทางมะพร้าว หรือปลูกไม้ให้ร่มเงา เช่น กกล้วย ร้อยละ 97.0 มีความรู้ปีที่ 1-2 ไม่ควรตัดแต่งกิ่ง ควรปล่อยให้ต้นทุเรียนเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ร้อยละ 100 มีความรู้หลังจากปีที่ 2 ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโดงในทรงพุ่ม กิ่งที่เป็นโรคออก เลี้ยงกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ที่อยู่ในแนวขนานกับพื้นในปริมาณและทิศทางที่เหมาะสม ร้อยละ 100 มีความรู้การทำโคน ต้องห้ามตากดินบริเวณโคนต้น กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม ถากดินรอบในทรงพุ่มแล้วมาพูนกลบใต้ทรงพุ่ม ร้อยละ 100 มีความรู้ศัตรูที่สำคัญของทุเรียนในระยะต้นเล็ก มี 5 โรค ดังนี้ โรค รากเน่าโคนเน่า โรคราใบติด โรคราสีชมพู เพลี้ยไก่แจ้ ร้อยละ 64.2 มีความรู้การกำจัดวัชพืชนอกทุเรียนระยะต้นกล้า สามารถใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้ ร้อยละ 82.8 มีความรู้การใส่ปุ๋ยปีแรก ควรใส่ปุ๋ยและทำโคนเดือนเว้นเดือน

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร
การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร
ปรากฏดังตารางที่ 4.12 – 4.13

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ตารางที่ 4.12 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

N = 134

รายการ	ระดับความคิดเห็นของปัญหา					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. ด้านกายภาพ						3.02	ปานกลาง	
ดินที่ใช้ปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์	17 (12.7)	22 (16.4)	54 (40.3)	25 (18.7)	16 (11.9)	2.99 (1.160)	ปานกลาง	3
มีแหล่งน้ำและระบบน้ำไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน	10 (7.5)	13 (9.7)	52 (38.8)	53 (39.6)	6 (4.5)	2.76 (0.959)	ปานกลาง	4
กระจายตัวของฝนและสภาพภูมิอากาศที่ไม่เหมาะสม	13 (9.7)	35 (26.1)	57 (42.5)	22 (16.4)	7 (5.2)	3.19 (0.997)	ปานกลาง	1
พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน	28 (20.9)	35 (26.1)	17 (12.7)	35 (26.1)	19 (14.2)	3.13 (1.386)	ปานกลาง	2
2. ด้านเศรษฐกิจ						2.82	ปานกลาง	
ต้นทุนการปลูกทุเรียนเป็นปัญหาในการปลูกทุเรียน	12 (9.0)	30 (22.4)	35 (26.1)	41 (30.6)	16 (11.9)	2.86 (1.164)	ปานกลาง	1
ขาดแรงงานในการปลูกทุเรียน	18 (13.4)	20 (14.9)	31 (23.1)	55 (41.0)	10 (7.5)	2.86 (1.177)	ปานกลาง	1
3. ด้านสังคม						3.04	ปานกลาง	
ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน	10 (7.5)	34 (25.4)	58 (43.3)	21 (15.7)	11 (8.2)	3.08 (1.019)	ปานกลาง	2
ไม่มีประสบการณ์ / แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว	23 (9.0)	31 (11.9)	42 (39.6)	26 (34.3)	12 (9.0)	3.20 (1.200)	ปานกลาง	1
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ	12 (9.0)	16 (11.9)	53 (39.6)	46 (34.3)	7 (5.2)	2.85 (1.800)	ปานกลาง	3
4. ด้านเทคนิค						3.09	ปานกลาง	
การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ	9 (6.7)	31 (23.1)	66 (49.3)	19 (14.2)	9 (6.7)	3.09 (0.954)	ปานกลาง	1

จากตารางที่ 4.12 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรมีดังนี้

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.1.1 ด้านกายภาพ เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทุกประเด็น ได้แก่ ปัญหากระจายตัวของฝนและสภาพภูมิอากาศที่ไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.19) พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.13) ดินที่ใช้ปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.99) และปัญหามีแหล่งน้ำและระบบน้ำไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.76)

5.1.2 ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ทุกประเด็น ได้แก่ ขาดแรงงานนอกการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.86) ต้นทุนการปลูกทุเรียน เป็นปัญหาในการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.86)

5.1.3 ด้านสังคม เกษตรกรมีปัญหาในด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ทุกประเด็น ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.20) ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.08) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.85)

5.1.4 ด้านเทคนิค เกษตรกรมีปัญหาในด้านเทคนิค อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.09)

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

N = 134

รายการ	ระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน	7 (5.2)	52 (38.8)	58 (43.3)	17 (12.7)	0 (0.0)	3.37 (0.771)	ปานกลาง	6
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำชลประทานให้เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน	3 (2.2)	69 (51.5)	31 (23.1)	31 (23.1)	0 (0.0)	3.33 (0.856)	ปานกลาง	7
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนปลูกทุเรียน	3 (2.2)	77 (57.5)	30 (22.4)	24 (17.9)	0 (0.0)	3.44 (0.809)	มาก	5

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 134

รายการ	ระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ					ค่าเฉลี่ย (SD)	การแปล ความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)			
4.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก ทุเรียนให้มีเครือข่ายเชื่อมโยง กัน	29 (26.1)	72 (39.6)	17 (29.7)	16 (3.6)	0 (0.0)	3.85 (0.897)	มาก	4
5.เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร ควรให้ข้อมูล เทคนิคการปลูกทุเรียน เพิ่มมากขึ้น	35 (26.1)	63 (47.0)	34 (25.4)	2 (1.5)	0 (0.0)	3.98 (0.761)	มาก	2
6.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร จัดให้มีการอบรมถ่ายทอด ความรู้เกี่ยวกับการปลูก ทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมี ความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียน และการวางแผนการผลิตให้ได้ คุณภาพ	27 (20.1)	72 (53.7)	33 (24.6)	2 (1.5)	0 (0.0)	3.93 (0.711)	มาก	3
7.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร จัดให้มีการศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียน	33 (24.6)	73 (54.5)	26 (19.4)	2 (1.5)	0 (0.0)	4.02 (0.709)	มาก	1

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย4.02) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย3.98) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการ

วางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย3.93) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย3.85) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนปลูกทุเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย3.44) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย3.37) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำชลประทานให้เพียงพอต่อการปลูกทุเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย3.33)

5.3 แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรจากข้อมูลทั้งหมดที่ได้ศึกษามา นอกแต่ละตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย ที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ตอนที่ 3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกรตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร ข้างต้นสรุปประเด็นเนื้อหา ได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร

ส่วนใหญ่ที่ปลูกทุเรียนเป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในภาคการเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ปี และมีจำนวนต้นนอกพื้นที่ปลูกทุเรียน 1-20 ต้น ระดับการได้รับข้อมูลและความน่าเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านในระดับมากที่สุด แต่มีความน่าเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ในระดับมากที่สุด

2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

- 2.1 ด้านกายภาพ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแหล่งน้ำและระบบน้ำที่เพียงพออยู่
- 2.2 ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อการบริโภคในครัวเรือน
- 2.3 ด้านสังคม เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลาน

2.4 ด้านเทคนิค เกษตรกร ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยไปศึกษาดูงาน เคยได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการปลูกทุเรียนและตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีเจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมการปลูกทุเรียนเรียนรู้

สรุปได้ว่า เกษตรกรมีระดับการตัดสินใจด้านเศรษฐกิจ มากที่สุด

2. สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

2.1 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผนปลูก เช่น ไม่มีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก ไม่วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ไม่ยกร่องแบบปูนโคน ไม่มีระยะปลูก

2.2 เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคพืช กำจัดแมลงศัตรูพืชในทุเรียนมากกว่าการใช้สารชีวภัณฑ์

3. ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

เกษตรกรยังมีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ทุเรียนที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า และความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชนอกทุเรียนระยะต้นกล้าที่น้อย

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.1.1 ด้านกายภาพ เกษตรกรมีปัญหาพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียนอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรไม่มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ขาดแรงงานในการปลูกทุเรียน ต้นทุนการปลูกทุเรียนเป็นปัญหาในการปลูก

5.1.3 ด้านสังคม เกษตรกรมีปัญหา ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ

5.1.4 ด้านเทคนิค ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

5.2.1 เกษตรกรมีความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกทุเรียน

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาแสดงให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรับทราบเพื่อพิจารณาประเด็นในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรประกอบไปด้วยประเด็นต่างๆ ได้แก่ แนวทางการส่งเสริม เป้าหมายการส่งเสริม เนื้อหาการส่งเสริม วิธีการส่งเสริมผู้ที่เกี่ยวข้องนอกการส่งเสริม สรุปได้ตามประเด็น ดังนี้

แนวทางการส่งเสริม	เป้าหมายการส่งเสริม	เนื้อหาการส่งเสริม	วิธีการส่งเสริม	ผู้ที่เกี่ยวข้องนอกการส่งเสริม
1.การส่งเสริมการปลูกทุเรียนคุณภาพและปลอดภัย	1. การเพิ่มคุณภาพ 2. การลดต้นทุน 3. การเพิ่มมูลค่า	จัดอบรมเกษตรกรด้านส่งเสริมการปลูกทุเรียนคุณภาพและปลอดภัย โดยเน้นให้มีเป้าหมายเพื่อการเพิ่มคุณภาพ ลดต้นทุน การเพิ่มมูลค่า และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติได้จริง	1. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ GAP 2. วิเคราะห์ดินเพื่อใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ 3. อบรมให้ความรู้และสาธิตการทำเชื้อราไตรโคเดอร์มา	1. กรมส่งเสริมการเกษตร 2. กรมวิชาการเกษตร 3. กรมพัฒนาที่ดิน 4. เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจำนวน 134 ราย
2.การถ่ายทอดความรู้	1. การใช้เทคโนโลยีในการปลูกทุเรียน 2. เพื่อสร้างทักษะความรู้	การถ่ายทอดความรู้ โดยเน้นการให้ข้อมูลด้านวิชาการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้เข้าร่วมอบรมลงพื้นที่แปลงตัวอย่าง	1. อบรมให้ความรู้ด้านการปลูก การดูแลรักษา รวมถึงเทคนิคต่างๆ 2. ศึกษาดูงานนอกพื้นที่ใกล้เคียง	1. กรมส่งเสริมการเกษตร 2. เกษตรกรต้นแบบ
3.การรวมกลุ่มของเกษตรกร	1. เพิ่มภาพการผลิตทุเรียน 2. สร้างเครือข่ายนอกการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูล	การให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารนอกกลุ่มเกษตรกร มีการศึกษาดูงานจากแปลงต้นแบบ และสร้างแปลงต้นแบบทุเรียนนอกพื้นที่	1. ฝึกอบรมและการจัดกระบวนการกลุ่ม 2. การจัดตั้งแปลงใหญ่ทุเรียน	1. กรมส่งเสริมการเกษตร 2. กรมวิชาการเกษตร 3. กรมพัฒนาที่ดิน 4. เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจำนวน 134 ราย
4.ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์และภูมิปัญญาในการปลูกทุเรียนของชุมชน	1. สร้างอัตลักษณ์ให้แก่ชุมชน 2. เป็นมรดกให้แก่ลูกหลาน	การหาจุดเด่นของทุเรียนนอกพื้นที่ เช่น รสชาติ ความหอม คุณภาพเนื้อทุเรียน	ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบด้านการผลิตพืชอัตลักษณ์	1. แหล่งเรียนรู้ต้นแบบ 2. กรมส่งเสริมการเกษตร

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้เสนอประเด็น โดยจำแนก เป็น 3 ส่วน คือสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน ของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.3 เพื่อศึกษาสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.4 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.1.5 เพื่อศึกษาปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียน ของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรที่ศึกษา

1. เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 134 รายศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด ไม่มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 6 ราย ศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมด ไม่มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์โดยตรง มีทั้งหมด 5 ส่วน มีค่าความเที่ยงตรง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในประเด็น การได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.870 และความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.914 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.805 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.709 และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.824 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีอายุเฉลี่ย 55.53 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 ราย มีสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน เฉลี่ย 1.90 ราย

1.3.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ไม่มีอาชีพรอง ไม่มีตำแหน่งทางสังคม มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนเฉลี่ย 3.35 ปี พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 22.40 ไร่ จำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 28.56 ต้น ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของครัวเรือน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารก่อนการตัดสินใจปลูกทุเรียน มีระดับการได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรมีแหล่งความรู้และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากมวลชนมากเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย 3.10) และความเชื่อถือจากได้รับข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารจากมวลชนมากเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย 3.10) ส่วนใหญ่ทุเรียนยังไม่ให้ผลผลิตอายุต้นทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้วเฉลี่ย 11.92 ปี ปริมาณผลผลิตต่อต้นเฉลี่ย 115.14 กิโลกรัม รายได้จากผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 25,100 บาทต่อปี มีค่าเตรียมพื้นที่เฉลี่ย 1,791.78 บาทต่อปี ค่าต้นทุนเฉลี่ย 3,214.80 บาทต่อปี ค่าน้ำเฉลี่ย 4,811.31 บาทต่อปี ค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมนเฉลี่ย 2,103.30 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัด วัชพืชโรคและแมลงเฉลี่ย 3,353.92 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ย 1,830.77 บาทต่อปี ค่าแรงรวมตนเองเฉลี่ย 8,056.16 บาทต่อปี

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 1,758.62 บาทต่อปี ใช้แหล่งเงินทุนของตนเองในการปลูกทุเรียนมีรายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย 174,000 บาทต่อปี มีรายได้ในนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 60,300 บาทต่อปี มีหนี้สินในภาคการเกษตร เฉลี่ย 50,100 บาทต่อปี และมีหนี้สินนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 47,800 บาทต่อปี

1.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร พบว่า

- 1) ด้านกายภาพเกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแหล่งน้ำและระบบน้ำที่เพียงพออยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83)
- 2) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67)
- 3) ด้านสังคม เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานอยู่ในระดับมากที่สุด(ค่าเฉลี่ย 3.79)
- 4) ด้านเทคนิค เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยไปศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.78) ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยได้รับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการปลูกทุเรียน(ค่าเฉลี่ย 2.60) ตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีเจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมการปลูกทุเรียนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.54)

1.3.4 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร พบว่า

เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่มีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก ไม่มีการไถเตรียมพื้นที่ก่อนปลูก ร้อยละ 48.2 มีการไถจำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 31.3 มีดินปลูกเป็นดินร่วนและดินร่วนปนทราย ร้อยละ 53 พื้นที่ปลูกปรับเป็นเนินลูกฟูก ไม่มีการวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง โดยเกษตรกรทั้งหมดที่วัดมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างเท่ากับ 5.5-6.5 ร้อยละ 95.5 ใช้แรงงานคนในครัวเรือน ร้อยละ 84.3 ไม่มีกร่องแบบพูนโคน ร้อยละ 64.2 ไม่มีระยะปลูก โดยร้อยละ 59.5 มีระยะปลูก 8x8 เมตร ร้อยละ 48.5 มีความลึกของหลุมปลูกน้อยกว่า 50 เซนติเมตร ร้อยละ 77.6 มีการพรางแสงในการปลูกช่วงแรก ร้อยละ 82.0 ใช้ตาข่ายพรางแสง ร้อยละ 81.3 ปลูกทุเรียนฤดูฝน ร้อยละ 94.8 ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 79.9 ซื้อทุเรียนจากร้านขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน ร้อยละ 35.1 มีสภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียนพื้นที่ว่างเปล่าและปลูกทุเรียนแซมพืชเดิม ร้อยละ 75.4 มีการรองก้นหลุมก่อนปลูกและรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก ร้อยละ 75.4 ให้น้ำแบบสปริงเกอร์ ร้อยละ 68.7 กำจัดวัชพืชโดยวิธีใช้คนถอนออก ร้อยละ 97 ไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะกล้า โดยเกษตรกรร้อยละ 3 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะกล้าประเภทสัมผัสตาย ร้อยละ 54.5 พบโรคระบาดของทุเรียน ร้อยละ 44 พบโรคไฟทอปเทอร่า ร้อยละ 71.6 ไม่ใช้สารเคมี

กำจัดโรคระบาด ร้อยละ 57.5 พบแมลงศัตรูของทุเรียน ร้อยละ 37.3 พบเพลี้ยไก่แจ้ ร้อยละ 45.5 ใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรู ร้อยละ 24.6 ใช้สารชีวภัณฑ์กำจัดแมลงศัตรู

1.3.5 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร พบว่า

เกษตรกร ร้อยละ 100 มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเป็นอันดับแรก ได้แก่

1) การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรวางแผนการให้น้ำให้เพียงพอต่อการปลูกและดูแล 2) การปลูกทุเรียนในพื้นที่ ที่มีอากาศแห้งแล้ง อากาศร้อนหรือเย็นจัด มีผลกระทบต่ออาการเจริญเติบโตของทุเรียน 3) ดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน ต้องเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดีและมีหน้าดินที่ลึก 4) การปลูกด้วยต้นกล้าควรตัดแต่งรากที่ขงอหึ่งที่ก้นถุงและด้านข้างออก 5) ข้อดีของการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง คือเนื้อนุ่มและแห้งเมล็ดลีบ ไม่ละ ผลสุกเก็บไว้ได้นาน 6) การปลูกทุเรียนควรปลูกต้นฤดูหนาว 7) ในฤดูแล้งควรใช้วัสดุคลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง 8) ควรพรางแสงให้กับต้นที่ปลูกใหม่ด้วยตาข่ายพรางแสง หรือทางมะพร้าว หรือปลูกไม้ให้ร่มเงา เช่น กล้าย 9) หลังจากปีที่ 2 ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโถงในทรงพุ่ม กิ่งที่เป็นโรคออก เลี้ยงกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ที่อยู่ในแนวขนานกับพื้นในปริมาณและทิศทางที่เหมาะสม 10) การทำโคน ต้องห้ามตากดินบริเวณโคนต้นกำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม ถ้าดินรอบนอกทรงพุ่มแล้วมาพูนกลบใต้ทรงพุ่ม 11) ศัตรูที่สำคัญของทุเรียนในระยะต้นเล็ก มี 5 โรค ดังนี้ โรครากเน่าโคนเน่า โรคราใบติด โรคราสีชมพู เพลี้ยไก่แจ้ และ 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ 1) ทุเรียนพันธุ์ชะนี เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า (ร้อยละ 67.2) 2) การกำจัดวัชพืชในทุเรียนระยะต้นกล้า สามารถใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้ (ร้อยละ 64.2) 3) ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า (ร้อยละ 50.7)

1.3.6 ปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร พบว่า

1) ด้านกายภาพ เกษตรกรมีปัญหาพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.13)

2) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรมีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น ได้แก่ ขาดแรงงานในการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.86) ต้นทุนการปลูกทุเรียนเป็นปัญหาในการปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.86)

3) ด้านสังคม เกษตรกรมีปัญหาในด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.20) ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.08) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.85)

4) ด้านเทคนิค เกษตรกรมีปัญหาด้านเทคนิค อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.09)

1.3.7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร พบว่า

เกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนปลูกทุเรียน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.37) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำชลประทานให้เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.33)

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียน สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียน ปัญหาข้อเสนอแนะ มีสิ่งสมควรอภิปราย ดังนี้

2.1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม

2.1.1 *ประสบการณ์การปลูกทุเรียนและจำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียน* พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปลูกทุเรียน เฉลี่ย 3.35 ปี มีจำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 28.56 ต้น

อภิปราย ได้ว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์การปลูกทุเรียน มีอายุเฉลี่ย 3.35 ปี ซึ่งมีประสบการณ์ค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับระยะเวลาให้ผลผลิต มีจำนวนต้นในพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 28.56 ต้น คิดเป็น 1.12 ไร่ สอดคล้องกับ สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต, 2563 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตรที่สำคัญคือการทำนา และการเพาะปลูกพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง และมีบางสวนที่ปลูกยางพาราและไม้ผล

2.1.2 *การได้รับข้อมูลข่าวสารและความเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร* พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) เกษตรกรมีความ

เชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ได้แก่ จากเพื่อนบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.15) ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.00) มีความเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับมาก ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.54)

อภิปราย ได้ว่า เกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้าน สอดคล้องกับ พิษญา(2559,น.208) กล่าวว่า เกษตรกรเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลจากเพื่อนบ้านเป็นส่วนมาก เนื่องจากเกษตรกรสามารถพูดคุย สอบถาม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ง่ายกว่าบุคคลอื่น แต่มีความเชื่อถือจากเพื่อนบ้านในระดับปานกลาง ซึ่งหากพิจารณาจากการที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ มีความเชื่อถือจากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ ในระดับมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมด้านการเกษตรในการให้คำแนะนำ หรือการให้ข้อมูลตามหลักวิชาการที่ถูกต้องเหมาะสมแก่เกษตรกร

2.1.3 ต้นทุนการปลูกทุเรียน มีค่าเตรียมพื้นที่ 1,791.78 (บาท/ปี) ค่าต้นพันธุ์ 3,214.80 (บาท/ปี) ค่าน้ำ 4,811.31 (บาท/ปี) ค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมน 2,103.30 (บาท/ปี) ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัดวัชพืชโรคและแมลง 3,353.92 (บาท/ปี) ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว 1,830.77 (บาท/ปี) ค่าแรงรวมตนเอง 8,056.16 (บาท/ปี) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ 1,758.62 (บาท/ปี) รวมต้นทุนการปลูกทุเรียน 25,089.89 (บาท/ปี) และปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 115.14 กิโลกรัม/ต้น

อภิปราย ได้ว่า ต้นทุนการปลูกทุเรียนในปีที่ 1จนถึงปีที่ 5 ที่ทุเรียนเริ่มให้ผลผลิต มีต้นทุนการปลูกทุเรียนทั้งหมดเฉลี่ย 129,167.98 บาท ซึ่งหากเปรียบเทียบควบคู่กับเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนแล้วให้ผลผลิตแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้เท่ากับ 328,839.84 บาท จึงเป็นการคุ้มค่าในด้านเศรษฐกิจการลงทุนของเกษตรกร

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร
พบว่า เกษตรกรมีระดับการตัดสินใจในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.57) รองลงมาคือ ด้านกายภาพ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.56) แสดงให้เห็นว่าในการส่งเสริมให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการต้องการผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและความพร้อมของสภาพพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในรายประเด็นเกี่ยวกับระดับการตัดสินใจ พบว่า เกษตรกรมีระดับการตัดสินใจในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ การตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย3.79)

อภิปรายได้ว่า ในการส่งเสริมให้เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีระดับการตัดสินใจเป็นอันดับ 1 คือ การปลูกทุเรียนในมุมมองด้านเศรษฐกิจ แต่การสร้างผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจนั้นเพื่อให้ประโยชน์แก่ลูกหลาน หรือเป็นมรดกให้ลูกหลานมากกว่าจะสร้างผลตอบแทนด้านเศรษฐกิจในรุ่นของตัวเอง เนื่องจาก

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ยที่ 55.5 3 ปี และประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนมีอายุเฉลี่ย 3.35 ปี โดยปกติทุเรียนเริ่มให้ผลผลิตที่อายุ 6 ปี ซึ่งเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเกษตรกรที่สูงวัย ดังนั้น การทดลองปลูกทุเรียน ในพื้นที่ประมาณ 1.25 ไร่ ของอัตราเฉลี่ย อาจเป็นโอกาสในด้าน เศรษฐกิจให้แก่ทายาทเกษตรกรรุ่นต่อไปได้

2.3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.4 ไม่มีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก ร้อยละ 47 ไม่ปรับพื้นที่ปลูกเป็นลูกฟูก ร้อยละ 88 ไม่วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ร้อยละ 100 ที่มีการวัด ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง อยู่ในระดับ 5.5 ถึง 6.5 ร้อยละ 35.1 มีสภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียนพื้นที่ ว่างเปล่าและปลูกทุเรียนแซมพืชเดิม ร้อยละ 81.3 ปลูกทุเรียนฤดูฝน ร้อยละ 75.4 ให้น้ำ แบบสปริงเกอร์ และร้อยละ 24.6 ให้น้ำแบบตักรด

อภิปรายได้ว่า เกษตรกรไม่มีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูก ไม่ปรับพื้นที่ปลูก เป็นลูกฟูก ไม่วัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ซึ่งเมื่อพิจารณากับหลักวิชาการการปลูกทุเรียน ของกรมส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียนควรปรับพื้นที่ให้เรียบ ก่อนกำหนดผังปลูก ติดตั้งระบบน้ำและลงมือปลูกต้นทุเรียน ควรปรับพื้นที่เป็นแบบเนินลูกฟูก เพื่อปลูกทุเรียนบนสันของเนิน แต่เนื่องจากว่า บางสภาพพื้นที่ของตำบลคูยายหมีมีสภาพลาดชัน ไม่มีน้ำท่วมขัง และมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูก จึงไม่จำเป็นต้องปรับเป็นเนินลูกฟูก ตามหลักวิชาการทั้งหมด ค่าความเป็นกรดเป็นด่างที่มีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 5.5-6.5 ทั้งนี้ หากมีการส่งเสริมการปลูกทุเรียนในตำบลคูยายหมี ควรมีการวัดค่าเป็นกรดเป็นด่างในดินก่อน ปลูกทุเรียน และเกษตรกรมีสภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียนพื้นที่ว่างเปล่าและปลูกทุเรียนแซม พืชเดิม เนื่องจากเกษตรกร มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนที่น้อย พื้นที่ปลูกทุเรียนจึงเป็นพื้นที่ ว่างเปล่า รอบบริเวณบ้านและปลูกแซมพืชเดิม เพื่อลดอัตราความเสี่ยงในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเกษตรกรเน้นการปลูกแบบผสมผสานกับพืชอื่น และเกษตรกรปลูกทุเรียนฤดูฝน มีการให้ น้ำแบบสปริงเกอร์ สอดคล้องกับ พิชญา(2559,น.208) กล่าวว่า เกษตรกรมีวิธีการให้น้ำ แบบสปริงเกอร์ เนื่องจากสะดวกและประหยัดแรงงาน โดยจำนวนแรงงานในภาคการเกษตร เฉลี่ย 2 คน เกษตรกรจึงใช้วิธีการให้น้ำแบบตักรด

2.4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

2.4.1 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกรประเด็นทุเรียนพันธุ์ หมอนทองเป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า ลำดับที่ 14 (ร้อยละ 50.7) ซึ่งหากพิจารณา จากหลักวิชาการของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ทุเรียนหมอนทอง เป็นพันธุ์ที่อ่อนแอ โรครากเน่าโคนเน่า

อภิปรายได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนทุเรียนในตำบลคูยายหมี ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของพันธุ์ทุเรียน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของเกษตรกรคือ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.20) ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.08) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.85) ดังนั้น การส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต ควรส่งเสริมให้เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในตำบลคูยายหมี มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของพันธุ์ทุเรียน เพิ่มมากขึ้น

2.4.2 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกรประเด็นการกำจัดวัชพืชในทุเรียนระยะต้นกล้า สามารถใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้ ลำดับที่ 13 (ร้อยละ 64.2) ซึ่งหากพิจารณาจากหลักวิชาการของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า ไม่ควรกำจัดวัชพืชในทุเรียนระยะต้นกล้าด้วยสารเคมีกำจัดวัชพืช

อภิปรายได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนทุเรียนในตำบลคูยายหมี ไม่มีความรู้ความเข้าใจวิธีการปลูกและดูแลรักษาทุเรียนในระยะต้นกล้า ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของเกษตรกร คือ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว (ค่าเฉลี่ย 3.20) ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.08) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.85) ดังนั้น การส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต ควรส่งเสริมให้เกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในตำบลคูยายหมี มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปลูกและดูแลรักษาทุเรียนในระยะต้นกล้า เพิ่มมากขึ้น

2.5 ปัญหาข้อเสนอแนะและแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

2.5.1 เกษตรกรมีปัญหาในการปลูกทุเรียน ในประเด็น ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 3.20) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะการปลูกทุเรียนประเด็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93)

อภิปรายได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น ควรจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษาทุเรียน สอดคล้องกับ พิชญา (2559, น.211)

ให้ข้อเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควร ให้มีการฝึกอบรมแก่เกษตรกรในเรื่องโรคและแมลงศัตรูทุเรียน การใช้สารเคมีต่างๆ ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีอย่างเหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เกษตรกร

1) ควรนำข้อปฏิบัติตามหลักวิชาการและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมแนะนำอย่างถูกต้องและต่อเนื่องโดยเกษตรกรได้รับความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนและนำข้อแนะนำไปปฏิบัติตามได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง

2) ควรจัดกิจกรรมศึกษาดูงานและการศึกษาเรียนรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้

โดยให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน มีการศึกษาดูงานและการศึกษาเรียนรู้ ผ่านศูนย์เรียนรู้ เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้

3) ควรจัดให้มีแปลงต้นแบบในพื้นที่ตำบลคูยายหมี

โดยเลือกแปลงเกษตรกรที่มีความพร้อม และเป็นต้นแบบในการปลูกทุเรียนที่มีคุณภาพ

3.1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) การดำเนินการให้คำแนะนำในการปลูกทุเรียน

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการปลูกทุเรียน ได้แก่ ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น จัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ และควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ทุเรียน และรักษา ทุเรียน

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) สำนักงานชลประทาน แจ้างข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งน้ำในคลองชลประทาน

เพื่อให้เกษตรกรสามารถทราบข้อมูลปริมาณน้ำเพื่อใช้ในการให้น้ำของทุเรียนได้อย่างเพียงพอ

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์และภูมิปัญญาในการปลูกทุเรียนของชุมชน

มีการหาจุดเด่นของทุเรียนในพื้นที่ เช่น รสชาติ ความหอม คุณภาพเนื้อ ทุเรียนเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับทุเรียนตำบลคูยายหมี

3) หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ควรส่งเสริมด้านการตลาดและการ ประชาสัมพันธ์

ควรให้มีการศึกษาส่งเสริมด้านการตลาด การแปรรูป การขายออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ และการการสร้างตลาดออนไลน์ให้กับเกษตรกร

4) สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ ควรจัดทำคู่มือ เอกสารประชาสัมพันธ์ การปลูกทุเรียน

โดยเอกสารประชาสัมพันธ์ การปลูกทุเรียน ควรอยู่ในรูปแบบ ที่ น่าสนใจและอ่านง่าย เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ และสังคมออนไลน์

5) กรมส่งเสริมการเกษตร และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุน งบประมาณในการอบรมถ่ายทอดความรู้ อย่างต่อเนื่อง

โดยจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการปลูกทุเรียน การดูแลรักษา การให้น้ำ โรคพืชทุเรียน การป้องกันกำจัด โรคพืชทุเรียนแมลงศัตรูพืชทุเรียน การป้องกันกำจัด แมลงศัตรูพืชทุเรียน และการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัด โรคพืชทุเรียนแก่เกษตรกรอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรตำบลคูยายหมีประสบผลสำเร็จในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ที่มีความแตกต่างออกไป เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบ กันจะทำให้ทราบถึงการผลิตทุเรียนในบริบทอื่น

3.2.2 ควรมีการศึกษาการนำองค์ความรู้การส่งเสริมการผลิตทุเรียนไปใช้ในพื้นที่ ของตนเองมากน้อยเพียงใด และเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรหรือไม่

3.3.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างการใช้สารชีวภัณฑ์และการใช้สารเคมี ในการ ผลิตทุเรียน เพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงความปลอดภัย

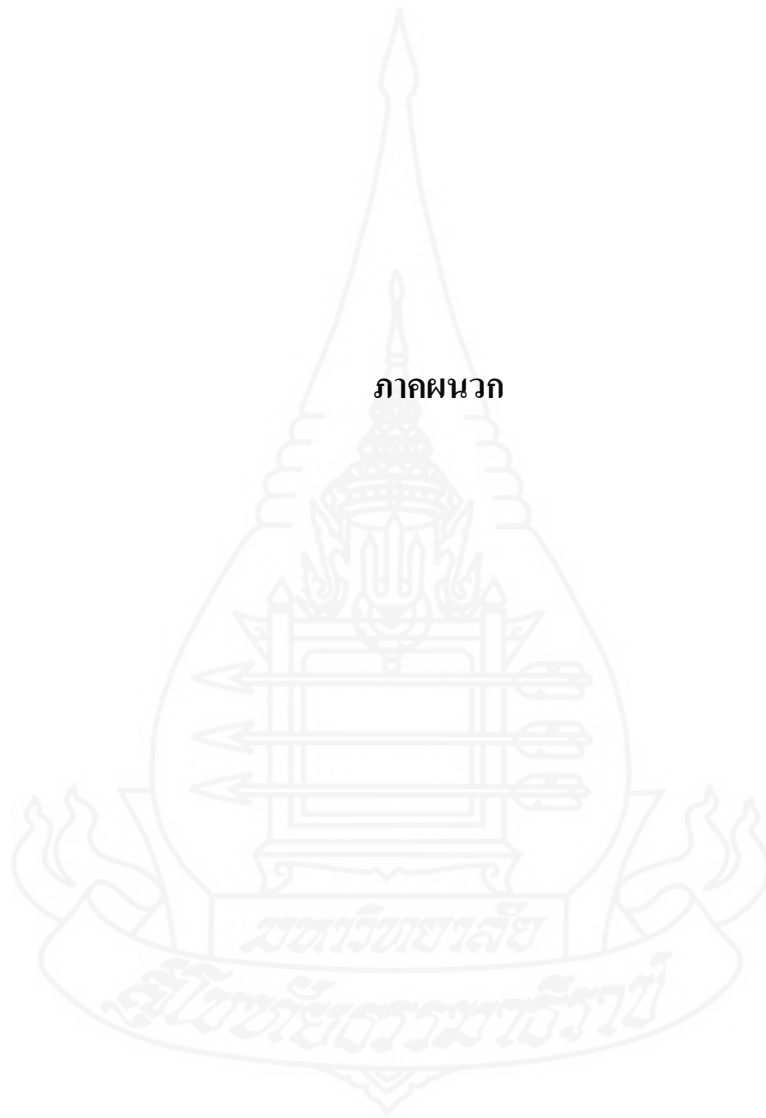
บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2562). ข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรดินรายจังหวัด . สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2562, จาก http://gisinfo.ldd.go.th/cd_search_land_map.html?
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร.สืบค้นเมื่อ18 สิงหาคม 2562.จาก <http://www.agriinfo.doae.go.th/year60/plant/roitor/fruit1/banana5.pdf>.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). ฐานข้อมูลทุเรียนจังหวัดยะลา.สืบค้นเมื่อ20 กรกฎาคม 2563. จาก <https://www.opsmoac.go.th/yala-dwl-files-402791791902>.
- เฉลิมศักดิ์ คุ้มหิรัญ. (2560). เทคนิค วิธีการ และการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 5, น. 5-16). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2527). *หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช.
- บำเพ็ญ เขียวหวาน. (2560). กระบวนการทัศน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 6, น. 6-15) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2547). *การจัดการความรู้ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จิรวัดน์ เอ็กเพรส.
- ปวีณา ขอดสิน. (2551). *ผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพตามทฤษฎีการตัดสินใจของเกแลตต์ ต่อการพัฒนาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร
- ประเสริฐ บัวทอง. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร ในตำบลอ่างศิระ*. (วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2560). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* (หน่วยที่ 4, น. 4-41) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิชญา สารรักษ์, สุพัตรา ศรีสุวรรณ, และสุรินทร์ นิยมางกูร. (2559). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลอ่าสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร*. *วิทยาศาสตร์เกษตร ปีที่ 47, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2559) :น. 201-212.*

- ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2554). แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความรู้และการจัดการความรู้ ใน เอกสารการ
สอนชุดวิชาการระบบสารสนเทศและการวิจัยทางการเกษตร เล่ม 1 (หน่วยที่ 1)นนทบุรี.
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ
, นานมี บุคส์พับลิเคชั่นส์.
- วันทนา บัวทรัพย์. (2551). ทูเรียน : คู่มือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร. กรมส่งเสริมการเกษตร
สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร : หน้า 1-5.
- สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต (2562). แผนพัฒนาการเกษตรตำบลคูยาศหมี อำเภอสนามชัย
เขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ.2562-2565. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัย
เขต
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.(2557). สถานการณ์และแนวโน้มการเกษตร ปี 2557. สืบค้นเมื่อ18
สิงหาคม 2562. จาก http://www.oae.go.th/download/journal/trends_FEB2557.pdf
- สุภิญญา พาหุรัตน์ สุรินทร์ สีสังข์ และสินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม. (2555).
การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกรอำเภอเวียงน้อยจังหวัดขอนแก่น.
ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ครั้งที่ 2 วันที่ 4-5 กันยายน 2555, น. 1-9.
- อรพิน สุขเกษม. (2551).ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก
สหกรณ์โคนมแม่ลาว จำกัด.(วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย

ภาคผนวก

เลขที่แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต
จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง:

1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงและตามความเห็นของท่าน
2. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่
  - ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
  - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร
  - ตอนที่ 3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร
  - ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร
  - ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร
3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าคำตอบที่ท่านเลือก หรือเติมข้อความที่ต้องการ ลงในช่องว่างที่กำหนด

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ ( ) 1.1 ชาย ( ) 1.2 หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา
- ( ) 3.1 ไม่ได้รับการศึกษา ( ) 3.2 ประถมศึกษา
  - ( ) 3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น ( ) 3.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)
  - ( ) 3.5 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)
  - ( ) 3.6 ปริญญาตรี
  - ( ) 3.7 สูงกว่าปริญญาตรี
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
5. จำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือน.....คน

ปัจจัยด้านสังคมของเกษตรกร

6. การประกอบอาชีพหลักของท่าน
- ( ) 6.1 เกษตรกรรม ( ) 6.2 รับจ้าง
  - ( ) 6.3 ค้าขาย ( ) 6.4 รับราชการ
  - ( ) 6.5 อื่นๆ ระบุ.....
7. การประกอบอาชีพรองของท่าน
- ( ) 7.1 เกษตรกรรม ( ) 7.2 รับจ้าง
  - ( ) 7.3 ค้าขาย ( ) 7.4 รับราชการ
  - ( ) 7.5 อื่นๆ ระบุ..... ( ) 7.6 ไม่มีอาชีพรอง
8. ตำแหน่งทางสังคม
- ( ) 8.1 ไม่ได้มีตำแหน่งทางสังคม ( ) 8.2 มีตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
    - ( ) 8.2.1 ผู้นำชุมชน ( ) 8.2.2 ปราชญ์ชาวบ้าน
    - ( ) 8.2.3 อาสาสมัครเกษตร ( ) 8.2.4 เกษตรกรรุ่นใหม่
9. ประสบการณ์การปลูกทุเรียน.....ปี
10. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

15. ทุเรียนให้ผลผลิตหรือไม่ หากได้รับผลผลิตต้นทุเรียนมีอายุเท่าใด
- ( ) 15.1 ยังไม่ให้ผลผลิต (ข้ามไปข้อ 17)
- ( ) 15.2 ให้ผลผลิตแล้ว อายุต้นทุเรียน.....ปี
16. ปริมาณผลผลิตที่ได้รับ.....กิโลกรัมต่อต้น รายได้ทั้งหมดจากผลผลิตทุเรียน.....บาท/ปี
17. ต้นทุนการผลิตทุเรียน
- 17.1 ค่าเตรียมพื้นที่..... บาท/ปี
- 17.2 ค่าต้นทุนพันธุ์..... บาท/ปี
- 17.3 ค่าให้น้ำ..... บาท/ปี
- 17.4 ค่าปุ๋ยและค่าฮอร์โมน..... บาท/ปี
- 17.5 ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและกำจัด วัชพืช โรคและแมลง..... บาท/ปี
- 17.6 ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยว..... บาท/ปี
- 17.7 ค่าแรงงาน(รวมตนเอง).....บาท/ปี
- 17.8 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ..... บาท/ปี
18. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ( ) 18.1 ของตนเอง ( ) 18.2 จาก ธกส. ( ) 18.3 จากสหกรณ์การเกษตร
- ( ) 18.4 จากธนาคารพาณิชย์ ( ) 18.5 จากนายทุนในท้องถิ่น ( ) 18.6 จากญาติพี่น้อง
- ( ) 18.7 จากแหล่งอื่นๆ ระบุ.....
19. รายได้รวมของครอบครัว (ไม่หักค่าใช้จ่าย)
- 19.1.รายได้ในภาคการเกษตร.....บาท/ปี
- 19.2.รายได้นอกภาคการเกษตร ( ) ไม่มี ( ) มี
- 19.2.1 รายได้นอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี
20. ภาวะหนี้สินของครอบครัว
- 19.1 หนี้สินในภาคการเกษตร ( ) ไม่มี ( ) มี
- 19.1.1หนี้สินในภาคการเกษตร.....บาท/ปี
- 19.2.หนี้สินนอกภาคการเกษตร ( ) ไม่มี ( ) มี
- 19.2.1หนี้สินนอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับการตัดสินใจของท่าน

(1 = น้อยที่สุด : 2 = น้อย : 3 = ปานกลาง : 4 = มาก : 5 = มากที่สุด)

ปัจจัย	ระดับการตัดสินใจ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. ด้านกายภาพ					
1.1 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพดินที่เหมาะสม					
1.2 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแหล่งน้ำและระบบน้ำที่เพียงพอ					
1.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม					
1.4 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีพื้นที่ทำการเกษตรว่าง					
2. ด้านเศรษฐกิจ					
2.1 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะราคาผลผลิตของทุเรียนที่มีราคาสูงขึ้นทุกปี					
2.2 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะพืชชนิดเดิมที่ปลูกมีราคาต่ำหรือรายได้ที่น้อยกว่า					
2.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อการบริโภคในครัวเรือน					
3. ด้านสังคม					
3.1 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน					
3.2 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีแรงงานเพียงพอ					

ปัจจัย	ระดับการตัดสินใจ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีความรู้มาก่อนที่จะมาปลูกทุเรียน					
3.4 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีเวลาว่าง					
3.5 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเห็นประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว					
3.6 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะกระแสนิยม					
3.7 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพื่อเป็นมรดกให้แก่ลูกหลาน					
4.ด้านเทคนิค					
4.1 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะมีเจ้าหน้าที่เข้ามาส่งเสริมการปลูกทุเรียน					
4.2 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยได้ไปศึกษาดูงาน					
4.3 ท่านตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะเคยได้รับการอบรมให้ความรู้ด้านการปลูกทุเรียน					

ตอนที่ 3 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความและเติมข้อความลงในช่องว่างของแต่ละคำถามให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ท่านมีการปรับพื้นที่เพื่อวางผังปลูกทุเรียนหรือไม่

- ( ) 1.1 ไม่มี   ( ) 1.2 มี

2. ท่านทำการไถเตรียมพื้นที่ก่อนปลูกหรือไม่

- ( ) 2.1 ไม่ไถ   ( ) 2.2 ไถ จำนวน.....ครั้ง

3. ดินปลูกทุเรียนเป็นแบบใด

- ( ) 3.1 ไม่ทราบ ( ) 3.2 ดินร่วน ( ) 3.3 ดินทราย
 ( ) 3.4 ดินเหนียว ( ) 3.5 ดินร่วนปนทราย ( ) 3.6 ดินเหนียวปนทราย

4. พื้นที่ปลูกทุเรียนปรับเป็นเนินลูกฟูกหรือไม่

- ( ) 4.1 ไม่เป็น ( ) 4.2 เป็น

5. ท่านมีการวัดค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (PH) หรือไม่

- ( ) 5.1 ไม่วัด ( ) 5.2 วัด ค่าเท่ากับ
 ( ) 5.2.1 น้อยกว่า 5.5 ( ) 5.2.3 5.5-6.5
 ( ) 5.3.4 6.6-7 ( ) 5.2.5 มากกว่า 7

6. ท่านปลูกทุเรียนโดยวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 6.1 ใช้แรงงานคนในครัวเรือน ( ) 6.2 ใช้เครื่องปลูก
 ( ) 6.3 จ้างแรงงานปลูก ( ) 6.4 อื่นๆ ระบุ.....

7. ท่านได้ยกร่องแบบพูนโคนปลูกทุเรียนหรือไม่

- ( ) 7.1 ไม่ยกร่อง ( ) 7.2 ยกร่อง

8. ระยะปลูกของทุเรียน

- ( ) 8.1 ไม่มี ( ) 8.2 มี ระยะใด
 ( ) 8.2.1 8X8 เมตร ( ) 8.2.2 9X9 เมตร
 ( ) 8.2.3 8X 10 เมตร ( ) 8.2.4 อื่นๆ ระบุ.....

9. หลุมปลูกมีความลึกเท่าใด

- ( ) 9.1 น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ( ) 9.2 50 เซนติเมตร
 ( ) 9.3 มากกว่า 50 เซนติเมตร

10. ท่านมีการพรางแสงในการปลูกช่วงแรกหรือไม่

- ( ) 10.1 ไม่พราง ( ) 10.2 พราง ด้วยวัสดุใด
 ( ) 10.2.1 ตาข่ายพรางแสง ( ) 10.2.2 วัสดุจากพืช

11. ท่านปลูกทุเรียนฤดูใด

- ( ) 11.1 ฤดูฝน ( ) 11.2 ฤดูร้อน
 ( ) 11.3 ฤดูฝนต้นหนาว ( ) 11.4 ฤดูหนาว

12. พันธุ์ทุเรียนที่ใช้ปลูกเป็นชนิดพันธุ์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 12.1 พันธุ์หมอนทอง ( ) 12.2 พันธุ์ชะนี
( ) 12.3 พันธุ์ก้านยาว ( ) 12.4 พันธุ์อื่นๆ ระบุ.....

13. แหล่งซื้อพันธุ์ทุเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 13.1 ร้านขายพันธุ์ไม้ในชุมชน ( ) 13.2 ร้านขายพันธุ์ไม้นอกชุมชน
( ) 13.3 ออนไลน์

14. สภาพพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียน

- ( ) 14.1 พื้นที่ว่างเปล่า ( ) 14.2 ตัดฟันพืชเดิมทิ้งเพื่อปลูกทุเรียน
( ) 14.3 ปลูกทุเรียนแซมพืชเดิม

15. ท่านมีการใส่รองก้นหลุมก่อนปลูกหรือไม่

- ( ) 15.1 ไม่มี ( ) 15.2 มี รองด้วย
( ) 15.2.1 ปุ๋ยคอก ( ) 15.2.2 ปุ๋ยเคมี ( ) 15.2.3 หินฟอสเฟส

16. ท่านให้น้ำทุเรียนโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 16.1 แบบสปริงค์เกอร์ ( ) 16.2 ปล่อยตามร่อง
( ) 16.3 แบบตักรด

17. เมื่อปลูกทุเรียนแล้วท่านกำจัดวัชพืชโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 17.1 ใช้แรงงานคนถอนออก ( ) 17.2 ใช้เครื่องจักรกล
( ) 17.3 ใช้สารเคมี

18. ท่านใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะต้นกล้าหรือไม่

- ( ) 18.1 ไม่ใช่ ( ) 18.2 ใช่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) 18.2.1 ประเภทดูดซึม ( ) 18.2.2 ประเภทสัมผัสตาย

19. ท่านพบโรคระบาดของทุเรียนในแปลงหรือไม่

- ( ) 19.1 ไม่พบ ( ) 19.2 พบ อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) 19.2.1 โรคไฟทอปเทอร่า ( ) 19.2.2 ใบจุด
( ) 19.2.3 ใบดิด ( ) 19.2.4 อื่นๆ ระบุ.....

20. ท่านใช้สารกำจัดโรคระบาดของทุเรียนหรือไม่

- ( ) 20.1 ไม่ใช่ ( ) 20.2ใช่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) 20.2.1 สารเคมี ( ) 20.2.2 สารชีวภัณฑ์

21. ท่านพบแมลงศัตรูของทุเรียนในแปลงหรือไม่

- ( ) 21.1 ไม่พบ ( ) 21.2 พบ อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) 21.2.1 เพลี้ยแป้ง ( ) 21.2.2 เพลี้ยไก่แจ้
 ( ) 21.2.3 หนอนเจาะลำต้น ( ) 21.2.4 อื่นๆ ระบุ.....

22. ท่านใช้สารกำจัดแมลงศัตรูของทุเรียนหรือไม่

- ( ) 22.1 ไม่ใช่ ( ) 22.2ใช่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) 22.2.1 สารเคมี ( ) 22.2.2 สารชีวภัณฑ์

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ข้อความต่อไปนี้ หากคิดว่าถูก โปรดตอบว่าถูก หากคิดว่าผิด โปรดตอบว่าผิด ผู้สัมภาษณ์ เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ

หัวข้อ	ถูก	ผิด
1.การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนจะต้องปรับพื้นที่ที่จะกำหนดฝังปลูก		
2.การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรวางแผนการให้น้ำให้เพียงพอต่อการปลูกและดูแล		
3.การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรปรับพื้นที่ให้ราบไม่ให้มีแอ่งที่น้ำท่วมขังได้		
4.การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียนควรปรับเป็นเนินลูกฟูกเพื่อปลูกทุเรียนบนสันเนิน		
5. อุณหภูมิมีผลต่อการปลูกทุเรียน		
6. ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศมีผลต่อการปลูกทุเรียน		
7. การปลูกทุเรียนในพื้นที่ ที่มีอากาศแห้งแล้ง อากาศร้อนหรือเย็นจัด มีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของทุเรียน		
8.ดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน ต้องเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดีและมีหน้าดินที่ลึก		
9.ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดินที่เหมาะสมในการปลูกทุเรียน คือ 5.5-6.5		
10.การปลูกด้วยต้นกล้าควรตัดแต่งรากที่ขดงอหึ่งที่ก้นถุงและด้านข้างออก		

หัวข้อ	ถูก	ผิด
11.ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า		
12.ทุเรียนพันธุ์ชะนี เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า		
13.ข้อดีของการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง คือเนื้อมากและแห้ง เมล็ดลีบ ไม้และ ผล สุกเก็บไว้ได้นาน		
14.การปลูกทุเรียนควรปลูกต้นฤดูหนาว		
15. การขุดหลุมปลูกควรมีความลึก 50X50X50 ซม.		
16. การปลูกควรรองก้นหลุมด้วยหินฟอสเฟต ½ กิโลกรัม		
17. โรคใบติดของต้นทุเรียนเกิดจากเชื้อรา		
18. โรคใบติดของต้นทุเรียนป้องกันและกำจัดด้วยการใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา		
19. การให้น้ำควรให้ดินมีความชื้นอยู่เสมอหรือวัดที่ความลึก 50 ซม. มีความชื้นอยู่		
20. ถ้ามีฝนตกหนักควรทำทางระบายน้ำ		
21. ในฤดูแล้งควรใช้วัสดุคลุมดิน เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดิน เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง		
22.ควรพรางแสงให้กับต้นที่ปลูกใหม่ด้วยตาข่ายพรางแสง หรือทางมะพร้าว หรือ ปลูกไม้ให้ร่มเงา เช่น กัลย		
23. ปีที่ 1-2 ไม่ควรตัดแต่งกิ่ง ควรปล่อยให้ต้นทุเรียนเจริญเติบโตอย่างเต็มที่		
24. หลังจากปีที่ 2 ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโดงในทรงพุ่ม กิ่งที่เป็นโรคออก เลี้ยงกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ที่อยู่ในแนวขนานกับพื้นในปริมาณและทิศทางที่เหมาะสม		
25.การทำโคน ต้องห้ามตากดินบริเวณ โคนต้น กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม อากาศรอบ นอกทรงพุ่มแล้วมาพูนกลบใต้ทรงพุ่ม		
26.ศัตรูที่สำคัญของทุเรียนในระยะต้นเล็ก มี 5 โรค ดังนี้ โรครากเน่าโคนเน่า โรครา ใบติด โรคราสีชมพู เพลี้ยไก่แจ้		
27.การกำจัดวัชพืชในทุเรียนระยะต้นกล้า สามารถใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้		
28. การใส่ปุ๋ยปีแรก ควรใส่ปุ๋ยและทำโคน เดือนเว้นเดือน		

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับปัญหาของท่าน

(1 = น้อยที่สุด : 2 = น้อย : 3 = ปานกลาง : 4 = มาก : 5 = มากที่สุด)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็นของปัญหา				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1. ด้านกายภาพ					
1.1 ดินที่ใช้ปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์					
1.2 มีแหล่งน้ำและระบบน้ำไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน					
1.3 กระจายตัวของฝนและสภาพภูมิอากาศที่ไม่เหมาะสม					
1.4 พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน					
1.5 อื่นๆ ระบุ.....					
2. ด้านเศรษฐกิจ					
2.1 ต้นทุนการปลูกทุเรียนเป็นปัญหาในการปลูกทุเรียน					
2.2 ขาดแรงงานในการปลูกทุเรียน					
2.3 อื่นๆ ระบุ.....					
3. ด้านสังคม					
3.1 ไม่มีสมาชิกหรือกลุ่มเกษตรกรปลูกทุเรียน					
3.2 ไม่มีประสบการณ์/แบบอย่างจากเกษตรกรที่เคยปลูกมาแล้ว					
3.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ					
3.4 อื่น ๆ (ระบุ)					
4. ด้านเทคนิค					
4.1 การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกทุเรียนไม่เพียงพอ					
4.2 อื่น ๆ (ระบุ)					

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูล

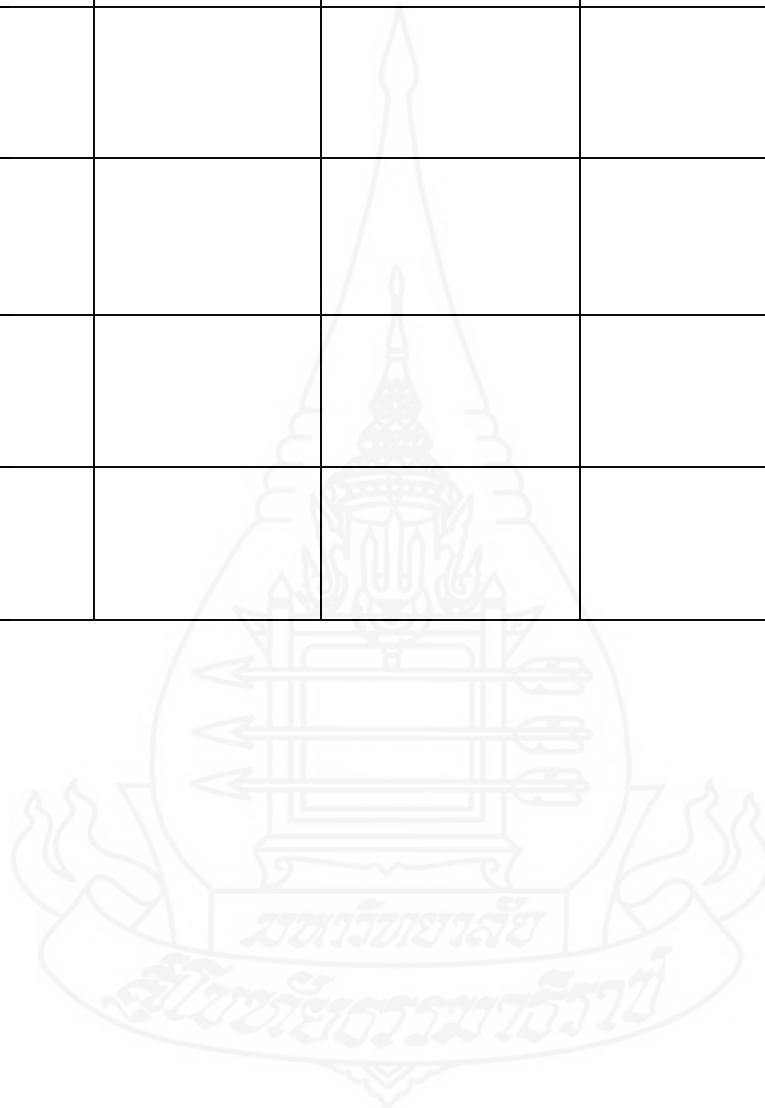
(1 = น้อยที่สุด : 2 = น้อย : 3 = ปานกลาง : 4 = มาก : 5 = มากที่สุด)

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็นของข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน					
2.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำชลประทานให้เพียงพอต่อการปลูกทุเรียน					
3.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนปลูกทุเรียน					
4.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนให้มีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน					
5.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคในการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น					
6.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับปลูกทุเรียนและการวางแผนการผลิตให้ได้คุณภาพ					
7.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูก ดูแลรักษา ทุเรียน					
8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....					

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

แนวทาง การส่งเสริม	เป้าหมาย การส่งเสริม	เนื้อหา การส่งเสริม	วิธีการ ส่งเสริม	ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุรชาติพย์ คำเกิด
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2524
สถานที่เกิด	อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชศาสตร์) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต จันทบุรี พ.ศ. 2547
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

